

MAGAZIN SAVEZA BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ / MAGASIN UTGIVEN AV RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

Š E H E R

BANJA LUKA

Na pragu još jedne Nove godine...

...Nadati se boljem

Poštovani čitatoci, dragi prijatelji

Mnogo važnih događaja ispratilo nas je u 2022. godini. Imali smo izbore i u Švedskoj i u našoj domovini. Rezultati su poznati; nažlost, desni blok je ostao na vlasti, s još većim uplivom švedskih demokrata. Ništa bolje nije ni u Bosni i Hercegovini, koja još uvijek 'tapka' u mjestu. Strasne, i tužne, vesti nam svakodnevno stižu iz Ukrajine. Ljudski gubici su ogromni, a najviše stradaju nedužni ukrajinski civilni, ukrajinska infrastruktura i važni energetski centri. Posljedice rata su katastrofalne za cijelu Evropu, jer cijene nafte i njenih derivata, goriva, gase, struje, hrane, divljaju iz dana u dan i utiču da ljudi žive sve teže. Dokle će ovo ludilo trajati, teško je prognozirati. Nadam se, iskreno, da će se u narednoj godini stvari ipak mijenjati na bolje. Jer, kada bi onda uspote vodili puteve svakodnevice, putevi života.

Tužna je ovo godina bila i za naš Savez, izgubili smo divne ljude, zasluge Banjaluka, naše najbliže saradnike i ponekog rođaka, prijatelja, komšiju, radnog kolega... Ali život ide dalje i možemo biti zadovoljni kako smo ostvarili naše planove u Savezu Banjaluka. Imali smo susret Banjaluka, pa dvodnevni seminar u Velenju most. Pripremili smo i objavili i dva dvobroja Šeher Banjaluka, uz one redovne na 60. stranica. U ova teška vremena, to je veliki poduhvat.

Redakcija magazina Šeher i Savez Banjaluka u Švedskoj želi vam uspešnu i sretnu 2023. godinu, a našim dopisnicima, čitatocima i čiteljima katoličke i pravoslavne vjeroispovjesti neka blagost božićnih praznika traje cijele godine, stapanjući se i s blagdanima - praznicima koji će nam obogaćivati dolazeće svetkovine i druženja.

Neka nam ova 2023. godina donese mnogo uspješnih trenutaka, radoši i dobrog zdravlja, a našoj domovini svjetliju budućnost i prosperitet.

Prisjetimo se ponovo i stihova naše dobre pjesnikinje Enise Osmančević Curić, koja nas, evo, upućuje jedne na druge:

Zato je potrebno da se ljubimo,
u svemiru da se ne izgubimo!

Vaš urednik
Mirsad Filipović

U protekloj godini svojim prilozima, reportažama, fotografijama, ilustracijama i umjetničkim djelima naš list su obogatili:

Mišo Marić – Exeter (Engleska)
Jovan Joco Bojović – Banja Luka (BiH)
Enisa Čengić Popović – Göteborg (Švedska)
Sadik Beglerović – Växjö (Švedska)
Fikret Tuđek – Malmö (Švedska)
Izet Muratspahić – Uppsala (Švedska)
Ozren Tinjic – Norrköping (Švedska)
Mišo Vidović – Banja Luka (BiH)
Nataša Krizančić – Olalla (USA)
Sakib Salama – Yeronga (Australija)
Anes Cerić – Birmingham (Engleska)
Edina Heldić-Smailagić – Banjaluka (BiH)
Slobodan Rašić Bobara – Banja Luka (BiH)
Radmila Karlaš – Banja Luka (BiH)
Mustafa Bagajilović – Malmö (Švedska)
Atif Turčinohodžić – Veile (Danska)
Namik Alimajstorović – Birmingham (Engleska)
Marjan Hajnal – Bat Yam (Israel)
Mesud Mulaomerović – Malmö (Švedska)
Melisa Filipović – Motala (Švedska)
Senada Besić – Växhamno (Švedska)
Idžid Salagić – London (Engleska)
Nedžad Talović – Norrköping (Švedska)
Denis Dželžić – Hundested (Danska)
Siba Halimić – London (Engleska)
Zlatko Lukić – Split (Hrvatska)
Rade Djuković – Banja Luka (BiH)
Semira Jakupović – Prijedor (BiH)
Anto Miketa – Grac (Austrija)
Zlatan Gumić – Banja Luka (BiH)
Aljoša Mujagić – Kitchener (Kanada)
Šimo Ešić – Tuzla (BiH)
Muhamer Omerović – Zenica (BiH)
Džabar Maglajlić – Gaillardorf (Njemačka)
Reuf Jakupović – Malmö (Švedska)
Sead Cerić – Donji Vakuf (BiH)

Šemso Avdić – Norrköping (Švedska)
Suzana Kadrić – Stockholm (Švedska)
Munevera Kalajdžić – Melbourne (Australija)
Sabaheta Hadžikadić – Vankuver (Kanada)
Enisa Osmančević – Čurči – Banja Luka (BiH)
Zinajda Hrvat – Banja Luka (BiH)
Dinko Osmančević – Banja Luka (BiH)
Irma Rožajac – Turku (Finska)
Branka Babić – Banja Luka (BiH)
Ljubica Perkman – Rodgau (Njemačka)
Maks i Boris Perkman – Rodgau (Njemačka)
Miralem Pervizović – Malmö (Švedska)
Muhamer Sitnica Sića – Nybro (Švedska)
Adem Čukur – Göteborg (Švedska)
Mersad Rajić – Toronto (Kanada)
Vasvija Dedić Baćevac – Malmö (Švedska)
Elvira Krupić Šamlja – Romilly (Francuska)
Zlatko Avdagić – Motala (Švedska)
Uglješa Kesić – Banja Luka (BiH)
Božidar Sarčić – Rijeka (Hrvatska)
Faruk Tičić – Trebinić (BiH)
Murisa Mušić – Tešanj (BiH)
Ranko Pavlović – Banja Luka (BiH)
Antun Đeža Bosanac – Rijeka (Hrvatska)
Ranko Risojević – Banja Luka (BiH)
Omer Berber – Bolzano (Italija)
Tarik Berber – Milano (Italija)
Alja Trako – Oslo (Norveška)
Slobodan Bajić – Banja Luka (BiH)
Vladimir Bojer – San Francisco (USA)
Fatima Mahmudović – Orebro (Švedska)
Edin Osmančević – Göteborg (Švedska)
Ismet Bekrić – Ilirska Bistrica (Slovenija)
Melkina Filipović – Motala (Švedska)
Goran Mulahusić – Motala (Švedska)
Mirsad Filipović – Motala (Švedska)
Jovo Čulić – Banja Luka (BiH)
Nasha Kapidžić Hadžić – Banja Luka (BiH)
Lejla Solaković – Birmingham (Engleska)

Beisa Romanić – Novi Sad (Srbija)
Anna Sofić – Zenica (BiH)
Veseljko Koprićica – Podgorica (Crna Gora)
Asim Simka Smajić – Tours (Francuska)
Djenel Filipović – Motala (Švedska)
Enes Kišević – Zagreb (Hrvatska)
Sanela Husić Musababić – Štokholm (Švedska)
Vojin Mijatović – Banja Luka (BiH)
Senad Maglić – SAD
Slobodan Marić – Banjaluka (BiH)
Dijana Duzić – Jajce (BiH)
Živonko Kovač – Zagreb (Hrvatska)
Muriš Bajramović – Zenica (BiH)
Muhiđin Šarić – Kozares (BiH)
Jasna Baraćiš Maibašić – Banja Luka (BiH)
Biserka Alikadić – Sarajevo (BiH)
Sanjin Čošabić – Pariz (Francuska)
Ambasadorica Elvira Dilberović – Stockholm (Švedska)
Mirsad Begović – Norrköping (Švedska)
Amela Gazić Begović – Norrköping (Švedska)
Sandra Hrkčić – Göteborg (Švedska)
Izet Aličković – Sarajevo (BiH)
Valerija Skrinjar Srvz – Ljubljana (Slovenija)
Dušan Mutić – Banja Luka (BiH)
Selma Jusufbegović – Liesen (Švedska)
Esad Jakupović – Ljubljana (Slovenija)
Amra Duzel – Banja Luka (BiH)
Asim Čabaravdić – Pula (Hrvatska)
Emira Bijol – Rijeka (Hrvatska)
Kemal Handan – Banja Luka (BiH)
Vid Vicko Vučelić – Banja Luka (BiH)
Munib Maglajlić – Banja Luka (BiH)
Vezuv Bašić – Kopenhagen (Danska)
Amela Maletić – Norrköping (Švedska)
Bato Štić – Frankfurt (Njemačka)
Kemal Coco – Bihać (BiH)
Sadeta Sokol – Věkšo (Švedska)
Ajša Babacić – Banja Luka (BiH)

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare

SAVEZ BANJALUKA NA ŠVEDSKOJ
RIKSFRÖBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

Glavni i odgovorni urednik/
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktör

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunic Zlatan, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekrić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić

Enisa Bajrić

Fatima Mahmudović

Nedžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)

Radmila Karlaš (BiH)

Mersad Rajić (Kanada)

Ljubica Perkman (Njemačka)

Reuf Jakupović (Švedska)

Dr Seferin D. Rakic (Australija)

Dinko Osmančević (BiH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,

Holmsvägen 9, 59136 Motala

Telefon: +46(0) 739 872 284

Internet: www.blsvaz.se

E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja preplata:

6 brojeva 150 SEK plus poštama

Preplata i reklame

+46(0) 739 872 284

E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Omer Berber, THE MOON STAIRCASE

Na dlanu mi cijela Banja Luka.....	4
Seminar o aktuelnim temama.....	12
100 godina Instituta Adila Zulfikarpašića.....	16
Prašina na pravnim spisima.....	18
Dotur našeg srca.....	20
Riječ kao stećak.....	22
Sjećanje: Žubor Čaršijskih bukova.....	24
Krvajina neispričana priča.....	26
Nostalgija među slikama.....	29
Karaođoz.....	32
Druženje sa Ademom.....	34
Dan dana svih.....	36
Note, riječi, boje.....	40
Ljepota koncem ispisana.....	42
U srid Šehera, u srid Banjeluke.....	44
Pisati, kao disati.....	46
Bosne uvijek ima.....	48
“Kraljevina čevapa”.....	50
Svjedočanstvo jednog vremena.....	52
Stihovi za Evropu.....	56
Riječi su kao ruke.....	58
Mrvica uobraženica.....	60
Uručena plaketa “Muftuja Ibrahim-ef. Halilović”.....	63
Žubori u nama.....	64
“Hamajlija za Bosansku kuću”.....	66
Djelić Bosne na engleskom tlu.....	68
Zivot kao vječna utakmica.....	70
Našem dragom Paladi.....	72
In memoriam: Amir Bukić.....	74
Sjećanje na: Rešad Salihović.....	75
Vicevi.....	76

Na dlanu mi cijela Banjaluka

Pozdravnim riječima, druženjem, izložbom iz naše baštine, muzikom, poezijom, sjećanjima i željama – Banjaluka je zaista bila u srcu, kako se zove i naš domaćin udruženje »Banjaluka u srcu« u Alvesti.

Pripremila redakcija magazina

Foto: Goran MULAHUSIĆ

Nakon dvogodišnje pauze, uzrokovane pandemijom i restrikcijama, održan je tradicionalni, već 26., susret Banjalučana, čiji je dobar domaćin bilo je udruženje „Banjaluka u srcu“ iz Alveste. Ovaj grad je u bosanskohercegovačkim krugovima, ovđe u Švedskoj, veoma poznat po svojim organizacijama kulturnih i sportskih manifestacija.

Predsjednik udruženja Džemil Vajrača i njegovi saradnici prihvatali su se zahtjevnog posla i odlično ga odradili. Druženje je počelo zajedničkim ručkom GO Saveza Banjalučana, učesnika u kulturnom programu i najviših predstavnika političke i službeničke vlasti komune Alvesta. Domaćin je bila agilna predstavnica udruženja Edina Maslač koja se također bavi politikom u ovoj opštini. Pridružili su nam se i gosti iz Geteborga i Vernama, Edin Osmančević, Emir Vižlin i Senada Bešić. Bilo je to zanimljivo druženje u kojem smo se „dotakli“ i današnje političke situacije u Švedskoj i BiH. Predstavili smo rad našeg saveza, njegovu historiju i najveće uspjehe na polju naše integracije u švedsko društvo.

Bogat kulturni program

Predstavnici opštine su zatim preselili u drugu prostoriju Folkets Husa, u kojoj su naša udruženja, na čelu sa Mujom Metajem i Džemilom Vajračom, postavila izložbu sa eksponatima iz BH-tradi-

cije i kulturne baštine. Tu su se mogli vidjeti radovi i knjige naših autora, poznate gornjošeherske kere, stari zanatski radovi, slike Muje Metaja, te njegovo Drvo života. Veliku pažnju su privukli zanimljivi slikarski radovi Amele Gazić Begović iz Noršepinga. Izložbu je posjetilo mnogo ljubitelja i ona je u potpunosti opravdala svoj cilj.

Predstavnici komune na izložbi

Impresije sa izložbe vodile su nas zatim u veliku svečanu salu u kojoj je održan bogat kulturni program, prije kojeg nam se obratio predsjednik saveza Mirsad Filipović, koji je poslijepodne svog uvodnog govoru zamolio prisutne da minutom šutnje ili fatihom odaju počast preminulim Banjalučanima u ovoj godini. Među ostalim napustili su nas naši dugogodišnji saradnici, Muhamed Ibrahimbegović Palada, Ozren Tinjić, Enko Kadić i Rešad Salihović. Slijedeći govornik je bio gradonačelnik (kommunalråd) Alveste, Per Ribacki (S). On se biranim riječima prvo zahvalio na pozivu, a zatim pohvalio naš rad i istakao koliko je važno da se mi susrećemo i pokazujemo Švedanima našu kulturu i tradiciju.

Vrijedni eksponati iz domovine

Vrijedni eksponati iz domovine

Odata počast preminulim Banjalučanima

u Švedskoj. Njihov odabir pjesama i nadahnuta izvedba pobrala je velike aplauze. Iz Oreбра nam je došao Šeherčanin, poeta Mirsad Omerbašić i recitovao svoje pjesme posvećene Banjaluci i posebno Gornjem Šeheru. Sarajlija Goran Muhalusić nije samo vrhunski fotograf i tehnički urednik magazina Šeher Banjaluka, on ponekad piše interesante stihove i lijepo pjeva.

Ovaj put je govorio svoju poeziju. Na sredini programa, pripremili smo jedno lijepo iznadenje za dugogodišnjeg podpredsjednika Saveza, Fatimu Mahmutović, koja je istog dana imala rodendan. Savez joj je poklonio vrijednu umjetničku sliku Amele Gazić Begović, a Fatima je ostala bez riječi. Naravno, ona se dobro snašla i poslije se lijepim govorom zahvalila na poklonu.

Poezijom – pred izbore

Edin Osmančević i Emir Vižlin su nam govorili o predstojećim izborima u našoj domovini i upoznali prisutne sa njihovim radom na pomoći našim ljudima u Švedskoj, da se prijave na glasanje. Oni su se u svom izlaganju dotakli i švedskih izbora i šta nam donose pogjede desnih stranaka. Prisutnima se obratio gost iz Bosne i Hercegovine, novinar Ernad Metaj. On je govorio o projektu koji vodi zajedno sa kolegom, profesionalnim fotografom, Mariom Iličićem koji je također bio gost saveza i udruženja Kastel iz Halmstada. Kulturni program se nastavio pjesmom, a svoju poeziju je govorio vrlo sugestivno i nadahnuto, Boško Ošap te svoju tugu za Banjalukom natopio suzama. Mnogi prisutni su također zaplakali sa Boškom. Vrlo zanimljivo.

Gradonačelnik Alveste: Per Ribacke

Neumorni Cober

Amela i Mirsad su znalački vodili program

Ijiv nastup je imao jedan od voditelja, Mirsad Begović, poznati trebinjski kulturni entuziasta i pregalac. On nam je govorio o trubadurima i njihovom značaju u kulturnom životu dubrovačke regije. Poslije se to prenijelo i u Hercegovinu. Njegova druga Banjalučanka Amela, također voditelj programa, veoma nadahnuto je izvela poemu "Sine, čuvaj pjesmu našu". Sve opet završilo Vajdinom pjesmom i nastupom hora. Bilo je to divno odradeno predstavljanje bh. kulture kroz pjesmu i poeziju. Amela i Mirsad su znalački vodili program i svojim nastupom obogatili ovogodišnji susret.

Slobodno se može reći da je ovogodišnji kulturni program bio jedan od najboljih koji smo imali priliku vidjeti u ovih 26. naših banjalučkih druženja. Šteta je da nije bilo više posjetilaca, ali takva su vremena došla da se i mi u Savezu Banjalučana moramo prilagoditi

i pokušati na idućim susretima promjeniti ovaj negativni trend.

Poslijе kulturnog programa počela je fešta u donjoj Sali Folkets Husa, gdje su nas zabavljali Kona Bend i Alma. Uz nezaobilazne ēvape, pite i kolače igralo se i plesalo do kasno u noć. Veliko hvala organizatorima na lijepom dočeku i odličnoj organizaciji i nezaobilaznom sponzoru familiji Golalić i njihovom Plivit Trade. Malo prije ponoći gosti koji su organizovano došli iz Malmea, Landskrone, Motale, Mjolbijja i Orebra krenuli su kući iznajmljenim autobusima na relativno dugo putovanje. Nadamo se da će i iduće godine biti organizovan ovaj susret, jer se pokazalo koliko nam nedostaje ovakvih druženja. Nostalgija, sjesta i žal za prohujalim vremenima ostaje duboko u našim srcima, a jedna lijepa pjesma našeg prijatelja Ismeta to krasno ilustruje.

Melkina je nadahnuto govorila Natašine stihove

Mirsad Omerbašić je svoje stihove je posvetio rodnom gradu

Hor "Zelena Rijeka" je među najboljim horovima u Švedskoj

Lijepo iznenadenje smo priredili našoj Fatimi

Vrhunski sevdalija: Vahid Alić Vajdo

Izbori u prvom planu: Emir Vižlin i Edin Osmančević

Goran nije samo vrhunski fotograf

PRUŽAM RUKE PREKO SVIH OLUJA

Pružam ruke preko okeana,
da dotaknem krovove Mejdana,
da u lišću ljuljam majčin glas,
da mi dlanom poteče Vrbas,
da zahvatim vode s Abacije
što još čuva odsjaj Ferhadije.

Pružam ruke preko svih oluja,
da dotaknem gniazdo svog slavuja,
da mu dlanom zgrijem mrzle strune,
da se javi opet duše pune,
pa da nama, u siva razdanja,
žubor-pjesmom ukraši sjećanja.

Pružam ruke preko dunjaluka,
na dlanu mi cijela Banjaluka,
pa dlan dižem u krošnje najviše,
da i ovdje moj grad zamiriše.

Ismet BEKRIĆ

Naš gost iz BiH: Ernad Metaj

Raspakao mnoge u dvorani: Boško Ošap

Prijatno iznenadila prekrasnim nastupom: Amela Gazić Begović

Trubaduri u srcu: Mirsad Begović

Omladina se lijepo zabavljala

Kona i Alma su profesionalno odradili svoj dio posla

Piše: Mirsad FILIPOVIĆ

Foto: Goran MULAHUSIĆ

Savez Banjalučana Švedske:

Seminar o aktualnim temama

Predavači: Edin Osmančević, Reuf Jakupović i Mirsad Begović

Savez Banjalučana u Švedskoj svake godine sjednicu svoga Glavnog odbora iskoristi i kao povod za dvodnevni seminar, kao što je bilo i ovog puta u Alvesti, u hotelu Best Western, koji nam je opet bio dobar domaćin. Ove godine smo imali tri predavača, koji su se zaista potrudili da nam prenesu svoja znanja u različitim oblastima. Uprkos lošijim vremenskim uslovima i bolestima, koje su zadesile neke naše članove, ipak ih je došlo više od 40.

Prvi predavač, magistar ekonomije **Edin Osmančević**, odabrao je aktuelnu temu: „*Geopolitičke promjene u svijetu i njihov uticaj na Bosnu i Hercegovinu*“. Kao redovni saradnik našeg magazina, te veoma angažovan i u Švedskoj i u Bosni i Hercegovini, svojestrucnoznanje obogatio je ivišegodišnjim praktičnim iskustvom u ovoj oblasti. Njegov predavanje je bilo veoma konstruktivno i interesantno. Svi smo mi pomalo „mali eksperți“ kada je u pitanju naša domovina, Balkan i Evropa, ali - slušajući Edina Osmančevića - ipak smo saznali mnoge stvari koje nismo do sada znali. Vrlo interesantna diskusija se razvila i tokom predavanja, ali i poslije. Predavač je strpljivo i staloženo odgovarao na sva pitanja i sa umijećem priveo kraju svoj događaj. Malo mu je pomogao i njegov saradnik i prijatelj Emir Vižlin, koji, također veoma dobro, poznaje svjetske geopolitičke procese.

Drugi predavač je bio dugogodišnji sportista, inženjer, direktor, dizajner, novinar, poduzetnik, svestrani **Reuf Jakupović**. Poznajemo ga dugo, jer je bio i prvi predsjednik Saveza Banjalučana, a i redovni je saradnik našeg Šehera. Nije ga bilo teško nagovoriti da nam bude predavač. Izabroa je veoma interesantnu temu, „*Državna zastava – najvažniji simbol državnosti*“. Još nismo slušali nekoga ko toliko poznaje značenje i pravila o zastavama. Njegov predavanje je bilo nadasve duhovito i zanimljivo. Često se salom širio smijeh, pa se i sam Reuf Jakupović smijao svojim komentarama. Saznali smo dosta o pravilnom i nepravilnom postavljanju zastava i kako se lako ulazi u zamku da se naprave greške. Predavač nam je stručno objašnjavao kako se one namjerno postavljaju tamo gdje im nije mjesto i kako se to

politički zloupotrebljava. Pokazao nam je vizuelno sličnosti kod mnogih državnih zastava. Naravno, govorio je i o bh. zastavi, kako i kada je postala zvanična. Kazao nam je i podatak da je naša zastava izabrana među deset najljepših zastava u svijetu. I on je strpljivo i značajno odgovaraona mnogobrojno pitanja.

Poslije kraćeg odmora i zakuske, došao je red i na **trećeg predavača**, izuzetnog kulturnog pregaoca, glumca i režisera, Trebinjčanina, **Mirsada Begovića**. Dok smo mi svi otišli na kafu i kolače, on je ostao u sali i preuređio je u teatarski ambijent. Njegova tema se zvala „*Teatarske igrarije*“.

I bila je to zaista teatarska igrarija u kojoj smo se svi osjećali aktivnim učesnicima. Mirsad Begović se svjesno poigravao s nama, istovremeno glumio i tako se često transformirao, čas kao predavač, čas kao glumac. U toj svoj igrariji uspio nam je dočarati pozorište i njegov značaj za duhovnu i kulturnu nadgradnju. Bilo ga je zanimljivo slušati i gledati. Prirodan i otvoren, uspio je stvoriti izuzetan ambijent s publikom – slušaocima seminara. Jer i mi smo se prebacivali s jedne na drugu ulogu u ovom perfomansu.

Tako je naš seminar završio i otišli smo na zasluzeni dvosatni odmor. Nakon toga smo se opet skupili na lijepoj večeri, i onda smo se vratili u konferencijsku salu i nastavili naše druženje uz muziku i pjesmu. Za to su se pobrinuli dragi prijatelji iz Orebrea, gitarista Mirsada i harmonikaša Fikret. Mnogi su pjevali sa njima, Necko, Ismet, Goran, Melkina, Nezareta, Asim, Fatima, Suada, Nail .....

Mujo Metaj je po svom dobrom običaju naslikao Leju i Ibrahima i poklonio im te slike. Naš dugogodišnji blagajnik i katika za sve, Zlatko Avdagić, dobio je lijep poklon, umjetničku sliku, za svoj volonterski rad i ogroman doprinos razvoju našeg Saveza.

A sutradan, nakon doručka, **održana je redovna sjednica Glavnog odbora Saveza**. Donesene su važne odluke koje treba sprovesti u prvom tromjesečju naredne godine. Bilo je to lijepo dvodnevno druženje i, nadamo se, da će se ova tradicija nastaviti još dugo godina.

Predsjednik Saveza Banjalučana je otvorio seminar

Prvi predavač je bio Edin Osmančević

Predstavnici udruženja Halmstad i Laholm

Ibrahim i Faruk su dugogodinji savezovi aktivisti

Mesud, Reuf, Mesud i Nail su uvijek prisutni na našim seminarima

Mujo, Asmir, Džemo i Mesud

Drugi predavač je bio Mirsad Begović

Prisutni su sa zanimanjem pratili predavanja

Majda i Faruk Sarajlić

U publici su bili i stari i mladi

Treći predavač je bio Reuf Jakupović

Džemo, Mirso i Zlatko

Fikret, Reuf i Mirsad su napravili fantastičan štimung

Lejla Arnautović, Sena i Ferid Lukačević

Mirsadove teatarske igrarje

BIOGRAFIJA ADIL-BEGA ZULFIKARPAŠIĆA

Utemeljitelj i osnivač Bošnjačkog instituta, Adil Zulfikarpašić, rođen je 23. decembra 1921. godine u Foči, kao potomak stare bosanske plemićke porodice bega Čengića. Iako je veći dio svog života proveo u emigraciji, biografija i cijelokupan rad ovog istaknutog bosanskohercegovačkog i bošnjačkog intelektualca i političara povezani su sa Bosnom i Hercegovinom.

Već kao gimnazijalac, pokazujući spremnost na borbu za socijalnu pravdu i jednakost, društveno se angažira i pristupa komunističkoj omladini. Nedugo potom postaje član Komunističke partije Jugoslavije, čiji je bio istaknuti aktivist, unatoč tome što je nerijetko sa njom dolazio u sukobe. Njegovu antifašističku borbu i djelovanje u Drugom svjetskom ratu obilježilo je i ustaško hapšenje 1942. godine u Sarajevu.

Neodstupanje od svojih etičkih i ideoloških načela pokazuje na funkciji pomoćnika ministra trgovine u prvoj vladu Republike Bosne i Hercegovine, kada uvida nemogućnost uspostavljanja socijalne pravde zbog povećanja apetita vodećeg komunističkog sloja za materijalnim dobrima i ugodnim životom. Odlučivši da će napustiti takvo socijalno okruženje, Adil Zulfikarpašić odlazi u Trst 1946. godine, čime započinje period njegovog emigrantskog i disidentskog života. U Innsbrucku i Grazu studirao je političke nauke, a 1954. godine prelazi u Švicarsku, gdje se afirmira kao istaknuti predstavnik bošnjačke dijaspora. Bogati društveno angažirani i politički život koji je vodio u Švicarskoj ogledao se, između ostalog, u pristupu Liberalnoj internacionali, te radu na projektu stvaranja Bošnjačke demokratske organizacije, održavajući bliske veze sa bečkom novonastalom jezgrom bošnjačke demokratske em-

igracije. U Beču 1960. godine pokreće političko-kulturni mjeseci časopis Bosanski pogledi, koji izlazi do 1967. godine okupljajući muslimanske iseljenike širom svijeta, koji su pod utjecajem različitih nacionalnih i političkih struja u emigraciji bili sve više u opasnosti da izgube svoj kulturni i nacionalni identitet. Sa demokratski orijentiranim Bošnjacima okupljenim oko Bosanskih pogleda 1964. godine započinje osnivanje Liberalnog saveza Bošnjaka.

Profilirajući se kao uspješan i ugledan poslovani čovjek od sredine 60-ih do sredine 70-ih godina, Adil Zulfikarpašić početkom 1980-ih posvećuje se u potpunosti političkom i kulturnom radu za Bosnu i Hercegovinu razvijajući ideju osnivanja kulturne institucije za proučavanje prošlosti Bosne i promoviranje njenih kultura.

U junu 1988. godine osniva "Bosniaken Institut – Stiftung Adil Zulfikarpasic" u Zürichu, sa statusom fondacije. Ostvarujući svoju dugogodišnju želju, Bošnjački institut 2000. godine iz Züricha izmiješta u Sarajevo gdje osniva "Bošnjački institut – Fondaciju Adila Zulfikarpašića", u koju smješta sve fondove i zbirke i koji počinje sa radom 2001. godine u punom kapacitetu bibliotečke, kulturne i naučne установe.

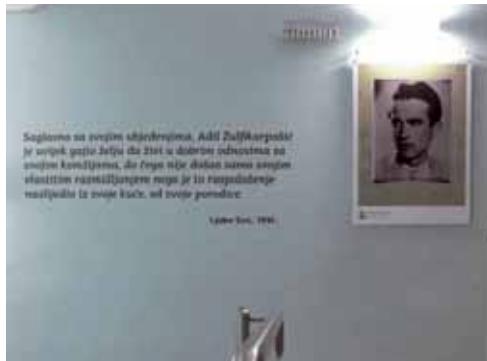
Adil Zulfikarpašić, vakif, kulturni mecena, dobročinitelj, istaknuti borac za unapređenje kulturnog i obrazovnog života Sarajeva i općenito Bosne i Hercegovine, tokom svog života primio je brojna priznanja, a neka od najznačajnijih su: Počasni doktor pravnih nauka Univerzitet u Bihaću 2007. godine, Povelja počasnog člana Akademije nauka i umjetnosti BiH 2003. godine i Šestoprilska nagrada grada Sarajeva 2002. godine.

BOŠNJAČKI INSTITUT
– FONDACIJA ADILA ZULFIKARPAŠIĆA

SA IZLOŽBE POVODOM 100 GODIŠNICE ROĐENJA OSNIVAČA INSTITUTA ADILA ZULFIKARPAŠIĆA

Priredio: Goran Mulahusić

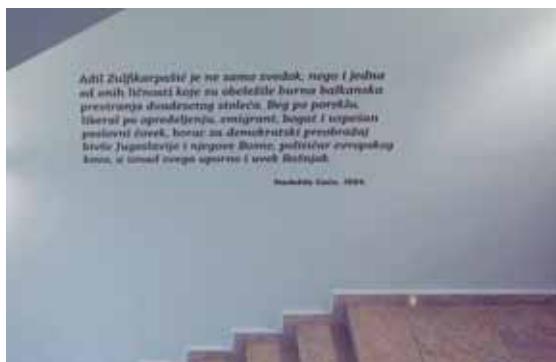
Saglasno sa svojim utvrdnjom, Adil Zulfikarpašić je svijet preuzeo Žutu čar u dobrobit obnovitva na svoju komadniju, da će ga niko dobiti sasvim vlastitim razumljivanjem nego je to raspodjele rezultata iz svake kuće, od svoje porodice.

Vjekoslav Šimić, 1991.

Adil Zulfikarpašić je na mnozo zvodič, nego i jedna od osnih ličnosti koje su običajno buna bosanskohercegovačkog prestrukovja dovršavajućeg stoljeća. Bila po površini, istakao je oprostljivost, emigraciju, bogat i vođen, posebno čovek, bio je za demokratski preostrožaj krvic Jugoslavije i njegove Bosne, političar evropskog konca, u kojem zasega upozne i uvek BiH.

Marko Kadić, 1999.

Ne/povjerenje u bh. pravosuđe

Prašina na pravnim spisima

U svjetlu i sjeni jedne izjave i jednog intervjeta za Glas Amerike...

Napisao: Edin OSMANČEVIĆ

Povjerenje građana BiH u pravosudni sistem Bosne i Hercegovine danas je na izuzetno niskom nivou. Premda je procesuiranje predmeta višoke korupcije i kriminala postavljeno kao najviši prioritet bh.pravosuda, spisi i dokumenti još uvijek skupljaju prašinu u ladicama i biroima. Slučaj "Kajimaković" je ekivalentni i najsvježiji primjer zbog čega se bh. pravosuđu ne vjeruje, te zbog čega bh.pravosude mora počistiti vlastiti kuću od korumpiranih tužilaca i sudija.

Medutim, današnja izjava predsjednik VSTV BiH Halila Lagumđžije, u intervjuu za Glas Amerike, u kojoj se ističe kako "informacije iz SKY aplikacije možda neće biti priznate kao dokaz" dovodi u sumnju iskrenost namjere bh. pravosuda da se izbori sa endemskom korupcijom u BiH. Podsjetimo se da je Sky aplikaciju u BiH koristilo više od 2.000 ljudi iz kriminalnog miljea a među njima i sudije i tužioци.

Predsjednik VSTV-adalje tvrdi da u "pravosudnoj zajednici i javnosti se uveliko špekuliše da li nalazi iz ove dvije aplikacije (op."Sky" i "Anom"), odnosno presvetrene komunikacije, mogu biti zakoniti dokazi. Ta odluka će biti na sudovima koji će razmatrati svaki slučaj pojedinačno."

Ovakve izjave predsjednika VSTV-a su kontradiktorne, neodgovorne i štetne. Ono što bh. javnost spekulise je iskrenost, volja i istinska namjera bh. pravosuda da upotribe relevantne zakonske dokaze iz provalenih aplikacija u procesuiranju predmeta visoke korupcije.

Da bi dobili korektnu predstavu o čemu se radi i kako to rade nekorumpirana pravosudska podsjetit će vas na slijedeće činjenice:

Nakon što je međunarodna policija uspjela da dešifruje poruke Encrochat-a i Sky ECC-a, mnogi kriminalci su nastavili svoju konverzaciju putem usluga jedne nove aplikacije pod imenom „Anom“. Ono što nisu znali, da je app bio u stvari „zamka“ instaliran u policije čiji je sadržaj onakontrolisala. Zahvaljujući ovom appu uhapšeno je oko 800 osoba širom svijeta. Broj uhapšenih u Švedskoj je bio 155, dok je u Australiji taj broj više od 200 osoba.

Anom je kriptirana (šifrirana) telefonska usluga čiji je posrednik bio FBIsa preko 12.000 korisnika u čitavom svijetu. Ovaj app je bio nešto sasvim drugo nego što su to bili Encrochat i Sky ECC iza kojih su stajale privatne firme čiji je kriptiranje ranije dešifrovano od policije. Anom se

pokazao kao idealno jještenje nastalog „vakuma“ i problema komunikacije kartelskih

mreža nakon što su prethodne aplikacije „razvaljene“. Ono čega nisu bili svjesni je da se iza „navlakuše“ krije FBI i australijska policija čiji su IT stručnjaci modifikovali appa sa skrivenim „glavnim ključem“ koji je mogao sačuvati svaku poruku što je omogućilo njegovo dešifrovanje i arhiviranje. Čitava akcija je sprovedena pod kodnim nazivom „Trojan Shield“ (Trojanski štit). Specijalni mobilni telefoni bez kamere i funkcije za snimanje zvuka prodavani su na crnom tržištu. Korištenje telefona od pojedinica iz samog vrha mafije i narkokartelaširlo je dalje povjerenje kod drugih pripadnika kriminalne mreže na nižim nivoima. U operaciji Trojanski štit je bila angažavana policija iz 16 zemalja. Prema njihovom saopštenju, zahvaljujući ovom appu, spriječeno je na desetine naručenih ubistava. Od ovih 800 koji su uhapšeni nekoliko njih je iz vrhanarkartela i organizovanog kriminala koji su naručivali i organizovali ubistva. Samo u Australiji zaplijenjeno je više od 100 komada raznog naoružanja, blizu 7 tona droge te velike količine keš-novca.

Nedoumica predsjednika VSTV-a Halila Lagumđžije je potpuno nerazumljiva. Zbog čega se u javnost plasiraju zlonamjerne špekulacije kako se prestretne komunikacije ne mogu koristiti kao zakonski dokazi? Primjeri 16 zemalja, gdje su procesurane na stotine osoba i, pa i oni iz vrha mafije, demantuju Lagumđžijine tvrdnju zbog čega on je kao predsjednik VSTV-a treba preuzeti odgovornost. Na kraju nas predsjednik VSTV-a smiruje činjenicom kako će „VSTV. Ustavni sud i Britanska ambasada organizirati pravosudni forum na kojem će se razgovarati o zakonitostima dokaza iz Sky aplikacije“.

Kako to kod nas već biva, forumi i osnivanje komisija su najčešće alibi kako se bi se izbjegla odgovornost i onemogućilo procesuiranje visoke korupcije. Kupuje se vrijeme i čuva kriminal u vlastitoj kući.

Uostalom, na loš rad, smanjenje efikasnosti i povjerenja javnosti u pravosuđe u BiH ukazala je i Ambasada SAD u BiH u svom posljednjem izvještaju od 8. septembra 2022.

PANSION VILLA EVA

OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

Bara 5 km från flygplatsen Rijeka
otvorení smo cijelu godinu

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona

Privat strand, Restaurang och Pizzeria tillhörande själva pensionat
više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM

Mer information på

elit Städ
SVERIGE AB

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01 Mobil 070 952 24 66

Elit Städ Sverige AB är en företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vårt kundunderlag och omsättning ständigt ökat, tack vare de kvalitetsnivåerna vi har uppnått. Vi levererar kundanpassade lösningar, i högsta möjliga grad beröende av kundens krav och önskemål. Lokalhård av kontor och butiker, bygge- och flyttstäd samt alla typ av golvvård ingår i våra dagligen uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöanpassade till riddande lagar och bestämmelser genom vårt miljövänliga arbetspolicy och miljötänkt. Vi utför uppdrag enl. löpande avtal samt enskilda uppdrag, båda med kvalitetsförsäkringar och kvalitetsgarantier. Idag är vi verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Älvborgs län. Vår personalstyrka är i dagsläget 23 personer och vi ser fram emot att inom kort även anställa fler. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även certifierade och utbildade i de olika användnings områden. Elit Städ följer de riddande kollektivavtal samt innehåller F-skattebetygs och ansvarsförsäkring. Välkomna till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Svi vi koji ste zainteresovani za posao u ovoj branji, a želite bi raditi kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Mantorp, Jönköping, Borås, Mjölby mogu se javiti na naše kontakt telefone.

DOTUR NAŠEG SRCA

Piše: Radmila Karlaš

Foto: Mirsad Filipović

Našeg Radu Dujakovića, dotura, upoznala sam još onih ratnih godina u "Novom Prelomu", kada nije bilo lako ostati vedor i nasmijati se bilo čemu, a nama je to, zahvaljujući njemu, nekako polazilo za licem. Pretvarajući tragične dogadaje i okolnosti u vidu puščane paljbe, od kojih je jedna dolazila zato što je Rade bio sanitet na Kupresu, na ratištu, dok je druga, još opasnija, dolazila iz banjalučke Skupštine, jer je pripadao onoj "zeri" liberala, koji su mislili i radili drugače od većine koja nam je krojila sudbinu, ali ne i pamet, u lucidno ispričane anegdote, mi smo ostajali na površini ludila. Smijući se.

Sjećaš li se, Rade, tih dana, gdje je bilo teže, na ratištu ili u Skupštini, gdje su ti "bacili" lavovima u arenu?

Sjećam se svega sa tugom i nostalgijom, kao da je bilo jučer. I rata i ljubavi i "Novog Preloma" i liberala u mračnoj Banjoj Luci, bez struje, bez svjetla, u ratom zapaljenoj Bosni. Užasnuti rušenjem naše zajedničke domovine Jugoslavije, sa raskrvavljenom Bosnom kao srcem naše zajedničke partije u takvoj atmosferi, mi, svjedoci užasa, sreli smo se u Prelomu, Žile, Spale, Majk, Zoka 1, Zoka 2, Spaso, Mišo... I onda stižeš jednog zimskog dana ti, visoka i elegantna, zbljužujuće ljepeza. I nestvarna u tom ružnem vremenu. (Ovdje se crvenim, op.a) Uskoro, tog hladnog i mračnog ratnog novembra izlazi i prvi broj "Novog Preloma". Ja sam sa još par drugova liberalnog odbornika u Skupštini Grada Banje Luke, nacionalističkoj Skupštini u kojoj se glas razuma slabo čuje. Gradonačelnik Predrag Radić trudi se da balansira i očuva dostojanstvo i obraz Grada, ali racije, mobilizacije, etničko čišćenje, djeluju sluđujuće u glavama normalnih ljudi i gradana kojima su nacionalne matrice i rezoni neshvatljivi... uskoro ćemo i mi, najveći dio redakcije Preloma, završiti na ratištu, ja na Kupresu, kreću rastanči i sa drugovima, sugradanima, ljubavima... Pitaš gdje je bilo teže, u Skupštini ili na ratištu, čini mi se, i pored pogibije i rovova, da je u Skupštini ludila i apsurdno bilo mnogo teže, o čemu ću ja tih godina u Prelomu pisati, pa poslije u knjizi "Enerđija pećenih volova" sabrati iz kolumni Vlast iz žablike perspektive!

Tih ratnih godina u eri "Novog Preloma", čija je kancelarija bila otvorena i kad su nam novine usagili, uvijek se sa smijehom sjetimo jednog književnika, koji jesivima skakao po zivcima, jer je prao ili dezifinikovao ruke s ono malo rukije, koje Slavki Podgorrečecu, Žletetu i ekipi nije bilo dovoljno ni za zazubice. Ali se češće sjetimo jedne Ljubavne priče, koju pomjenim bilo zbog svog sagovornika. Jedne od onih ljubavi zbog kojih čovjek tokom života stalno ima osjećaj da mu nešto nedostaje. Kao ruka ili noga. Bila je to jedna od onih, nikada završenih, ljubavi i zato je bila tako očaravajuća. Her Profesor bi odmah dodao 'jer su sve prave ljubavi tužne'. Znao čovjek. Jer, tih dana smo pratili i Plavu Jevrejkiju, kako ju je prozvao Josip D. Rakić u bijeli svijet. Ja neću reći kako se zvala ni jedna, ali ni druga ljubav mojih prijatelja.

Ali ću pitati našeg doturista i mog dragog prijatelja, kako je, 'po ovom pitanju', Žiletov sapatnik, izdržao kada je ona otišla. Je li se ikad ponovila kroz neku drugu. Je li je sretao? Ikad? Kako se osjećao?

...htio sam reći onu Žiletovu, da su sve velike ljubavi tužne, a ja dojam, ponekad i tragične!

Sreću je na tekton rata. On nije mogao tamu, a ona više nije htjela ovamo. Onda se dešavao život, neki drugi. A "Prelov" je vremenom nestajao. Ja sam otišla da konobaršem. Napustila sam sve, diplomu okačila o klin i otišla u kafanu ili kafić, isto je. Blatno, surovo i užasno. Šef ili novi gazađa bio je nekadašni radni kolega mog bivšeg, pa sam imala po-

vjerenja. Dan. Ne, sat, a možda ni toliko. Čovjek je izvrsno "plivao." Toko dobro da sam, ostajući nekada i do ponoci zbog njega i njegovih drugova, bez obzira na policijski sat, dok bi se njegova mala vrvacka ženica, muvajući oko šanka, da ne bi skremula koja kap, pitala koji je to stil da tako ploviš kroz ta gornja. Prsni, kralj. Zanimljivo, oboje su bili Nesrbici. I taj čovjek, čijeg lika nikad više ne želim da se sjetim, svaki put kad bih ostala duže jednostavno bi me prepustio mom biciklu i novembarskim kišama. Gazeći surovo obećanja da će me nakon posla odvesti kući, jer sam ostala na njegovu molbu i dato obećanje. Bila sam prepustena uličnim bandama, svom renomeu mješenja u eri čistih (što se ne odnosi na neke specijalne i paralelne veze između nacionalista svih fela vrlo kontinuiranih interesa, na čemu se ratovi i zasnavaju), lošem vremenu u svakom slučaju, ali i svom nepresušnom optimizmu da će pobijediti sve te gadne dane, sve te noći, dok mi kiša pljušti u lice. I jesam, izuzev što sam zaradila hroničnu upalu sinusa i mučninu zbog koje nikada više nisam ušla u taj kafić na kraju Borika. Djelimično plačući zbog Plave Jevrejkije, djelimično zbog sveg sranja koja nos je zadesilo. Her Profesor bi me svaki dan u toj rupi od kafana sav u suzama preklinjao da napusnam tu jazbinu i tražim nešto bolje. Bolje? Šta to? Prelom su razbucale vlasti. Poslale pozive novinarima. Čak i meni. Nebo me spasilo tog zuluma, odnosno moja dobitljivost. Rekla sam da sam buduća majka, ni manje, ni više, već trojki, jer, u mojoj familiji su se ženske strane radale samo tri bebe zaredom, kao na traci. Priču sam izmisnila na licu mjesa u Vojnom odsjeku gdje je nekad bila zgrada komiteta. Znala sam da se nisu zabunili da sam neka sanitetljika, već da me zovu kao nekog ko je obilježen. Ele, malo su mjerkali moj stomak koji je inat bio ravan kao daska. Početak, odrubila sam i spasila glavu.

Sjećaš li se Rade? Tebe su odmah safatali, kao i druge. A Prelom stao.

Svi smo mi, tvoja raja iz redakcije, dolazili u taj kafić, da ti pomognemo da ti bude lakše, mada si ti izgledala kao da sve možeš. Znamo da ti je bilo teško. A ja optet, da se vratim na započeto, na analizi one paralele između pre linije na Kupresu i banjalučke Skupštine, ja na liniji srećem ljudi, seljake, radnika koje su nacionalisti, pobednici pseudodemokratskih prvih izbora, na prevaru oterjali sa njiva i fabriku u rovove, normalne ljudi u u Skupštini demagoge, nacionaliste, poltrone ratne profiterite. Bilo je i medu njima čestitih izuzetaka koji želesu sačuvati obraz svoj i svog Grada poput Momčila Bulajića, Rajka Kasagića, Ranka Klindića, Dr Emira Bušatića... a na ratištu, gdje su me mobilisali kao apsolventa medicine, pomažem ranjenim drugovima i kao dobrovoljac juna 1994. učestvujem u transportu dvojice zarobljenih ranjenih vojnika vojske BiH, Bugojanac Velić Sefira i Bambur Bećira iz šumskih bespuća blizu Titovih vila, između Kupresa i Bugojna, vozimo ih u Banju Luku, sa usputnim ratnim avanturama koje sam opisao u ratnoj priči Kupreska krvava bajka, smještam ih na banjalučku hirurgiju, obilazim ih bolnicu do razmjene i znam, provjerio sam da su živi dočekali kraj rata i da žive u Bugojnu. Komandant mrkonjičkog bataljona kapetan Zoran Jevtić, tog 10. juna, nažalost je poginuo. Tog ljeta trebao se vjenčati sa svojom zaručnicom! Opet teza da su sve srećne ljubavi tužne, ponekad i tragične! Blizio se kraj rata, ratni zavojevac razmjenjivali su teritorije po svojim nacionalističkim mapama iz svojih bolesnih umova, Kupres je i pored krvavih sukoba Srba i Bošnjaka, pripao Hrvatima. Nakon Oluje i Maestrala, borbi oko zapadnokrajiških gradova, Vozuce na Ozrenu, prije toga Sarajeva i masakara u srednjoj i istočnoj Bosni, uključujući spaljena scela i razorenje gradova i svakako masakr u Srebrenici, stiže Daytonski mir. Mi

opet pokrećemo naš Novi Prelom, a liberali dobijaju socijalni predznak (Socijalno-liberalna stranka RS), u ratom spaljenoj zemlji. Na čelu je Žile (prof.) Miodrag Živanović, a i ja ču biti jedan od potpredsjednika te 1995.

Zapravo, i intervjui su fluidni. Zamislis̄ jedno, a toč priče te odvede negdje drugdje. Ali, za nas iz tog perioda, uspomene su kao ljepak, drže nas i dalje svu skupu, bez obzira gdje je ko otisao. Možda je i to između ostalog razlog, što smo se našeg Rade svi držali kao ljekara. Naravno, uvedene su porodične, svi smostanovani na različitim lokacijama, ali Rade je bio Rade. Jedini kojem smo besuzborno vjerovali. Ne zato ili ne samo zato što je bio dvostruki specijalizant, već što je izvrstan dijagnastičar, empatičan i naš Rade. Najbolji ljekar na svijetu. Isklesan s nama kroz nedoba i ono vrijeme kada se moralna vertikala lako sunovraćivala.

Jesmo li ti bili dosadni, dok si pomagao ne samo nama, već i našim mamama, tataima, prijateljima?

Da se vratim malo unazad i na one poratne dane i kako je došlo do toga da budem ljekar svih vas. Nakon položenih preostalih ispitova je se prije svega vraćamo svojoj humanoj profesiji od Kneževa (ex Skender Vukuf), do Banje Luke, Hinte, brojnih ambulantnih, dviju specijalizacija i pomaganja narodu, gradanima pa onda i mojim ratnim i poratnim drugevima od kojih su mnogi izabrani kao svog doktora, porodičnog i ličnog. Kao ljekar, internista i porodični ljekar brinem za zdravlja gradana sa Starčevićem, ali i Mejdanu, Rebrovcu, Adre... Doma penzionera kod Zelenog mosta... Ljudi poboljevaju, neki odlaze, zauvijek, bolest ne bira, nakon ratnih postajem svjedokom ličnih životnih drama, Spasova Perovića, prve urednike redakcije Novog Preloma, Slavku Podgoralecu, Miše Vidovića, a moji pacijenti su i danas Žile, Bobara, Brana Memon, Goga i Erduan Katana, Saša Čotar, Siniša Konjević, ponekad i još uvijek dobrodružca Rasha kako je mi zovemo ili Radmila Karaš, autorica ovog intervjua. (Dakle, opte se crvenimja, a autorica narečenog teksta.)

Sjećam se snijega, jurim od "Verdija", od Emire i Boleta i nosim nešto para, jer sam čula da je gore na Starčeviću, kod Rade. Slavko Podgorelec vrti glavom. Slab je, Rade mu prikopeo infuziju. On mu kupuje mnogo toga od sebe. Spreman je da mu platи Dom, ako bude moran imati dvadesetčetverostrani tretman. Znamo mi svi koliko je volio Slavku, pa govor mu je držao na sahrani, ali možda i ne znamo kako je to biti medicus nekom za koga znači da odlazi, čeli, nestaje i da ga sva tvjora pomoći neće spasiti... Šomi i mnogi drugi, premda nisu Radini pacijenti, bili su i to. Osim prijatelja, naravno. Sad mi se vraća jedna scena. Negdje smo u kafani. Naša Drena, desna ruka Preloma, na VMA-je, operišu joj srce. Mi smo optimisti. Rade je na liniji sa Beogradom. Obavještava nas o detaljima višečasovne operacije. Ko će ga znati, ali ja iznenada tonem u muk i u neku duboku tugu. Vozila sam je kući noć prije odlaska u Beograd. Sjećam se svake sekunde. Zagrljava, teškog od... čega? Neizgovorenih emocija? Predosećaja? Nikada se nismo grilje, niti propuštale osjećaje. Bile smo slične u tom da šta god da se desi, MI moramo izdržati. Kako pogrešno. Neće propastivijet, to sad znam. Tad nisam. Drena nikad nije naučila tu lekciju. U jednom momentu puca žica na Žiljetovoj gitari. I onda čujem Radu kako o Dreni govor u prošlom vremenu. Poklapa telefon i kaže da je nema više.

Doktore naš, kako si podnosio sve to?

Teško. Prije sam se više kontrolisao, ali su me osjećanja trgala iznutra. Nastavilo se, znaš i sama. Dragi ljudi su na ovom ruletu života odlažili jedan za drugim.

Da je naš dotur slijedio jedan ljubavni san, zbilju, šta god, svoje srce najjednostavnije, vjerujem da bi bio sretan negdje daleko. Ali ne bi bilo svega ovog drugog što smo mi, s kojima je ostao, doživjeli s njim. Ne bi bilo ovog života. Bio bi neki drugi, kaže nesebični dio nas, a onaj sebični uskače; Bi bilo nas. Puno nam je dao Rade. Svima. On je jedan od najboljih ljudi koje znam. Tako je govorio i Slavko. I Šomi. I ovaj i onaj. Zanimljivo je da nikad ništa nije tražio za sebe. Vrhunac usluge bio bi kada mu odnesem novu Šeher BL gore na Starčevicu. Pitam se kad uopšte ima vremena da pročita i slovo. Razapet je na bezbroj strana. Radi od jutra do sutra. Mislim da je naš dotur jedinstven slučaj u istoriji medicine koji je pacijentima bio žirant, posudivao im pare (da se razumijemo, nismo to bili MI, njegov) savjetovao ih preko telefona. Ništa mu nije bilo teško, običi kući prijatelja od prijatelja, oca od prijatelja, ovog, onog. O Radi zapravo treba napisati knjigu. Kad smo već kod knjige, on je bio jedan od mojih promotorova "Četvoročilne djeteline" u Banjaluci. Čast svakome, ali njegova rječnost, njegovo ogromno znanje i načitanošću, uvrštavaju ga u sam vrh onih koji umiju da se izraze. A shodno onoj, da mu je istina uvijek u glavi i na jeziku, često ga neodgovorni, poluobrazovani kadrovici na odgovornim mjestima šikaniraju. Logično je da svaki čovjek

mora imati ventil. Ima li ga Rade? A onda se sjetiš.

Rade, znam da kad god možeš putuješ sa kćerkom. Htjela sam da te pitam gdje se opuštaš, kad se odmaras, mada mi se čini da sam na tragu odgovora kad spomenem Doris. Jesam li u pravu?

...Da, dobro je Radmila primijetila, otac sam jedne gimnazijalke Doris, koja piše pjesme i glumi. Velika je sreća za oboje kada putujemo zajedno. Trudim se da vidi što više, upozna što više od bivše zemlje, a nadam se i da o svijetu.

Ne mogu, a da ne pomenem da su naše novine poslije rata dobine drugu priliku kad je sveсталo. Mogli smo pokrenuti i radio stanicu. Mogli smo mi čuda napraviti s "Prelomom" i našom malom redakcijom, poslije. Ali, nismo. Neslavno smo propali. Ti bi svakako znao više reći o tome zašto su nas "pretekle" N. novine, kada smo mi prelomažni znali gdje su do juče radili. Znam da ti i ja nismo profitirali na imenu lista. Nismo ganjali staž, o honorarima da ne govorimo, ja sam dovodila i neke donatore da pomognu list kad već uveliko tamo nisam radila i ipak je sve stalno.

Kad se osvrneš unazad, šta ti kažeš za taj period propuštenih prilika?

Isto što i ti, Radmila. Slažem seu potpunosti da smo mogli, ali eto, nismo.

Da ne bih tjerala mak na konac; Ko je zapravo zapalio žito, nastavljam dalje. Ni Radi, ni meni neće pomoći podsjećanje na propuštenu priliku u kojoj ni najmanje nismo učestvovali kao vinovnici.

Šta ti predviđaš na ovim našim prostorima. Kako uopšte izaći iz ovog gliba?

Na pitanja kako izaći iz b-h političkog čorsokaka, odgovor je, jedini zapravo: Reafirmacijom principa AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a, jer Bosna VAISTINU nije ni Srpska, ni Hrvatska, ni Muslimanska, Bosna je i Muslimanska i Srpska i Hrvatska! I još nešto, kada se svaki Hercegovac time ponosi, hoću i ja da budem ponosni Bosanac, kada me dragi Bog stvorio u Bosni lijepon i ponosno!

Za čim najviše zališ?

Sjećam jugonostalgiju. Lijepo je jos uvijek čuti kada Splićani pjevaju našu himnu Hej Sloveni! Nostalgija i žal za zajedničkom domovinom, sa Oljom (to je TA, jedna i jedina, op.a) i svima koji su otišli u Ameriku, Australiju, Švedsku...koje je rat rasego diljem svijeta, njima je vjerovalo dobro, ali nama nije bez njih! Žao mi je što tzv. međunarodna zajednica, nakon Dayton, nije uspjela da sprječi b-h političare da zemlju vode po nacionalnoj matrići i da nas bezočno ponizjavaju kao ljudi i civilizovane gradane, a pljačka naroda ide čak dotele da se uvukla u ambulantne opštne prakse gdje se liježe sirotinja, daci i pensioneri! Najnoviji patent je otimanje struje od naroda. Tito je u Bosni šezdesetih godina prošlog vijeka elektrificirao cijelu zemlju, a ovi na čelu sa izvjesnim političkim meštarom Lukom Petrovićem, dosjetili se poput rumunjskog diktatora Čašuksua kako narodu uskratiti struju, civilizacijsku tekuvinu! Žao mi je što nas je epidemija korone uazadila i ostavila brojne zdravstvene posljedice, izazvala brojne porodične tragedije, poput rata otuđila nas i trajno promjenila naše živote i navike. Žao mi je što je poput rata, epidemija dehumanizovala i urušila i moju profesiju i što više ništa nije kario prije! Nakon poslijeratnog optimizma i vjere u bolji život i "restituiciju ad integrum", korona nas je učinila ranjivim, sjetnim, zabrinutim i skeptičnim! Žao mi je što mi nakon korone nedostaje vremena i inspiracije za "Šeher Banjaluku", kao nekada.

Napisao: Dinko OSMANČEVIĆ

- Od Bosanskog kraljevstva do bosanskog književnog blaga
Marka Martinovića Cara -Značaj i kultura srednjovjekovne bosanske države i savremene pripovijetke u srcu Bosne

Piše: Dinko OSMANČEVIĆ

Već sedamnaest godina traje Međunarodna manifestacija, Tragovima bosanskog kraljevstva, ali se održava po petnaesti put, pošto je dva put napravljena pauza. Organizator manifestacije je Muzej grada Zenice, a ove godine festival se organizuje u saradnji sa NVO Akademija iz Bijelog Polja i bibliotekom Slovo, iz Lapova.

Po rječima direktora Muzeja grada Zenice i pokrećača festivala, književnika i nekadašnjeg novinara, **Adnadina Jašarevića**, riječ je o manifestaciji tokom koje se predstavlja značaj i kultura srednjovjekovne bosanske države, prezentuje se muzika, književnost i igre iz pomenu-tog perioda koji nam je, rekao bih, nažalost i danas dosta nepoznat, iako postoje značajni podaci i istorijska grada.

Bosna kaostečak: TragovimaBosne

Prvog dana manifestacije, u jutarnjim časovima, u Muzeju su održanera dionice za mlade učenike o pismenima iz prošlosti, a kasnije je na istom mjestu otvorena izložba slike grupe autora, **Stećak u našim snovima**, kao i izložba fotografija **Dragića Rabrenovića** iz Bijelog Polja, te i izložba lutaka **Tatjane Milivojčević**, **Tragovima mitoloških bića**. Upravo je izložba lutaka umjetnice iz Sremske Mitrovice bila uvod u centralni događaj večeri - promociju knjige, **Rečnik slovenske mitologije** (priče i legende), ugledne književnice iz Beograda, **Tamare Lujic**, sa galerijom praiskonskih bića koja žive u našoj blizini, stvorenom na osnovu poznatih mitova i narodnih vjerovanja. Svojim izuzetnim ilustracijama Tamarine knjige, u ovaj čudesan svijet uvodi nas **Marica Kicucić**.

Drugog dana festivala, dešavanja su se sasvim logično preselila na srednjovjekovnu **tvrdavu Vranduk**, udaljenu desetak kilometara od Zenice. (Kad od Doboja idete ka Zenici i izadete iz tunela Vranduk 2, kratko će vam se s lijeve strane ukazati veličanstvena slika tvrdave na

Riječ kao stećak

litici.) Tvrdava je podignuta krajem 14.vijeka, a prvi put se u dokumentima поминje 1410. Samo ime Vranduk dolazi od riječi branduk-braniti, i zaista, na negostoljubivom terenu izgleda teško osvojiva. Uz tvrdavu je i Vrandučka stara džamija (sultana Fatihu), napravljena nakon turskog osvajanja Vranduka 1463. Moji vodići na Vranduku bili su moji prijatelji iz Sarajeva, književnica **Alma Zornić** i njen suprug **Fahro**. (A sve vrijeme, uživao sam i u divnom društvo mojih prijateljica Tamare Lujak i Tatjane Milivojčevići, kao i svih drugih okupljenih autora i domaćina.)

U tvrdavi, u kuli, **Muzej bosanskog kraljevstva** iz Cazina priredio je izložbu, **Povelje bosanskih vladara i vlastelina (1180-1461)**. Dr Enes Dedić upoznao je prisutne o značaju dokumenata koji svjedoče o bosanskoj državi, vezama sa drugim državama, pa čak i sa kraljevinom Aragon u Španiji, o pismenosti i razvijenom pravosuđu. A ansamblu **Fugato** održao je na spratu kule izuzetno lijep koncert srednjovjekovne muzike. Odnekud su se pojavili i vitezovi sa svojim oklopima, ali i kišobranima! Dosadna kiša i hladno vrijeme ipak nam nisu povukarili ugadjaj odličnu zabavu, a vitezovi, vjerovatno u strahu da ne zahrdaju, dohvatali su se kišobranu. Dohvatilo se i potpisnik ovih redova luka i strijela, na neformalnom turniru u streljačtvu i ostvario „nevredne“ rezultate. (Najbitnije, niko nije povrijeden!)

Glavni događaj ipak se dogodio u obližnjoj **Bosanskoj kući**. Riječ je o predstavljanju dvije zbirke fantastičnih priča, **Poruke iz prošlosti** i **Poruke iz prošlosti-junior(ka)**, grupe autora izabranih na pratećem konkursu, čija tema je bio stećak. Stećak, ili onaj koji stoji, kako je njegovo značenje, svakaku je bosanski srednjovjekovni trend, ali stećke nalazimo i u svim susjednim zemljama, pa možemo govoriti i kao o zajedničkom kulturnom naslijeđu. Nastao vjerovatno po uzoru na antičke spomenike, i sam je, po rječima Jakoba Fincija, postao uzor prilikom izgradnje spomenika na pozornatom sarajevskom jevrejskom groblju.

Članovi Žirija ovog konkursa bili su pisac i novinar, **Dragić Rabrenović**, iz Bijelog Polja, mlada započetna književnica **Emina Selimović** iz Zenice i književnica **Danijela Vuličević** iz Lapova. Posebno su poohvalili djeće radove učenika, mlađih autora iz BiH, Srbije i Crne Gore, a potom su prisutni autori i mlađi, a poslijе njih i stariji, afirmisani pisci, ukratko predstavili svoje radove. (Cast mi je da je imojapričuvrštena u zbirku.)

U kasnimpopodnevnim satima, srednjovjekovnimručkom, mada je biločevap, zvaničnoje završnina ovogodišnjamafestaciju, ali ne idruženječesnika. Ono se nastavilo sve do noć, a nekih od učesnika čak i narednog dana, u zavisnosti od toga ko je kako stigao u Zenicu i imao prevoz kući.

Dani priča – vitezovi riječi iz Viteza

Narednog vikenda, čekao me je novi put. Opet sam bio blizu Zenice, u komšiluku, tačnije u Vitezu. Dočekali su me ugledni pisac, spiritus movens književnih dešavanja u ovomgradu, **Anto Zirdum** i Šarmantna, energična predsjednica Napretkove podružnice u Vitezu,

Gordana Mišković.

U ovom gradu, u organizaciji **Hrvatskog društva kulture Napredak**, podružnica Vitez, održanisu **Dani Marka Martinovića Cara**. Marko Martinović bio je hrvatski i bosanskohercegovački pjesnik i pisac, rođen kod Travnika 1933, preminuo u Vitezu 2003. Smatra se jednim od ponajboljih pripovjedača bosanskohercegovačkih Hrvata, majstorkratke priče i dobitnik Zlatne povelje, Matice hrvatske 1995, za zbirku priča Isus u podrumu. Po njemu se zove i međunarodna književna nagrada za priču, Marko Martinović Car, utemeljena 2007.godine.

Dani Marka Martinovića Cara održani su u sklopu 120 godina ute-meljenja HKD Napredak i trajali su tri dana, od 22. do 24. septem-bra/tujna. Prvog dana susreta održan je **pjesnički maraton Napretkovih autora** iz svih perioda djelovanja Društva. Drugog dana, upriličena je promocija knjige, **Tisuću i još ba(lala)jki**, autora **Ivice Budulice Strikana**. Centralni događaj bilo je proglašenje pobjednika i dodjela Nagrade za kratku priču, Marko Martinović Car. Preporučena tema konkursa bila je vezana za iskustvo dobra, naročito humanitarne pomoći, posebno u ratu, kada što je bio Bijeli put, o čemu je Car pišao u svojoj priči, Prosinacko sunce. Na međunarodni konkurs pristiglo je trideset priča iz regionala, a ţiri u sastavu dr Larisa Sofić Gasal (Tuzla), Ti-homir Tika Jovanović (Beograd) i Sanja Babić Đulvat (Vitez) odlučili su o tri pobjedničke priče: Prvo mjesto, **Marija Pavković Baković** iz Tomislavgrada za priču, Bijele suze, drugo mjesto **Dinko Osmančević** iz Banjaluke, za priču, Andeli i treće mjesto **Adnadin Jašarević** iz Zenice za priču, Muzej sutrašnjice. Nagrade su uručili načelnik opštine Vitez, Boris Marjanović, predsjednik Napretka Josip Križanović i predsjednica podružnice, Gordana Mišković. Usljedio je prigodan kulturno-umjetnički program i druženje autora i domaćina u Napretkovom domu.

A kako je svijet mali, svjedoči i nenadani susret i prijatno druženje, nakon završene dodjele nagrada, sa svojim kolegom, poznati menig matom iz Hrvatske, **Stipanom Medom**. Stipan je konzul Republike Hrvatske u Vitezu, a devet godina obavljao je slične dužnosti u Konzulatu Hrvatske u Banjaluci. Iako se dugo znamo, ovo je bio naš prvi susret uživo. Stipan Medo posebno je poznat po svojim anagramima, koje objavljuje u zagrebačkoj Kvizorami i drugim listovima i bilo mi je izuzetno drago da mi s svojim prisutstvom pružio podršku.

Sutradan, slijedio je povratak u Banjaluku. Ali, na stanicu u Vitezu pojavio se autobus pun као šipak, uglavnom „gostiju“ iz azijskih država. Vozači mi rekoše da sjedećih mjeseta nema, jedino da stojim, ali mi dadeo dekicu i smještio me na stepenicu zadnjih vrata. Već u Travniku, dobio sam društvo na svom „sjedištu“, stariju gospodu, do Vakufa i mladu ženu do Banjaluke, ali to je već tema za neku (drugu) priču.

A priča o ovim festivalima, jeste priča o našoj zajedničkoj prošlosti, našim kulturnim i svim drugim vezama i prožimanjima. To je sada i priča o pomirenju, o gradnji mostova povjerenja i tolerancije kao putokazu za bolju zajedničku budućnost naroda i gra-dana Zapadnog Balkana. I direktno je ova priča suprotstavljena retorici nekih drugih pisaca i autora, koji bježu veoma glasni u rat-nouškačkoj histeriji tokom mračnih devedesetih godina prošlog vijeka, koji potom vremenom zanijemše, a vidim ih ponovo, kao kakve aveti, postaju sve prisutniji u medijima, i na sceni, naročito nakon 24. februara ove godine.

Liman i lijeva obala

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

BANJA LUKA KROZ PROSTOR I VRIJEME

Žubor Čaršijskih bukova

Tekst i foto:
Adem Čukur

Vrbas

**– rijeka boje smaragda –
u svome najljepšem toku**

Kroz Banjaluku protiče rijeka Vrbas, koja izvire ispod planine Vranice u središnjoj Bosni, a utiče u rijeku Savu kod sela Davora nizvodno od Bosanske Gradiške. Njegova ukupna dužina je 253 km. Obale Vrbasa su obrasle zelenilom, najčešće vrbama, po kojemu je i rijeka dobila ime. Voda Vrbasa je, zavisno od dubine, sastava dna i okoliša, različita; na plitkim dijelovima, moglo bi se reći bezbojna, nešto dubljim svjetlje zelena, dok na dubokim dijelovima poprima smaragdno-zelenu boju.

Od Jajca do Banjaluke Vrbas je hladna planinska rijeka čijim se tokom smjenjuju kotline i klisure, koje se završavaju kanjonom Ti-

jesno sa liticama koje se skoro vertikalno izdižu visoko ka nebnu. Cijelim tokom kroz Banjaluku, gdje se Vrbasom smjenjuju brzaci, tihaci i pjenušavi bukovi pored kamenih mlinskih brana, skoro uz svako naselje priroda je formirala niz ugodnih prostora /plaže (Liman, Zelenac, Ada, Abacija, Studenac...), na kojima su djeca i omladina u najvećem dijelu provodila ljetu, a stariji za vrelih dana nakon dnevnog rada akšamlučili (akšamluk – večernja sjedeljka prijatelja uz razgovor, kafu, piće i mezu).

Po dolasku na prostor Iliđe Vrbas obostrano zaobilazi skoro okruglu i ravnu nisku stijenu koja je zbog svog oblika dobila naziv "Sofra" (sofra - niski trpezarijski okrugli sto od drveta). Između Sofre i visećeg mosta u Gornjem Šeheru, po mom subjektivnom mišljenju, nalazi se jedan od najljepših prostora na cijelom toku Vrbasa. Tekući od Sofre ispod iliđanskog mosta, Vrbas se znatno sužava pa je tu najuži na cijelom toku kroz Banjaluku. Nesto niže ispod mosta

Vrbas sa stijenama Oblac i Pištolj

Dajak čamac

Vrbas skreće malo udesno prema jugoistoku, da bi se potom razlio u širinu, u prostor od davnina zvani Liman / značenja - pristanište, ali i zaliv (ne znam zašto, ali kod mještana je ubičajen naziv Iliman). Udarajući maticom u stjenovitu desnu obalu, najveći dio vode otiče nizvodno, a manji u velikom luku, kao veliki svrtak, zaokreće prema lijevoj obali i malo uzvodno, da bi ponovo ušao u dolazeću maticu. Pri niskom vodostaju vode Limana se umire i izgledaju kao jezero, a na njegovoj površini se, uz lagani vjetar, kao na slikama impresionista, oslikavaju obronci brda Šehtluci, tradicionalnih bosanskih kuća, munara Jama džamije.

Na desnoj obali Vrbasa nalazi se nekoliko stijena koje su dobile ime po svom obliku: "Oblac", "Pištolj" i "Šešir", u sredini je termalno kupatilo u stijeni - "Dereklijja", a uzvodno izdignuti sedreni plato, plaža Iliđana, preko kojeg protiče termalni potok ulijavajući se lepe-zasto preko sedre u Vrbas. Uzvodno od plaže, ispod stijene je izvor termalne vode sa manjim bazenom zvanom "Mlake vode". Na lijevoj obali, nizvodno od mosta je stijena "Mali Oblac" i manja glatka stijena bliza matici oblaka kalote zvana "Golubija", po tome što su golubovi sa okolnih kuća slijetali na nju da piiju vodu. Nizvodno od njih nalaze se dvije grupacije stijena zvane "Gornji i Donji Hradanovac". Nešto niže nalazi se šira zaravan - plaža "puticana/" kako su nazvana djeca sa prostora između Čaršije, Karapovca i Osnovne škole.

Do izgradnje hidrocentrale Jajce II nabujale proljetne vode bi tu nanosile sitni pjesak / mulj gdje su djeca i omladina igrali "lopte" / fudbala. Tu se nalazilo i skakalo od kamenog zida kojeg bi nabujale proljetne vode razazale da bi ga djeca i omladina početkom svakog ljeta obnavljali. Jedno vrijeme, za neku djecu mladeg uzrasta, u toku ljeta postojao bi poseban dan, kada bi zajednički prvi put preplivali cijeli Vrbas uz pratnju odraslih dječaka koji su im pomogli ukoliko bi se zamorili / "skalali". Plivanje bi započinjalo sa Donjem Hradanovaca uplivavanjem u maticu koja bi ih koso odmijela do sedre ispod Šešira na drugoj obali.

Neposredno ispod Limana nalaze se obostrano polurazrušene koso položene kamene brane, izgradene u vrijeme nastanka grada u XVI-om vijeku, koje su usmjeravale vodu na mlinske točkove ostav-

Pogled na Vrbas i Liman nizvodno od ilidžanskog mosta početkom XX-og vijeka

Ijajući na sredini uzak prolaz za splavove koji su do izgradnje hidrocentrale Jajce II bili sredstvo transporta drvenih trupaca u pilane. (splav-plovilo od medusobno povezanih drvenih trupaca sa drvenim kormilom). Kad bi se splav pojavio, djeca bi plivala prema njemu, splavari bi ih tjerali, a samo bi ponekad rijetki srćenik uspio da se popne na splav i potom doživi čari splavarenja niz "Čaršijske bukove".

Ponekad bi se desnim rubnim dijelom Čaršijskih bukova pojavio dajak-čamac, čamac specifične izrade prilagođen vožnji vrbaskim brzacima (po kojem je, između ostalog, Vrbas i poznat), kojeg je čamđžija odupirući se dajakom o riječno dno gurao čamac uzvodno, najčešće sa djevojkom u "špicu" / vrhu čamca. (dajak – drvena motka okruglog presjeka dužine tri do četiri metra sa okovanim špicastim donjim dijelom).

Svojevremeno, za lijepa vremena, kad bi se s večeri čovjek prošetao ulicom iznad Ilimana, odozdo bi ponekad mogao čuti sevdalinku "Vrbas voda nosila jablana...", ili njoj slične. Pjevali su je za ugodaj akšamluka, kada je bila dovoljna jedna "poluvaka" rakije, s komadom sira, kojom glavicom luka, konzervom sardine... Posebno je bilo lijepo kad bi taj ugodaj dopunjavali predio obasjan mjesecinom, zvjezdano nebo i žubor Čaršijskih bukova.

Vrbas sa Sofrom iznad Iliđanskog mosta

Krivačina neispričana priča

Sedam decenija zavidovičkog rukometa
Deset Krivajinih nezaboravnih godina

OVAJ TEKST OBJAVLJEN JE 3. OKTOBARA 2022. GODINE U SARAJEVSKOM LISTU OSLOBOĐENJE

Tekst i design:

REUF JAKUPOVIĆ, ecko@graposi.se

Jugoslavenski rukomet najbolji u svijetu

U mnogobrojnoj porodici sportskih disciplina rukomet je, što se uspijeha tice, u samom vrhu. Posebno kada se u obzir uzmu dvije decenije - od sredine 60-ih do sredine 80-ih godina prošlog stoljeća. Da bacimo tračak svjetla na jugoslavenski rukomet tih godina.

Na svjetskom rukometnom prvenstvu 1967. godine Jugoslavija započinje krčiti put ka svjetskom vrhu. Osvaja sedmo mjesto, a 1970. godine već je nosilac bronzone medalje. Isto odličje pripada joj i četiri godine kasnije. Na svjetskom prvenstvu 1978. godine Jugoslavija je nešto slabije plasirana - na petom je mjestu, a na slijedećem prvenstvu održanom 1982. godine jugoslavenskim reprezentativcima pripada srebrna medalja. Četiri godine kasnije, u Švajcarskoj Jugoslavija je na krovu svijeta - osvaja zlatnu medalju, nakon pobjede nad Mađarskom.

Po mnogo čemu bila je poznata u svijetu bivša nam domovina, ona Jugoslavija iz vremena Josipa Broza: po opštenarodnom otporu protiv povampirenenog Hitlerovog fašizma, po odlučnom „ne“ Staljinovom pokušaju da stane na put izgradnji sopstvenog jugoslovenskog socijalizma, po specifičnom jugoslovenskom obliku socijalističkog samoupravljanja, po velikoj ulozi Jugoslavije u formiranju Pokreta nesvrstanih zemalja... Ali, Jugoslavija je u svijetu bila poznata i po sportskim uspjesima - bilo da se radilo o pojedincima, klubovima ili reprezentaciji.

Rukomet je uvršten u olimpijski program tek 1972. godine. Te godine, na olimpijskim igrama u Münchenu, Jugoslavija je osvojila zlatnu medalju. Isto odličje pripalo joj je i 1984. godine u Los Angelesu. Na olimpijskim igrama 1976. i 1980. godine Jugoslavija je imala lošiji plasman - peto odnosno šesto mjesto.

Dakle, od 1970. pa do 1986. godine Jugoslavija je na svjetskim prvenstvima i olimpijskim igrama osvojila ukupno šest medalja: tri zlatne, jednu srebrenu i dvije bronzone. Samo je Rumunija u tom periodu osvojila isti broj medalja kao i Jugoslavija, ali je osvojila jednu zlatnu medalju manje. Istočna Njemačka zaostajeiza tve dvije rukometne velesile tog doba, s osvojenim ukupno pet medalja. Prema tome - osvojene medalje su poudzani svjedok - najbolji rukomet u svijetu u pomenutom periodu igrao se u Jugoslaviji.

Nekadašnje "zavidovičko čudo"

Značajan doprinos pomenutim uspjesima jugoslavenskog rukometnog kluba dali su i rukometni klubovi iz Bosne i Hercegovine, tada republike u jugoslavenskoj federaciji. Prije svega misli se na banjolučki Borac, koji je u tom periodu bio pet puta prvak Jugoslavije, od čega četiri puta zaredom. Čak šest puta u tom periodu Borac je bio pobjednik jugoslavenskog kupa, od čega takođe četiri puta zaredom. U tom periodu osvojio je i titulu prvaka Europe (1976. godine).

Nije bio zanemarljiv ni doprinos sarajevskog Željezničara, koji je u pomenutom periodu jednom bio i šampion Jugoslavije, a tri puta vicešampion. Željezničar je bio i finalista EHF kupa 1982. godine (poraz od Gummersbacha).

Ne treba zaboraviti ni dobojsku Slogu, koja je, samo nekoliko godina nakon što je 1980. godine postala prvoligaš, bila trećeplasirana u prvenstvu Jugoslavije. Zatim je bila finalista jugoslavenskog kupa, a 1984. godine i finalista Kupa pobjednika kupova Europe (poraz od Barcelone).

Krivajin uzlet u nebo

Još jedan bosanskohercegovački rukometni klub igrao je, pored banjolučkog Borca, veoma važnu ulogu u kreiranju uspjeha rukometnog kluba u Jugoslaviji i u svijetu, posebno u osmoj deceniji prošlog stoljeća. Bila je to zavidovička Krivaja, „zavidovičko rukometno čudo“, kako su poznavaoci rukometnog kluba govorili za ovaj klub. I zaista, tada u Jugoslaviji nije bilo manje grada a da se u njemu igrao tako dobar rukomet, kao što je to bio slučaj sa Zavidovićima i Krivojem.

Klub je osnovan 1952. godine kao rukometna sekcija pri DTV Partizan. Neki deset godina nakon toga, u neposrednoj blizini DTV Partizan izgrađen je rukometni stadion, u to vrijeme jedan od ljepših u bivšoj nam domovini. U takmičarskoj sezoni 1965/66, kada klub i dobija ime Krivaja, započinje uspon kluba. Na kraju sezone Krivaja je prvak sjeverne grupe Republike lige, ali zbog poraza u majstorici protiv mostarskog Veleža ne dospijeva do kvalifikacija za prvoligaški status. To uspijeva u narednoj takmičarskoj sezoni, nakon što je u majstorici pobijedila gorаждanski Radnički. A potom slijedi veliki uspjeh: u bačkom gradiću Ada, u kvalifikacijama, Krivaja postaje prvoligaš. I tada započinje „Krivajina priča“, koja i nakon sedamdeset godina od osnivanja kluba još nije ispričana.

S njima je započeo uspon Krivaje (ekipa iz 1965/66). S lijeva gore: Bikić (tehnika), Hotić, Žagar, Jakupović, Arsenović, Dragičević, Bašić, Cumpf (trener). S lijeva dole: Sančić, Dunder, Celzner, Lazić, Đurić

U male Zavidoviči 1968. godine dolazi veliki rukometni mag, trener Vladimir Štencl, koji će s reprezentacijom Jugoslavije 1972. godine osvojiti olimpijsko zlato, a s reprezentacijom Zapadne Njemačke 1978. godine svjetsko zlato. Pod dirigentskom palicom Štencla Krivaja je na trećem mjestu na kraju takmičarske sezone 1969/70. Zavidovićani pamte 1969. godinu i po turniru Trofej Jugoslavije, koji je održan u ovom gradu te po dvojici svojih sugrađana koji su tada nastupali za reprezentaciju Jugoslavije (Ivica Dragičević i Đorđe Lavrić).

Od Štenclu trenersku ulogu 1970. godine preuzima Anton Bašić, s kojim će Krivaja ostvariti impresivne rezultate. Najprije će zaredom dva puta biti druga (1970/71 i 1971/72) i oba puta iz tada neprikosovanog bjelovarskog Partizana. Nakon toga biće treća (1972/73) pa opet druga (1973/74), ovog puta iz banjolučkog Borca. Krivaja će u međuvremenu (1973. godine) dobiti i malu sportsku dvoranu (u blizini rukometnog stadiona), u kojoj će se tada odigrati i utakmice u jednoj od grupe Svjetskog rukometnog prvenstva za žene. Još jednom će Zavidovićani biti domaćini turnira Trofej Jugoslavije – na, za tu priliku preuređenom, rukometnom stadionu. Bilo je to 1974. godine.

Nakon Krivajinih uspjeha dolazi do dvogodišnje stagnacije (prvenstveno zbog odlaska nekih igrača iz kluba, najčešće u inozemstvo). Ipak, Krivaja je još jednom druga (1976/77), opet iza Bjelovarčana, pa potom treća (1977/78). U 1977. godini Krivaja ima i izgubljeno finale jugoslavenskog kupa protiv niškog Železničara.

A onda, kako ništa nije dovijska, dolazi do „raspad sistema“. Krivaja igra sve slabije i slabije, da bi 1982. godine napustila društvo najboljih jugoslavenskih rukometnih klubova, odnosno preselila se u niži rang takmičenja. Od tada pa, posebno, do početka ovog milenija (uključujući i ratna zbijavanja 1992-1996) za Krivaju je to period za koji bi se moglo reći „bilo, ne ponovilo se“.

Oni su po prvi put vicešampioni Jugoslavije (ekipa iz 1970/71). S lijeva gore: Bašić (trener), F. Bašić, Lavrić, Šegrt, Timko, Vuković, Kurtagić, Vinkler, Džonlić (predsjednik); s lijeva dole: Meter, Paljar, Mulahasanović, I. Mrkonja, Hotić, Bartolović, Losert

Danas je Krivaja višegodišnji stabilni član Premijer lige Bosne i Hercegovine. I na uzlaznoj liniji uspjeha, što joj vlastita rukometna škola (kao jedan od potrebnih uslova) može da pruži. Dala je Krivaja podstotu reprezentativaca i državi Bosni i Hercegovini, najviše zahvaljujući trenerском umijeću Mehe Bašića te Marijana Paljara, nekada vrhunskih igrača one najbolje Krivajine generacije iz 70-ih. Rekorder je golman Adnan Šabanović sa 79 reprezentativnih nastupa.

Ne bi, u ovoj Krivajinoj retrospektivi, bilo korektno ne pomenuti i žensku selekciju Krivaje iz 60-ih godina prošlog stoljeća, koja je u to vrijeme bila vrlo dobra ekipa. Između ostalog, iznjedrlila je i višestruku reprezentativku Jugoslavije Milenku Lukić Sladić, koja je 111 puta nastupala za reprezentaciju Jugoslavije, s kojom je osvojila i šampionski titulu na svjetskom prvenstvu 1973. godine. Istina, ova Zavidovićanka je svoju blistavu karijeru ostvarila u beogradskom Radničkom, u koji je došla još dok je bila samo talentovani djevac.

Nekadašnje "zavidovičko čudo"

Garancija uspjeha

Mnogi se pitaju koje je to uslove RK Krivaja ispunjavala odnosno šta je to što je ona imala u vrijeme kada je bila u samom vrhu jugoslavenskog rukometa. Da pođemo redom, od prvog pa do posljednjeg, sedmog uslova.

Prvo, Krivaja je oduvijek imala vlastitu igračku bazu, igrače rođene u Zavidovićima. Da pomenemo samo neke: Ivica Dragičević (22 nastupa za reprezentaciju Jugoslavije), Milenko Lazić (1 nastup), braća Mrkonja (Jasmin 77 nastupa - istina vrhunac njegove karijere ostvaren je u šabačkoj Metaloplastici), zatim braća Bašić, braća Bartolović, Nezir Hotić... Đorđa Lavrnića, najboljevog Krivajinog igrača svih vremena (137 nastupa za reprezentaciju Jugoslavije) možemo smatrati Zavidovičaninom jer je u Krivaju došao kao neafirmisani 20-godišnjak. S druge strane, Krivaja je vrlo umjerno dovodila pojačanja iz drugih sredina. Pomenimo samo one koji su oblačili dres s državnim grbom: Predrag Timko (34 nastupa), Marijan Paljar i Franjo Meter (po 6 nastupa). Slobodan Šegrt i Esad Kurtagić (po 3 nastupa)... U Krivaji su igrali i još neki igrači koji su oblačili reprezentativni dres, kao Tonči Peribonio, Borko Jovičić, Milomir Mijatović, Slobodan Batinović i Zdenko Antović. Mnogi od pojačanja su u Zavidovićima zasnovali porodicu (neki ostali i da žive u ovom gradu) pa su tako ostvarili još čvršću vezu s klubom.

Drugo, Krivaju su trenirali prvenstveno vrhunski treneri, počevši od već pomenutih Vladimira Štencla pa zatim Antona Bašića. Upravo je Štencl predložio da naslijedi Bašić, nekadašnji reprezentativac Jugoslavije. Nakon Bašića treneri su bili najprije Ivica Dragičević pa onda Franjo Meter. Kada smo već kod trenera, ne treba zaboraviti da je Krivajinu generaciju 60-ih trenirao Svetozar Cumpf, a da je trener (i igrač) u kvalifikacijama u Adi i potom i u prvoj povlogaškoj sezoni bio Mario Nevžala.

Treće, u pomenutom periodu uz igrače Krivaje uvijek je bio i ljekar - i na treningima i na utakmicama. Najprije je bio dr. Vjekoslav Bartolović, koji je 60-tih bio i igrač. Nakon njega ulogu klupskog ljekara preuzeo je dr. Mehmedalija Hotić. Obojica su bili predani svom poslu i kod igrača uživali poštovanje. Uz njih, igrači su se osjećali sigurnim.

Cetvrtvo, uvijek je oko RK Krivaja bilo ljudi koji su nesobično volonterski radili u klubu. Ipak, prednjačili su „prvi među jednakima“, predsjednici kluba. U Krivajinoj istoriji imena dvojice predsjednika ostala su zapisana zlatnim slovima: Milorad Mijatović i Smail Džonić. Mijatović je najprije bio igrač već početkom prve decenije Krivajinog postojanja, a potom predsjednik kluba sve do takmičarske sezone 1969/70, kada na čelu kluba dolazi Džonić. Pod vođstvom Džonića RK Krivaja je ostvarila svoje najbolje rezultate u klupskoj istoriji. Milorad je bio i uspješan privrednik, a Smail takođe uspješan privrednik, ali i političar.

Peto, svu uspjesiju Krivaje ne bi bili mogući da klub iza sebe nije imao potporu koju mu je pružao „imenjak“, gigant jugoslavenske drvne industrije, na čijem je čelu bio inž. Đorđe Blagojević, rukometni poštovalec (nećemo reći navijač). I jedna i druga Krivaja bile su „katete“ u trogлу čija je „hipotenaza“ bio grad Zavidovići. Sve je u ovom trouglu savršeno funkcionalisalo.

Šesto, tih 60-ih i 70-ih godina Zavidovičani su naprsto živjeli za rukomet. Posebno je to bilo naglašeno pred utakmicu i na samoj utakmici u kojoj je Krivaja bila domaćin. Najmanje sat prije utakmice Zavidovičani su hrlili prema „hramu rukometa“ (rukometnom stadionu, kasnije sportskoj dvorani) i ispunjavali ga do posljednjeg mesta. A na samoj utakmici nije se stedio grlo - orlo se: Krivaja, Krivaja.

I na kraju, sedmo. Uvijek su Zavidovičani imali organizovanu grupu navijača, onih najvjernijih (koji su znali ekipu pratiti i na gostovanjima). Njihovo prisustvo i neprekidno navijanje za njihove ljubimce izvlačilo je i posljednji atom snage iz igrača. Oni su bili Krivajin „igrač više“. Danas su to zavidovički Rockersi.

Od ekipa iz 1965/66 samo su četvorica među živima - s lijeva: Lazić, Dundur, Jakupović i Hotić

Vicešampioni ponovo na okupu - s lijeva: Timko (supruga), Meter, Šegrt, Paljar, J. Mrkonja, Kurtagić, M. Bašić, Tomic, Omerović

Svečana akademija za pamćenje

RK Krivaja ne bi bio to što jeste - veliki klub - da je 70. godišnjica postojanja ostala zaboravljena. Ne, naprotiv, klub je uložio veliki napor i 16. septembra 2022. godine upriličio svečanu akademiju u dupke punoj kinosalni Centra za kulturu. Ovaj događaj, sadržajno osmislen i dobro organizovan, dugo će se pamtitи. Makar do 2027. godine, kada će se, ako je vjerovati obećanjima (a Krivajinim se mora vjerovati), organizirati svečana proslava jubilarne 75. godišnjice postojanja. Na nama je da se nadamo da će se tada znatno više govoriti i o uspjesima sadašnje generacije Krivajinih rukometara.

Svečanoj akademiji prisustvovali su brojni gosti iz društveno-političkog i privrednog života. Bilo je i mnogo poznatih ličnosti s bosanskohercegovačke sportske scene, članova i simpatizera kluba te građana Zavidovića. Poseban pečat svečanosti dali su bivši igrači, prije svega oni najstariji (iz 60-ih) i oni koji su došli nakon njih (iz 70-ih). Ovih prvih je bilo osmoro (od ukupno devet živih – jedino je Slobodan Kačar bio odsutan), a među njima bio je i autor ovog teksta. Njima je klupsko priznanje dodijelio gradonačelnik Zavidovića Dr Hašim Mujanović, čime je na simboličan način potvrđena sintagma „svi smo mi Krivaja“. U ime dobitnika priznanja riječi zahvale uputio je najstariji među njima, Fadil Bašić (83).

Klupska priznanja dodijeljena su i mnogim igračima iz svih generacija, a ta priznanja nisu mimošla ni zaslужene rukometne radnike. I još nešto: svečana akademija je bila i prilika za promociju knjige Fotomonografija RK Krivaja Zavidovići 1952-2022, u kojoj je fotografijama ovjekovječen Krivajin 70 godina dugi život.

Nakon svečane akademije do duboko u noć nastavljeno je druženje: uz muziku i pjesmu za svačiju dušu i, nadasve, priču o proteklom vremenu, događajima, dogodovštinama i svemu onome što sport i jeste - nasušna ljudska potreba. Na kraju, na sve je spuštena zavjesa, uz nezaobilazno: Krivajo, za sve ti hvala.

Nostalgija među slikama

Piše: Mirsad FILIPOVIĆ

Prije nekoliko sedmica dobio sam jedan mail koji me je jako obrisao. Stigao je iz Italije, od Omera Berbera, vrhunskog slikara, mog prijatelja, bivšeg komšije, te dugogodišnjeg saradnika u ovom magazinu. Naiime, Omer je imao izložbu u Štokholmu i dobio sam pozivnicu, a poželio je da, ako mogu i ako imam vremena, dođem da se vidimo. Naravno, odgovorio sam mu odmah, radujuci se novom viđenju, a kako će s njim biti i njegov sin Tarik, eto prilike da se dobro i ispričamo. Brzo sam rezervisao hotel u blizini galerije u kojoj je bila zakazana izložba, sjeo u auto i zaputio se u glavni grad Švedske.

Otvaranje izložbe slika Omera Berbera bilo je predviđe za 12. novembar u Galeriji COULEUR KONSTHANDEL na Östermalmu. Došao sam tamo malo prije Omera i Tarika, i na miru razgledao, zaista impresivne, slike, našeg sugrađanina iz Gospodske ulice koji sada živi u Bolzanu.

Poslje nekog vremena, i razgovora s vlasnikom galerije, izšao sam prošetati i nakon desetak minuta krenuo nazad. I onda, koji tajming, vidim sa druge strane njih dvojicu kako polako šetaju ka galeriji. Bio je to dirljiv susret, jer su se naši kontakti svodili na internetske, najviše preko mejlova.

Omer mi je objasnio kako je došlo do toga da se izložba održi ovdje i traje do 19. novembra. Posjetilaca je bilo dosta, Omer je s mnogima pričao na engleskom jeziku, a došli su i naši Bosanci i Hercegovci. Njegovi umjetnički radovi su plijenili pažnju i dobio je mnogo pitanja. Meni je podrobnije objašnjavao motive na slikama, kako su i kada nastajale i koju tehniku upotrebljava. Tarik je bio tu da pomogne, pričao je sa posjetiocima i fotografisao nas dvojicu. Tarik je iz Londona preselio u Milano i sada tamо živi i stvara. On uspiješno nastavlja tradiciju Berbera i veoma je priznat moderni umjetnik, slikar i dizajner.

U neko vrijeme, pred sami kraj subotnjeg druženja i razgovora među slikama, navratili su iz Uppsale moji veliki prijatelji, Vesna i Mirsad Švraka, pa smo se lijepo ispričali. Predveče smo Tarik, Omer i ja otišli na večeru u jedan obližnji italijanski restoran, u kojem nas je dočekala fantastična atmosfera. Sve je bilo u znaku Italije, od italijanskih jela, pizza, vina, piva i muzike. Konobarica je sa Tarikom pričala na italijanskom i to je davalo utisak da smo u centru Rima a ne Štokholma.

Omer se malo opustio, i onda je počela priča puna nostalгије i sjećanja na naš grad i ljudе koje smo poznavali i zajedno odrastali.

Omer je veoma suptilan i interesantan sagovornik

Susret sa banjalučkim umjetnicima svjetskog glasa – Omerom i Tarikom Berberom, u jednoj galeriji u Štokholmu, u kojoj je slikar, i arhitekt, Omer Berber priredio izvanrednu izložbu svojih slika.

Kuhar, njegov brat Saud, Vid, Fare, Cincar, tema - naravno fudbal i parkićeva raja iz Gospodske, Martićeve i Višnjićeve. Pitao sam Omere u jednom trenutku, da li je on bolji arhitekta ili slikar, on mi je filigranski odgovorio, da se ta zanimanja pretapaju jedno sa drugim i da on sebe smatra podjednako dobrim u obje oblasti. Ispekao sam zanat, dodao je, to su sati i sati napornog rada, iz godine u godinu.

Omeru nikada nije nedostajalo kreativnosti, njegove ruke stvaraju fantastične slike koje odišu ljubavlju, mirnoćom, vizuelnim efektima, a često su motivi mlade djevojke i konji. Porodični umjetnički geni su naslijedeni od majke Sadike, koja je radile vrhunske tapiserije, i njihovog đedu koji je bio vrsni kaligraf. Nisu Omer i Tarik samo vrhunski umjetnici nego i vrhunski inelektaulići sa kojima se može pričati o mnogim temama, a dotakli smo se i politike, i domaće i svjetske.

Vrijeme je brzo odmicalo, a polako nas je stizao umor. Dogovorili smo se da se nademo ujutro na kafi. Našli smo jedan fini kafić i nastavili naše razgovore. Tarik mi je pričao o svojoj veoma zapaženoj izložbi u Zadru, a Omer mi je pokazao video u kojem je Tarik odradio veliki posao sa najpoznatijim italijanskim reperom. Njegove ilustracije i dizajn videa je stvarno fenomenalan. Bez obzira na velike uspjehe, obojica ostavljaju utisak skromnih ljudi koji čvrsto stoje na zemlji, ali svjesni svojih kvaliteta, kako umjetničkih tako i ljudskih.

Obećali smo - slijedeći susret će biti naredne godine u Bolzanu. Poželimo našim dragim Berberima još puno uspjeha na umjetničkom planu, i da ih zdravljje posluži.

Banjalučki i svjetski svijet boja

OMER BERBER, umjetnik i arhitekt, rođen je 1948. godine u Banjoj Luci(Bosna). Diplomirao je arhitekturu na Univerzitetu u Ljubljani (Slovenija). Godine 1971. nagrađen je prvom nagradom na izložbi za mlade umjetnike u Sarajevu 1972. godine. Treća nagrada za slikarstvo u Beogradu (Jugoslavija). Godine 1980. osvojio je prvu nagradu za projekat iračke kuće mode u Bagdadu. Dobitnik je druge nagrade na konkursu za crkveni projekt u Bihaću (Bosna). Nagrada "Antonio Canova" 2. Bianale Internationale d'Arte 1988.Crespano del Grappa - Italija, umjetnička nagrada "Veselin Masleša" 1988. Tokom svoje umjetničke karijere Omer Berber učestvuje na brojnim izložbama u Italiji i inozemstvu: 1970. godine u Banjoj Luci, 1980. i 1994. u Mariboru (Slovenija), 1981. u Sarajevu (Bosna), 1985. godine u Zagrebu (Hrvatska), 1986., 1987. i 1990. u Beogradu (Jugoslavija), 1988. godine u Beogradu (Jugoslavija), 1988. godine u Švicarskoj (Tunis), 1988. u Tunisu (Tunis), 1988. u Tunisu (Tunis), 1992, 1993, 1994 1995, 1996, 1997, 1998 i 1999 izlaže svoje radove u Umetničkoj galeriji Isetan u Tokiju, kao i u drugim gradovima Japana, kao što su Tobata City (1992), Ube (1992, 1993), Sapporo (1992, 1993). Godine 1994. u Veldenu (Austrija), St Giacomo (BZ - Italija), Merano (Italija),Vipiteno (Italija) 1995. Omer Berber učestvuje na brojnim izložbama grupe "Sefardi," posebno u Toledo (Španija), Tel Avivu (Izrael), Parizu (Francuska) i Beču (Austrija) (1992-1993). De Kunstwinkel galerie Nelleke Van Der Laan i Henk Van Roon, Maarsen (Holandija) 2001. Le Tresor - Bussum / Amsterdam (Holandija)in 2002-2003. Gradska galerija Bihać (Bosna) 2000. Fine ArtsCollection of Bosniaks, Sarajevo (Bosnia), 2001 Fine Art Collection of Bosniaks, Istanbul (Turkey) 2005. Kao arhitekta Omer Berber projektovao je i upravljao mnogim važnim zgradama: hotel Savoy u Moskvi (Rusija), Iračka kuća mode u Bagdadu (Irak), trgovачki centar u Banjoj Luci (Bosna), VIP rezidencija u Bagdadu (Irak).

Slike Omera Berbera već dva desetljeća uljepšavaju i stranice brojnih izdanja »Banjalučkih žubora«, te deset i više godina i magazin Banjalučana u Švedskoj i svijetu »Šeher Banja Luka«.

Kao dobar crtač i čarobnjak boje ušao je i u svijet ilustrovanja i likovnog obogaćivanja knjiga, među kojima je, uz neka djela Branka Čopića i Nasihe Kapidžić Hadžić, bila i prva knjiga pjesama Irfana Horozovića, knjiga sjećanja Muhameda Filipovića »Tunjina nedovršena priča« i tri knjige pjesama i proze Kemala Coce, a posebno plodnu saradnju ostvario je s pjesnikom i prozistom Ismetom Bekrićem. Zbirka pjesama (»I kad odrasteš«) već je šesti naslov Ismeta Bekrića (a drugi u izdavačkoj kući »Bosanska riječ«/»Ljepa riječ«) kojemu Omer Berber poklanja čaroliju svoje maštice i boje.

»Crteži za knjigu Ismeta Bekrića su moji likovni i slikarski dijalozi sa pjesmama«, ističe Omer Berber koji tako knjigama udahnuje svoja unutrašnja viđenja i svoj likovni doživljaj, dajući im nove odsjaje. Tako ove pjesme nisu samo okvirne teme, nego još više podsticaji, inspiracije, poziv na zajedničko putovanje kroz beskrajno djetinjstvo i radosti svekolikog života.

Umjetnik svjetskog glasa: Omer Berber

Tarik u razgovoru sa banjalučkim posjetiocima

Omer je strpljivo objašnjavao motive svojih slika

Švedski posjetioc su bili oduševljeni Omerovim djelima

Dame su iz Banjaluke, Kozarca i Prijedora

Vesna i Mirsad su stigli na izložbu iz Uppsale

ZLATKO LUKIĆ

Karadoz

AUTOROVA BIOGRAFIJA

Roden sam u srijedu, 11. 02. 1953. u 07:15 u Zagrebu, dakle u znaku Vodenjaka, a i u podznaku. Pamtim mlijeko u prahu u Trumanova jaja. Od prve godine živio sam u Banjaluci, gdje sam se školovao. Prvu priču sam napisao sa četnaest godina, a prvu sam objavio sa dvadeset. Cijelo vrijeme gimnazijskih dana pišem, uglavnom pripovijetke i dramske tekstove. Poslije gimnazije sam studirao dvije godine pravo, a usput slušao i predavanja iz književnosti na Pedagoškoj akademiji u Banjaluci. Putovao sam i nastupao čitajući svoje "rane radeve" od Triglava do Đeđvelije jer sam kao dijete iz mješovitog braka vjerovao u "bratstvo i jedinstvo".

Sa dolaskom demokracije i rata odlazim u Švedsku, a prethodno sam izbjegao pet regrutacija u vojsku RS. U izbjegličkom logoru u Ystadu predajem bosanskoj djeci maternji jezik, povijest i zemljopis od 5. do 8. razreda. zajedno sa Senadom Angelov i Mehmedom Mešićem sam autor čitanke i radne sveske "Naši mostovi" za bosanski jezik koje su finansirali Ministarstvo prosvjetе Kraljevine Švedske. U Stockholmu radim kao animator kulturnih manifestacija u bosansko-švedskom udruženju "Ljiljan" i voditelj recitatorsko-dramske sekcije za djecu i omladinu. Radim u redakciji "Glasa BiH"

(Stockholm, 1993/95.), i objavljujem eseje u kulturnom listu Bošnjaka "Behara" (Zagreb, 1995). Prelaskom u Norvešku radim kao dopisnik za europsko izdanje "Oslobodenja" 1995/96., "Bosanske pošte" (Oslo, 1995/98.), "Bosanske riječi" (Göteborg 1996.) i na radio "Beharu" u Oslu 2000.

Između 1996. i 2000 četiri puta se vraćam u BiH i radim na radiju, redakciji novina i televiziji (sve u Federaciji), ali u zemlji koja je podijeljena između političara i tajkuna ne uspijevam nijedje jer ne želim pripadati ni jednoj političkoj stranci. Zato od 2002. lutam Eurom (Köln, Frankfurt, Amsterdam, Beč, Dubrovnik) i zaustavljam se u Sarajevu. Nastojim prezentirati radeve koji su nastali u egzilu međutim pošto nisam bio u domovini "kad je grmilo" ne uspijevam ništa.

I dalje vjerujem da ima nade za nomade i pišem, pišem, pišem... Nudim izdavačima sve ono što Bosna nema, a treba imati ("Bosansku seharu" – zbirku poslovica, "Bosanski rodoslovi" – genealoške karte bosanske kraljevske dinastije Kotromanić i visokog plemstva) – međutim to njih ne interesira. Demoraliziran prelazim u Split i tada nastaje moj književni uspon...

Iz recenzije Dr. Davora Beganovića:

U Karadžu Lukić pokušava uspostaviti kontinuitet bosanske prošlosti i sadašnjosti. Fiktivni teatar koji će se odigravati pred raznolikim vlastodršćima uvijek će služiti samo jednoj svrsi – njihovu ismijavanju i razgoličavanju. No, što se više približavamo sadašnjem trenutku ti će vlastodršci postajati sve suroviji, a šale koje se s njima budu zbijale imat će sve češće kobne posljedice. Provala za kulinirat će u pokušaju uboštva posljednjega Karadzoza koji se u fantazmagoričnoj sceni, već gotovo mrtav susreće sa svojim precima, a oni mu omogućuju da se otigne sudbini, otkrivajući mu tamni izlaz iz pakla kazamata. Preci su sví oni glumci banjalučkoga teatra sjena koji su se nas svoj način, humorom i izrugivanjem, opirali silnicima čiji je jedini cilj bio subzbijanje upravo takve vesele melankolije. Taj će mu bijeg omogućiti i pronalazak dramskoga teksta njegova oca (i taj će se vrijedni rukopis kriti u sehari) u kojemu će legendarna Safikada španskim kraljevima održati lekciju vjerske tolerancije.

Iz recenzije prof. Enesa Topalovića:

Grad kakav je Banjaluka sa svojom prošlošću zasludio je ovakav roman. Zbog protesta za izgubljenim gradom nastao je roman koji je vrlo upečatljivo oslikao njegov voljeni grad. Prateći jednu banjalučku obitelj u razmaku od sedam stotina godina Lukić daje razvoj grada i odnose u gradu ali kroz prizmu glavnih junaka čiji se članovi tradicionalno bave uslovno rečeno kazalištem: u srednjem vijeku, u doba Kraljevine Bosne oni su dvorske lude, dolaskom osmanske vlasti bivaju karadozi (i to im postaje prezime), kao i u austrougarsko doba, da bi u doba Kraljevine Jugoslavije samo pričali viceve jer postepeno atrofira njihov kreativni i pobunjenički gen. Zadnji izdanak obitelji samo piše grafite u Banjaluci 1992. u kojoj je započelo etničko čišćenje. Romanom defiliraju Hrvoje Vukčić Hrvatinčić, Ferhatpaša Sokolović, Omerpaša Latas, Ivan Frano Jukić, Adem Čejvan i Alija Mahmutović – Ale, dakle osobe koje su ostavile svoj trag na gradu i Banjalučanima. Sve su to samo naizgled slučajni susreti jer sudbina je iznad svega, ona režira živote likova, ona se ponavlja neprestano kao povijest: čas je epopeja, čas je ironija. Nadasve duhovito, elokventno i edukativno za sve one koji ne poznaju Banjaluku i mentalitet Bosanske Krajine.

II. PIVAC (1494.)

Zvali su ga Pivac jer je imao grlo kao pijetao. Pivac je bio Cvrčkov unuk i Biserov sin. Kao što imovina ide s generacije na generaciju tako je i Cvrčkova obitelj poput cijele imovine plemena Hrvatinića, s koljena na koljeno nastavljala službu dvorske lude u Gradini nad Vrbasom.

Matiju Petrovića naslijedio je Mikula Matijašević, a njega je naslijedio Juraj Mikulašić, prvi poznati kaštelan Gradine, kasnije prozvane – Banjaluka. Banjaluka tada bila je jedan od utvrđenih gradova u Jajačkoj banovini. Kraljevina Bosna više nije postojala. Bijahu je osvojili Turci – Osmanlije. Od dojučerašnje Kraljevine Bosne napravio je bosanski sandžak. A od ostataka Bosne, ugarski kralj Matijaš Korvin, bila je napravio dvije banovine: Jajačku i Srebreničku, ne bi li te dvije državice bile brane između već oslabljenje ugarske države i sve jačeg Osmanskog carstva. Taj Matijaš, sin osvijedočenog čuvara kršćanstva, Janoša Hunjadića, uspio je da vrati neke bosanske gradove koje Osmanlije bijahu zauzele 1463. i uspješno je, desetljjećima odolijevao turškim napadima. Zapravo, njemu nije bilo stalo da sačuva to malo Bosne, nego da ostanak Bosne zaštiti svoju Ugarsku. U toj odrani od polumjeseca, Matijašev križ i štit kršćanstva naslijedio je njegov vanbračni sin Ivančić Korvin, Laslo II. Jageljan, novi kralj Ugarske, koji bila je kumovao svrgavanju Ivančevog oca Matijaša, proglašio je sebe zakonitim kraljem, a da smiri svoje protivnike u Ugarskoj dade Ivančiću te dvije bosanske banovine. Time je umirovio nezadovoljno plemljstvo, a pretendentu na prijestol bijaše udaljio od Budima i pustio ga da bude zabavljen spašavanjem kršćanstva i sopstvene časti u Bosni. Prvom je Bosna trebala kao lanjski snijeg, a drugome kao ozebolum Sunce.

Sam grad Banjaluka nalazio se tada na briježu, na mjestu Gradine koju Turci bijahu napolila razrušili. Sada se na kosinama brda Grab, koje se ranije zvalo Grad, zbog nekadašnje gradine, na onom mjestu gdje se Suturlija ulijeva u veliku zelenu rijeku, počeo razvijati mali grad. S te, južne strane Suturlije, s gradskih kula vidjela se dolina

2.

Vrbica koja teče prema sjeveru, vidjela se plodna ravnica – luka, kako se poput lijevka širi desno i lijevo od obala jedine velike muške rijeke u Bosni. A pošto su oduvijek tom lukom upravljali banovi, to se ona zvala banova luka, kasnije u narodu skraćeno prozvana banja luka – Banjaluka. U ravnicama, sjeverno od Banjaluke, petnaest stadija dalje, na ušću male rijeke Crkvene u Vrbas nalazila se, na temeljima rimske tvrđave Castra, nova tvrđava Kastel. Kastel je u početku bio granična utvrda i carina, a u kasnijem periodu Jajačke banovine pretvoren je u skladiste oružja i zatvor.

2.

Tih dana, kada počinje ova pripovijest, Banjaluku je u svome obilasku Jajačke banovine posjetio osobno Ivančić Korvin. Kastelan Banjaluke, ban Juraj Mikulašić sjeti se da pozove Pivca na bi li prisustvo dvorske lude oraspoložilo umornog Ivančića; vojvodu i hrvatsko-dalmatinskog bana, koji je već godinama ratovao protiv Turaka.

Pivac nikada nije video nekog tko je kraljevskog porijekla. Kada mu je kaštelan Juraj rekao da dolazi sin slavnog Matijaša Korvina, Pivac je skoro zamro od straha. Kako da se jadan pojavi pred kraljevskim sinom u svojim ritama koje je nosio čak njegov djed Cvrčak? Rekao je to kaštelanu, ali to ovoga nije interesiralo. Kaštelan ni sam nije imao dovoljno za opskrbu grada i plate vojnicima i ni na um mu nije padalo da Pivcu nade nova odjelo dvorske lude. Ponosan kao i svaka dvorska luda, Pivac po povratku u svoj dom prvo izgrdi ženu što još nije napravila ručak, a onda joj naredi da mu od starih dronjaka napravi zakrpe na odjelu koje je nekada nosio njegov djed, kako bi se koliko-toliko dotjeran pojario pred kraljevskim sinom. Žena ga brže bolje posluša. Pristavi mu naognjitu kukuruzu da se kuhaaju, a za to vrijeme se privrati krpljenja prastarog odjela. Pivac se sjeti Džidane, pronade je gdje kunja kraj praga, zgrabi ju i odnose do Vrbasa da je opere. Mačka se opirala, otimala, frkalila, gredala ga, ali je Pivac ipak uspio da ju opere, da s nje skinu masnoću, vunene dlake, čičke i ostalu nečiju.

Kada je uvečer uveden u gostinsku salu i kada su mu pokazali hrvatsko-dalmatinskog bana i vojvodu Ivančića Korvina, umalo se nije onesvijestio od iznenadenja. Kraljev sin bio je za glavu niži od njega, dvorske lude. Mogao mu je kukuruzu s glave pojesti. Njegov rast još više je umanjivao metalni oklop u kojem se Ivančić nalazio. U oklopu je izgledao zdepast, bliže zemlji i djelovao je kao nedovršen stećak. Na prsnom dijelu oklopa nalazio mu se ucrtan gavran, znamen obitelji – koji je zinuo i samo što nije graknuo. Džidana vidjevši to nakostriješi se, ali je Pivac pomilova i ona se primirila. Kaštelan je pričao s Ivančićom i njegovom pratnjom. Na stolu se ležali raskrebečeni fazani, prepelice i jarebicice, zečevi i srne. Vino se točilo više i brže nego što je to običaj za večerom. Pivac stavlji Džidanu na ljevu rame i sjede kraj stola. Suprotno njemu, sućelice, sjedio je Ivančić. Ugledavši uljeza koji je odjednom stvorio za stolom, a nitko ga nije ni pozvao, ni najavio, Ivančić zapita:

- Tko si ti?
- Ja znam tko sam. Koji si ti?
- Koja ti je ovo budala? – upita Ivančić Juraja.
- Dobro velite. On jeste – dvorska luda... Već preko stotinu godina njegovovi preci su dvorske lude kod nas.
- Budala, kažeš? Da nije, uz to možda i heretik, pataren??
- I da jesam, ne smeta mi tvoj križ. Budu što hoćeš – odgovori Pivac umjesto kaštelana – A mene nazovi lončić, samo me nemoj razbiti! – zaključi hrabro.

- Ti si neki vještac! – nastavi Ivančić – Što će ti taj mačak?
- Ako sam vještac, sebi sam... A ovo je mačka... Nadam se da vaša visost zna razlikovati žensko od muška. A ako ne znate, sad će vam pokazati! – pri tom dohvati Džidanu, okrenu se stražnjom stranom Ivančiću i diže joj rep, pritisnu joj stomak – a ona prdnu.

Ivančić zinu od zaprežaština, a kosa mu se nakostriješi.
– ...Takve je moj otac, kralj Matijaš, spaljivao u Budinu i po cijeloj Ugarskoj.
– Hehe! Zaboravljate da je ovo Bosna. Izgleda da vam vaš kraljevski otac nije stigao dati nekoliko lekcija iz zemljopisa i povijesti...
– Znaš li ti budalo nešto zabavnjive?
– Meni je zabavno i ovo što pričam s vama. Sličan sa sličnim ima o čemu da priča... Znam pjevati:
Ban Gavran podje na Krbaču
da dočeka Hagarena9 Jakub pašu
nemajući konja on uzjava kravu
ali buša je više voljala ispušta.

Nastavak u sljedećem broju

⁶ kaštelan – komandan utvrde u srednjem vijeku.

⁷ stadij – srednjovjekovna mjera za dužinu; 178 m.

⁸ pataren – ime za italijanske heretike.

⁹ Hagareni – zajedničko ime za sve semitske narode po njihovoj pramajci Hagari – Hadžeri, ovdje se misli na Turke.

Piše: Antun DŽAJA

Druženje sa Ademom

Čovjek u poodmaklim godinama rado se prisjeća lijepih trenutaka iz davne prošlosti. Jedno sjećanje vratilo me je u daleku 1977. godinu prošlog stoljeća kada sam sredinom studenog lovio divokozu na Čvrsnici.

Baš kao da je bilo jučer... U Jablanici me je dočekao upravnik lovišta Nedjo Manigodić i rekao da, zbog zauzetosti lovočuvara, podem u pratinji konjovodca Adema, čovjeka pred mirovinom. Imali smo dva brdska bosanska konjića – Dorata, kojega ćemo povremeno jahati, i Mišku, koji će biti natovaren potreštinama za boravak od nekoliko dana na Čvrsnici.

Prohladno, tih vrijeme bez oblaka, vrijeme prska - parenja kada je divljač u najvišim dijelovima lovišta. Rano ujutro krenuli smo prema kolibi na Driještu iznad 1400 m/m. Povremeno se odmarajući, stižemo do konačišta. Adem je rasteretio konje, obrisaо ih od znoja i zatim prošetao prije nego su ušli u malu štalju, a onda, kada su se ohladili, nahranio i napojio.

U lovačkoj kolibi

U kolibi je bilo sve uredno pripremljeno za boravak lovaca, a na ognjištu su spremljena drva. Ubrzo je zaigrala vatra sa suhom bukovinom uz malo dima, koji se brzo razišao i ispunio kolibu lijepim mirisom u kome uživaju ljubitelji prirode. Poslije kraćeg odmora, sjedeći na trijemu kolibe, gledali smo natjeravanje koza jer je bio jek "prska", parenja. Predvečer sam prošetao poznatim stazama da probam osmotriti koje starije grlo, kozu ili jarca, za surašnji lov, ali sve što sam video nije bilo za odstrijel. Adem je ostao u kolibi da nam pripremi ležaje za spavanje i nešto za večeru. Vratio sam se pred sam mrak i pri ulasku u kolibu osjetio ugodan miris pečenog kestenja. Moj pratitelj, pred večer, klanjao je akšam, a onda je još jednom obišao konje o kojima je govorio sa mnogo ljubavi, jer je sa njima proveo radni vijek.

Poslije večere, Adem je izvadiš iz luga pečeno kestenje i ponudio mi iz male mještine hercegovačku blatinu, s rukom na srcu. Čekao sam da zajedno nazdravimo, ali moj domaćin reče:

"Dragi avdžija, nemoj se ljutiti, meni vjera ne dopušta da pijem".

Dugo smo razgovarali uz vatru, slušao sam ovog gorštaka koji mi je pripovijedao o svom teškom životu i skribi o mnogobrojnoj obitelji. Umorni, brzo smo legli, tišina, samo se čuje povremeno udaranje konjskih kopita u stalici nedaleko kolibe i pucketanje vatre čiji plamen obasjava unutrašnjost kolibe. Noć je duga i hladna, pa smo zajedno održavali vatru do svitanja.

Ustali smo zajedno, popili kavu i spremili se za odlazak u lov na veliko točilo koje je odabrao Adem, iznad kojega su bile visoke stijene.

Uživanje u pogledu

Jutro prohladno s mrazom, nebo bez oblaka, prava hora za lov kada se divljač u parenju neprestano kreće. Odabrao sam mjesto odakle imam dobar pogled na stijene i točilo na kome mirno pase više koza s jarićima. Razmišljam, da li da lovim ili da uživam u ljepoti Čvrsnice i posmatranju velikog broja divljači. Malo dalje gledam Adema, koji sjedi na rubu stijene a u rukama mu tespih. U jednom trenutku vidim da mi maše rukom da dodem do njega. Pokazuje mi ispod nas jarca koji njuši po zemlji, vjerojatno trag koze spremne za parenje. Gledam ga dvogledom i vidim da je grlo za odstrijel, ali prvi put u životu nisam htio pucati, jer bih time prekinuo uživanje koje mi je tada bilo draže od lava. Zubato sunce visoko je odskočilo. Adem želi da se popnemo na vrh stijene odakle ćemo imati dobar pregled. Poslije penjanja, od dvadesetak minuta, zauzeli smo busiju na vrhu prijevoja s pogledom na ravniji teren obrastao borom krivuljom. Ugledali smo više divokozu i dva jarca koji se naganjavaju u vratolomnim sokovima. Ubrzo se vratio pobjednik u svoj harem. Gledam ga dvogledom, vidim da je jarac zreo, s velikom perjanicom na hrptu

i rogovima koje sam procijenio da su oko 100 točaka. Opet odustajem od potezanja obarače, nastavljam uživati u prekrasnim prizorima zalaska sunca i plavetnili neba bez ijednog oblačka, koji ostaju za pamćenje, nadajući da će ga sutra ponovo vidjeti i odstrijeliti.

U povratku prema kolibi povremeno stajemo da još uživamo u posmatranju brojnih divokozra. Krećući strmom stazom uz pomoć planinarskog štapa ugledao sam krupan runolist i uz njega nekoliko manjih. Ubrao sam ga stavio u lisnicu, koga i danas gledam u svojoj lovačkoj sobi kao dragu uspomenu i lijep trofej.

Dan je kratak, pa smo pohitali da dodemo što prije do kolibe. Na ognjištu je bilo još tinjajuće vatre, a u kutu pod pepelom Adem je izvadio krumpir koji bio majstorski pečen na tihoj vatri. U Ademovoj naprtnjači pored kestena bilo je i ovčeg kajmaka što je uz pečeni krumpir bila carska večera. Dugo smo sjedili i razgovarali uz čadavu petrolejkou o svemu i svačemu, ponavljali se o teškom životu gorštaka kojima je jedini prihoda bio šverc duhana.

U jednom trenutku Adem mi reče:

„Ja bih tebe nešto pitao, ali nemoj se ljutiti. Možeš li ti poslje lova odstrijeliti jare da ga ponesem čeljadi?“

„Ne ljutim se, Ademaga, to ćemo obaviti kada ga ti odabereš“, odgovorio sam blago.

Poslje dužeg eglena uz vatru dogovorili smo se da poranimo i potražimo starog jarca koga je lani vidio sa kozama za prska na dosta nepristupačnom mjestu. Imamo sreću s vremenom, jer u ovo doba godine rijetki su lijepi dani. Cijele noći održavamo vatru, jer je temperatura dosta ispod nule.

Jare za Adema

Prije svitanja popili smo čaj i polako krenuli prema mjestu gdje se nadamo da ćemo u cik zore ugledati divokoze koje su tu zanoćile. Čekali smo da se razdani, jer smo morali preći par stotina metara po jako uskoj stazi koju su koze utabale a ispod koje je bila duboka provalija. Izašli smo na malu zaravan i na udaljenosti od par stotina metara ugledali više od deset koza i starog jarca koji leži. Izgleda izmoren od jučerašnjeg parenja, svaki čas glava mu se spuštala na tlo. Okolo divokozre mirno pasu, a jarad se roškaju i naganjavaju. Jarac se podigao, protegao i krenuo prema svojim izabranicama držeći za bačenu glavu unazad, njušći tražio je spremnu kozu za parenje. Čekam da povoljno stane poprijeko. Iskoristio sam trenutak za odmjeren hitac. Adem je vidio da je jarac smrtno pogoden, pružio mi je ruku i rekao: mašallah. Polako, uz oprez po teškom terenu, dolazimo do jarca, vidimo da je star i jako mršav. Adem je skinuo bogate peraje, pokazujući mi nabreklu žlijezdu između rogova, izgovarajući nekoliko puta mašallah. Očistio je jarca, izvadio iz uprtinjačke konopac, povezao ga i nabacio na leđa. Polako idemo do kolibe, ostavljamo lovini da se hladni.

Poslje kraćeg odmora krenuli smo potražiti jare za Adema. Imamo vremena, Adem je odlučio da krenemo prema velikom točilu gdje je uvijek bilo divljači. Ubrzo stižemo na odredište, iznenadeni velikim brojem divokozra. Moj pratitelj pokazuje mi jare koje trebamo odstrijeliti, čujem ga kako tih izgovara inšallah. Preciznim pogotkom, da ne pokvarim lovini, zaustavio sam jare. Obojica smo zadovoljni.

voljni. Gledam sretno lice Bošnjaka, koji vadi šklopac privezan dugom špagom za pojaz. Brzo ga je očistio, a onda krećemo prema kolibi. Adem je prvo ušao u štalu da namiri konje sa kojima je razgovarao kao da su razumna bića, što uvijek čini kada ih sprema za put, zatim je u kolibi pogasio tinjajuću vatru na ognjištu. Vrijedni Ademaga natovario je konje, a onda polako krećemo put Jablanice. Naredne godine ponovo sam išao u lov na Čvrsnicu.

Pitao sam upravnika kako je Adem, na što mi je odgovorio:

„Naš dragi Adem nije uživao teško stečenu penziju, jer je ubrzo preselio na ahiret.“

Dan državnosti BiH proslavljen u Švedskoj svečanom akademijom i smotrom kulture i školstva.

Piše: Fikret TUFĘK

”Mojoj dragoj BiH” DAN DANA SVIH

Malmö je 26. novembra 2022. godine bio Bosna i Hercegovina u najljepšem svjetlu: održana je svečana akademija uz Dan državnosti BiH i 79. godišnjice održavanja ZAVNOBiH-a (Zemaljsko Antifašističko Vijeće Bosne i Hercegovine) u Mrkonjić-Gradu ili Varcar Vakufu (25.11.1943), a bio je to i povod za jubilarnu 25. saveznu smotru kulture i školstva, na kojoj je nastupilo 11 bosanskohercegovačkih udruženja iz devet gradova Švedske, sa oko 400 učesnika, u programu koji je trajao punih 300 minuta.

Sala hotela sa 400 mjesto bila je tjesna jer je oko 600 prisutnih bodrilo učesnike bogatog programa. Na kraju su podijeljene zahvalnice i diplome učesnicima, stručni žiri je proglašio pobjed-

nike po oblastima, a za "Najuspješnije udruženje za 2022. godinu" proglašen je BKF "Sarajevo" Malmö.

Veoma uspješan organizator manifestacija bio je Savez bh. udruženja u Švedskoj, koji je formiran je 7. juna 1992. u Örebru i ove, 2022. godine obilježava 30 godina djelovanja.

Dobar i nadasve uspješan domaćin bilo je bh. udruženje "Bosanska krajina" Malmö, u kojoj je nakon smotre održano i zabavno veče uz muziku i druženje učesnika manifestacija.

Ova jubilarna, 25. savezna smotra kulture i školstva, bila je jedna od bolje organiziranih saveznih smotri u Švedskoj, uz bogate kulturne sadržaje na akademiji i tokom savezne smotre kulture i školstva.

Publika na manifestacijama u Malmöu

Održani akademija uz Dan državnosti BiH i 25. savezna smotra kulture i školstva

Melina Glavaš

Suada Zemanić

SVEĆANA AKADEMIJA

Uz Dan državnosti BiH i obilježavanje 25. novembra 2022. godine, u Malmöu je u hotelu "Good Morning" održana svečana akademija, koju je pratilo oko 600 posjetilaca.

Program je počeo intoniranjem himni BiH i Švedske. Manifestacije je najavio novinar **Fikret Tušek**, program su prezentirale **Suada Zemanić** i **Melina Glavaš**, potom se skupku obratio moderator **Meho Kapo**, član Glavnog odbora Saveza bh. udruženja u Švedskoj, nakon čega su se linkom obratili članovi Predsjedništva BiH **Željko Komšić** i dr. **Denis Bećirović**.

KULTURNO-UMJETNIČKI PROGRAM

Veoma bogat program: pjesme Sabita Bekte "Neću te izdati, Bosno" recitirao je **Atai Tufekčić** iz "Bosanske krajine" Malmő, "Domovina" (autor dr. Džani Hott); tekst Mirsada Begovića "Bosna i Hercegovina u vremenu" recitirale su **Suada Zemanić** i **Melina Glavaš**, horske pjesme "Kad kažeš Bosnu" (autor Said Jusić) i "O Bosno" (tekst Asim Bajramović, muzika Sead Mešić), izveo je **Mješoviti hor Saveza**,

U DRUŠTVU PISACA I PUBLICISTA

Publici su se, uz moderiranje Mehe Kape, predstavili pisci: Sabit Bekto, Hasan Nuhanović i Branko Tomić, koje je publika pomno pratila i primila s oduševljenjem. Rijetko kada, na takvo velikom skupu, publika je pratila s velikom pažnjom nastup pišaca i nagradila ih aplauzima.

SABIT BEKTO:

- Inspiraciju za poemu "Hava, majko, koliko ti je srce" dobio sam u Prijedoru, u kojem sam boravio u zla vremena, bio i u groz-

Sabit Bekto i Hasija Borić-Stojić

nim logorima, čuo priču o ubistvu Muharema i šest njegovih si-nova. Nakon logora došao sam u Hrvatsku, pa Njemačku, gdje sam poemu proširio, a onda sam boravio u SAD-u gdje sam je dovršio. Kada sam se vratio u Sarajevo, na sugestije Hadžema Hajdarevića, poemu sam kompletirao i premijerno je prikazana u Memorijalnom centru Kovači. Zahavalan sam glumici Hasiji Borić za predivnu interpretaciju, ovo je nezaboravno, publika je sve divno primila!

Najviše pažnje izazvala je poema Sabita Bekte "Hava, majko, koliko ti je srce", koju je izuzetno nadahnuto izvela, recitovala i na scenu donijela poznata bh. glumica **Hasija Borić-Stojić**. Dirljiva scena bila je kada je na scenu izašao i autor poeme, pjesnik **Sabit Bekto**, koji se zahvalio glumici Hasiji Borić-Stojić, suze su bile vidljive na brojnim licima. Mješoviti hor Saveza izveo je i pjesmu "Mojoj dragoj BiH" (muzika i tekst Ismet i Fikret Kurtović). Na kraju su nastupili **Mehmed Jakić**, koji je završio Mužičku akademiju u Lundu, u pratnji Švedanina **Davida Kappelmarka**, grupe "Sevdalinii", koji su izveli sevdalinku "Ah što ćemo ljubav kriti".

HASAN NUHANOVIĆ:

- Bio sam od 1992. do 1995. sudionik dogadaja u Srebrenici, gdje sam nažalost ostao i bez roditelja. Napisao sam knjigu "Zbijeg" u kojoj govorim o tim dogadajima, gdje opisujem sudbinu stanovnika Vlasenice, Žepe i Srebrenice. Doktorirao sam nedavno u Melbourneu (Australija) na temu: "Genocid i etničko čišćenje u Podrinju i Prijedoru", i to je moja druga knjiga. Nažalost, Bošnjači su u BiH doživjeli genocid, koji je proces i koji traje godinama.

BRANKO TOMIĆ:

- Romansiranu autobiografiju "Od Drvara do Ledenog mora" posvetio sam majci, koja mi je udahnula život; rođnom

Hasan Nuhanović

Branko Tomić

Održani akademija uz Dan državnosti BiH i 25. savezna smotra kulture i školstva

gradu, čijom se istorijom ponosim i koliko može, da je rušitelji ne skrnave, ali i ljudima, koji su mi u prelomnim trenucima života i rada pomogli da sve teškoće savladam.

Knjiga je proglašena dogadjajima od šireg značaja koji su obilježili moj životni i radni put: od rodnog krajiškog zavičaja Drvara do sjevera Europe i Norrköpinga, u kojem sam od februara 1994. godine. Radio sam u "Oslobodenju" i bio jedan od urednika "Bosanske pošte" sve do prestanka izlaženja u septembru 2015. godine.

JUBILARNA SMOTRA KULTURE I ŠKOLSTVA

Organizator 25. smotre je Savez bh. udruženja u Švedskoj sa predsjednikom **Kenanom Jašarspahićem**. Savez danas ima više od 7.000 članova i jedan je od najboljih u dijaspori, organizaciono je povezan kroz tri regionalne organizacije i 46 bh. udruženja, koja uspiješno djeluju u 39 gradova u Švedskoj.

Veoma uspješan domaćin manifestacija, u hotelu "Good Morning", bilo je bh. udruženje "Bosanska krajina" Malmő, s predsjednikom **Nisvetom Cerić**. Riječ je o jednom od najboljih i najmasovnijih bh. udruženja u Švedskoj, trenutno sa 700 registriranih članova.

UČESNICI 25. SAVEZNE SMOTRE

Udruženje "Bosanska Krajina" Malmő, Bosansko kulturno udruženje "Sarajevo" Malmő, Bosanskohercegovačko kulturno udruženje "Ljiljan" Landskrona, Bosanskohercegovačko udruženje "Rubin" Eslöv, Udruženje "Bosna i Hercegovina" Värnamo, Bosanskohercegovačko udruženje Jönköping, Udruženje "Bosna i Hercegovina" Gislaved, Udruženje "Bosna i Hercegovina" Norrköping, Bosanskohercegovačko kulturno udruženje "Most" Västrås, Kulturno-umjetničko udruženje "Belhar" Göteborg i Bosanskohercegovačko kulturno udruženje "Dukat" Göteborg.

NAJVIŠE SAVEZNIH SMOTRI U MOTALI

Voditelji su informisali da je najviše saveznih smotri održano u Motali, čak pet, po tri smotre održane su u Boråsu, Göteborgu, Malmöu i Värnamu, po dvije u Skövdeu i Växjöu, a po jedna savezna smotra kulture održane je u mjestima Gislaved, Halmstad, Lund, Norrköping, Nödinge i Örebro.

SEDEM KULTURNIH OBLASTI

Na jubilarnoj 25. saveznoj smotri kulture i školstva takmičilo se 11 bh. udruženja u sedam disciplina: recitacije, recitali, monodrame, horovi, sevdalinke, vokalne grupe, folklori i ritmičke igre.

Takmičari su, shodno propozicijama smotre, podijeljeni po godinama: mladi juniori (do 10 godina), juniori (11 do 16 godina), seniori (17 do 45 godina) i veterani (iznad 45 godina).

Po planu je najavljeno i izvedeno **57 kulturnih sadržaja**, program je trajao od 15.30 do iza 20.30 sati, dakle više od pet sati, ili 300 minuta. Zajedno s akademijom program je trajao 6 i po sati ili oko 400 minuta, izvedeno je oko 70 kulturnih sadržaja.

STRUKTURA KULTURNIH SADRŽAJA

Izvedeno je 57 kulturnih sadržaja: najzastupljeniji su bili folklori (14) i recitacije (14 tačaka), potom sevdalinke (12 tačaka), recitali (7 tačaka), horovi (4 tačke), vokalne grupe (3 tačke), monodrama (2 tačke) i ritmičke igre (1 tačka).

KULTURNI SADRŽAJI BH. UDRUŽENJA

BKF "Sarajevo" Malmő: 11 tačaka, Norrköping: 9 tačaka, "Ljiljan" Landskrona: 6 tačaka, "BiH" Jönköping: 5 tačaka, "BiH" Gislaved: 5 tačaka, "BiH" Värnamo: 4 tačke, "BiH", "Bo-

sanska Krajina” Malmö: 4 tačke, tačke, “Rubin” Eslöv: 3 tačke, KUD “Behar” Göteborg: 3 tačke, KUD “Dukat” Göteborg: 3 tačke i “Most” Västerås: 2 tačke.

MALMÖ: BOSNA I HERCEGOVINA U MALOM

Malmö je bila Bosna i Hercegovina u malom. Najviše pažnje i bodrenja publike bilo je uz nastupe folklora, različitih uzrasnih grupa i kroz bogatstvo i kolorit narodnih nošnji, posebno kada ih nose mlađi juniori ili juniori, ali i seniori i veterani.

Pažnju publike plijenili su više muzički sadržaji, gdje su pored nastupa KUD-ova naročito interesantne bile sevdalinke, za koje se navijalo iz njihovih udruženja, dok su pažnje bili vrijedni i horovi, sa veoma lijepim uniformama i dobro odabranim i uvježbanim melodijama. Vokalne grupe su iskazale zanimljive sadržaje, a prezentirana je i simpatična ritmička igra Rubina Eslöv.

Publika je sa zanimanjem pratila i govorne sadržaje: čak 14 recitacija i 7 recitala, te 2 monodrame BKF “Sarajevo” Malmö, pa su izvođači dobili zaslужenu pažnju.

Almedina Sačić, predsjednica, predstavila je rad Bosanskohercegovačko-Švedskog saveza žena u Švedskoj, dok je aktivistica Azra Jelačić govorila o značaju projekta “Maternji jezik i dvojezičnost”.

GOSTI

Organizatori su se zahvalili piscima Sabitu Bekti, Hasanu Nuhanoviću i Branku Tomiću, te glumici Hasiji Borić-Stojić, kao i članu žirija za folklor Enveru Jašareviću.

Među gostima su bili: Dževida Sitarević i Edina Glavaš, udruženje Biser Kristianstad, Suad ef. Kazaferović, predsjednik Udrženja Ilmijje - Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, Fehim i Arfa Halilović, MDD Merhamet Švedske, Almedina Sačić, predsjednica Bosanskohercegovačko-Švedskog sa-

veza žena, Smajo Murguz, SSD BiH, Dženneta Šabanović, Fatima Ličina i Esma Cetina, BEMUF, Mehmed Ćelam, predsjednik regionalne bh. organizacije Skâne, Azra Jelačić, projekat “Maternji jezik i dvojezičnost” i drugi.

VODITELJI I TEHNIČKA PRATNJA

Program su vodili novinar Fikret Tufek i amateri, djevojke iz “BiH” udruženja Gislaved: Erna Jakupović (18) i Suana Baručić (16), kojima je u bosanskom pomagala učiteljica Sadeta Murić.

Za pultom tehničke bili su marljivi sekretar Saveza Nedžad Mulazimović i Mehmed Jakić, a u sobi tehničke pomagali su sve vrijeme neumorni Mauamer Čirkić i Nihad Jelačić. U drugoj sobi, u pripremi za nastupe programu, veliki posao su uradile Emira Suljić i Nisveta Cerić, “Bosanska krajina”, dok je ukupnu realizaciju i u programskim pripremama i u tehniči marljivo koordinirao predsjednik Saveza Kenan Jašarspahić.

STRUČNI ŽIRI 25. SAVEZNE SMOTRE KULTURE

Govorni sadržaji: Hasija Borić-Stojić; folklori i ritmičke igre: Enver Jašarević; mješoviti hor, vokalne grupe i sevdalinka: Mehmed Jakić. Naknadno ćemo objaviti rezultate stručnog žirija.

AMIR ISLAMČEVIĆ, PREDSJEDNIK ODBORA KULTURE

- Ovo je uspješna smotra: i po broju udruženja i učesnika i po broju prisutnih, s tim da su kulturni sadržaji bili veoma dobri i da je ova veliki uspjeh nakon pandemije koronavirusa. Organizacija je zaista bila dobra zahvaljujući velikom radu i pripremama Glavnog odbora i svih učesnika manifestacije, a “Bosanska krajina” je bila izvanredan domaćin.

Kenan Jašarspahić

Note, riječi, boje...

Umjetnički krug Banjalučanke Emire Bijol, koja je glazbi i stihu dodala i slike, predstavljene i na njenoj prvoj izložbi u Rijeci.

Napisao: Ismet BEKRIĆ

Banjalučanka Emira Bijol morala je, kao i veliki broj njenih sugrađanki i sugrađana, napustiti svoj radni grad i, prvih godina zadnjeg desetljeća prošlog stoljeća, potražiti svoje novo, mirno utočište. Obale Vrbasa zamjenjala je obalama Jadranu, Kvarnera, gdje su se susreli putevi mnogih prognanika, od kojih su neki imali sreću da zamijene kuće ili stanove, a većina ih je tražila kvadrat prostora pod krovovima prijatelja i rodaka. Tad su se i mnoge obitelji rasule, rasele po Evropom i svijetom, pa i Amerikom, Kanadom, Australijom...

Kao valovi...

Emira Bijol, kao profesorica muzičkog obrazovanja, neku novu snagu tražila je, i nalazila, upravo u svijetu nota koje su nekako tražile i riječi, stihove, pa je pisala i pjesme, koje su se, nekako i bez velike najave, same počele širiti, kao valovi po obalama ili boje po paripu.

»U Rijeku smo došli negdje podjesen 1992. godine i odmah sam dobila i posao u Osnovnoj školi »Jeretov« u Opatiji, a bila sam također aktivno uključena u obrazovanje u izbjegličkoj školi »Učka«, smještenoj u neposrednoj blizini tunela »Učka«, u prostranim barakama ranije namijenjenim radnicima »Industrogradnje«, u kojima su u tim ratnim godinama bile smještene izbjeglice iz BiH, najviše sa područja Dobrojaga«, prisjeća se današ Emira Bijol, koja je nastojala da među osnovce unese i što više optimizma i stvaralaštva, najviše kroz glazbu i poeziju. Tako je i sama počela nizati pjesme, od kojih je neke i objavljivala, između ostalog i na stranicama Banjalučkih žubora.

Godine su prolazile, i naša sugrađanka je sve više osjećala da je glazba zapravo u svemu; da note bude riječi, a riječi bi da još više ožive boje. Tako je u svakodnevnom životu Emire Bijol stvoren čudесni krug, satkan od glazbe, poezije i slika.

Prva izložba slika

Tako je Emira Bijol počela i da slika, u okviru jednog programa ljubiteljskog, da ne kažemo – amaterskog, likovnog stvaralaštva. Nakon nekoliko godina drugovanja sa bojama i inspiracijama, nastala je i njena prva izložba slika, koju je, u suradnji s mentoricom Aniom Skrobonja, otvorila 20. oktobra u Rijeci. Izložbeni prostor bio je prepun prijatelja, znatiteljnika, ljubitelja, koji su s autoricom po-dijelili zajedničku radost boje i stvaranja.

Na izložbi su sa četredesetak platna u ulju zanjihali čamci i valovi, čempresi i masline, zatirali odsjaj sunca u vodi. Otvarajući ovu »panoramu krajoblačku«, mentorica Aina Skrobonja je posebno po-hvalila Emirinu poetičnost i emotivnost.

»Što se tiče mogu opredjeljenja za umjetnost, ona je nekako odu-vijek uz mene: ljubav prema kistu i spatuli još od Bekira Misirlića, a

i Lože Ćurića...«, zapisala je na svome messengeru Emira Bijol. »A tefteri su mi puni priča i stihovajaoš od doba prof. Branke Džaje, koja me je naučila voljeti knjigu, a i pisati. A u muzici se najlakše nadem... i to najčešće onda kad je muzika najviše samo svoja... i kad gradi svoj svijet u sjajnom luku iznad ljudske svakidašnjice, ravnodušna prema ljudskim težnjama... Muzika je moja profesija i određenje... i dio mene oduvijek! Knjige... temelj, znanje, potreba, ljubav...«

A slikanje? I ova izložba?

»Kist i spatula... iznalazim se u zadnjih desetak godina... a sve je do neki ublažilac, amortizer, za 'živu želu' koja me zapala, jer su i svi moj jedini, najbliži i najdraži, daleko... po amerikama već tridesetak godina...«

Osim primorskih motiva, na slikama Emira Bijol trepere i listovi u banjalučkim alejama, njišu se i vrbski dajak čamci, uzdižu »vezeni mostovi«, i oni preko Vrbasa, i još više oni u nama. Od Banjaluke do Rijeke, od Rijeke do Skandinavije, Amerike, Australije... A evo i na stranicama Šeher Banje Luke.

PISMO MAJCI U KANADU

Emira Bijol

*A gdje da spustim koferje svoje,
u njima su nabacane
sve olovne godine moje,
dvije... tri... pa još pet.
Cijeli svijet!
I ljiljan cvjet!*

*Onda tu je radost moja,
prva... druga... pa sad treća!
Kakva sreća!
Nina nana!
Želja živa!*

*I ko u snu što se zbiva,
razbacaste vjetri hitri,
po Toronto, pa po Istri,
razbacaste, utihnuše,
u kofer zatvorise:
i taj busen bosanski,
i nebo torontansko,
i to more Jadransko...*

Bonaca je, ničeg nema!

*Niti smiješa, niti suza od kamena
(nit' oluje, da se spremi).*

*U kofer šta sve stane, Majko
moja!
Iza devet, iza deset tu još čeka...
Cijela jedna Modra Rijeka.*

*Pružah pažljivo joj ruke.
Ipak tih, i bez buke,
pade nada... i od pada
razbi se u sto komada.*

*Skoro ništa ne ostade,
samo sjenka stare nade
i zjene
otvorene...
Još samo da se na sutona sjene
priviknu...
I na noći, kada niknu...*

(2002.)

Ljepota koncem ispisana

**IZLOŽBA „BANJALUČKA KERA“
U SKLOPU MANIFESTACIJE
„VEZENI MOST“, JULIA 2022. GODINE**

Amra Duzel, izložba u TC Emporium

Tradicionalni susret Banjalučana „Vezeni most“, ovog ljeta, 2022. godine, bio je bogatiji za ljepotu rukotvorina – po prvi put je priredena izložba tradicionalnog banjalučkog ručnog rada „Banjalučka kera“, u organizaciji Aktiva žena pri MDD „Merhamet“ u Banjaluci. Aktivistkinje i volonterkе svojim radom žele da očuvaju tradiciju našeg grada i pronesu ljepotu ovog zaboravljenog ručnog rada širom svijeta, naročito u onim zemljama u kojima žive i rade naši sugrađani. Ljepotu Banjalučke kere prepoznaju drugi i dive se tom suptilnom radu naših članica „Banjalučke kere. Treba dosta strpljenja da se nauči osnovni bod tankom šivaćom iglom, dobro i u puno slobodnog vremena, ali, prije svega, potrebna je ljubav prema zaostavštini naših vrijednih majki i nana, i, kao najvažnije, dobra učiteljica.

U bosanskom ozračju

Izlöbi, koja je otvorena 27. jula 2022. godine u prostorijama „Merhameta“ u Međudanu, prisustvovalo su, uz goste iz Banjaluke i dijaspora, i Mirsad Filipović, predsjednik Udruženja Banjalučana u Švedskoj, Mujo Metaj i Slobodan Marić, kao i poznati banjalučki fotograf Slobodan Rašić-Barbara. Izložbu je otvorila predsjednica Aktiva „Banjalučka kera“, Amra Duzel, koja se zahvalila svim prisutnim na posjeti i koja je u kratkim crtama objasnila početak i cilj nastanka ovog aktiva. Urednik našeg magazina **Mirsad Filipović u svom je obraćanju izrazio želju za nastavkom saradnje sa našim aktivom u cilju promovisanja ovog, skoro zaboravljenog, tradicionalnog banjalučkog ručnog rada u Švedskoj i šire. **Slobodan Marić**, predsjednik udruženja „Gradimo mi zajedno“, također se obratio prisutnim, iskazavši želju za daljom saradnjom. Naše aktivistice su svakom od njih poklonile po jedan unikatni kerani primjerak, radove naših vrijednih učiteljica, **Mirsade Bašić** i **Amre Duzel**. A naš Aktiv je na poklon dobio slike **Muje Metaja**, slikara i**

aktiviste iz Švedske, i **Sulejmana Junuzovića**, slikara iz Danske. Oveslike krasne zdjelove naših prostorija u kojima je održana izložba i u kojima se održava kurs keranja svake druge nedelje.

Naše prostorije su uređene u bosanskom stilu, zahvaljujući vrijednim rukama naše aktivistice **Enise Mušić**, koja je donirala dvije bosanske sećije i bosanske čilime i bezovine za njih. Druga aktivistica, **Sabina Tulek**, sašila je tradicionalnu bosansku nošnju, koja također krasiti naše prostorije. **Fatima Čavka** je donirala kuhinju i ugaonu garnituru, da bismo opremili naše prostorije i da bismo imali prostor gdje ćemo se družiti uz keru i kafu. Naš prijatelj **Akram Tagi** nam je donirao prekrasan vuneni tepih.

„Slikanje iglom“

Počeci izrade čipke datiraju iz XV vijeka, a njena kolijevka je Italija. Načini izrade čipke su različiti, a mnoge zemlje imaju i muzeje u kojima se izlažu skupocjeni ručni radovi. Na našim prostorijama izrada čipke-keranje dolazi sa istoka, Otomanskim carstvom, a u početku se ukrašavali upotrebljni predmeti kao što su posteljine, peškirji, marame, namaz-bezovi ...

U vrijeme Austrougarskog carstva keranje dobija novu ulogu, koristi se kao modni detalj. Keranjem se ukrašavaju haljine, bluze, ukrasne kragne, a u XX vijeku počinje izrada skupocjenih stolnjaka, miljeća.

Banjalučko keranje, što u prevodu znači „slikanje iglom“, specifično je jer se sastoji od malog goblena, koji je centralni dio, i keranja. Gobleni se izraduju na pamučnom platnu tzv. markizetu i intenzivnijih su boja. Danas u Banjaluci imamo, nažalost, veoma malo žena koje se samo bave izradom goblena za keranje, a gobleni imaju svoje specifične nazive kao što su: ružice, duple ružice, jagodice.

Nakon što se goblen obradi tehnikom zupčanja, na red dolaze mašta i spretnost kerilje. Spretnе ruke kerilje nižu mustru za mustrom

Prvi sastanci vezano za formiranje Aktiva „Banjalučka kera“ pri MDD „Merhamet“ Banja Luka

Radionice Banjalučke kere u prostorijama MDD „Merhamet“ u Dolcu

Prodajna izložba pred Ferhadijom

i na taj način stvaraju neprolaznu priču. Mustre, kao i gobleni, imaju svoje nazive: trabozan, mušepci, obrvice, riža, badem, a njihovo različito kombinovanje obezbjeduje unikatnost svakog izrađenog komada. Za izradu Banjalučke kere koristi se vrlo tanak pamučni konac broj 50 i 70, a zahvaljujući tehnicu izrade dobijamo unikatne ukrase. U Banjaluci nije bilo škole keranja već se tehnika i način izrade prenose s koljena na koljeno.

Gornji Šeher, Lijeva i Desna Novoselija, Grab, Vrbanja neki su od dijelova grada u kojima su se žene bavile keranjem. Za mnoge od njih to je bio izvor prihoda, jer su kerani radovi veoma skupocjeni i prodavani su po cijelom svijetu. Kerani stolnjaci su dugo vremena bili privilegija samo dobrostojećih banjalučkih porodica.

„Čipka od snova“

Bosanska čipka „kera“, a u njoj kao poseban segment Banjalučka kera, jedinstvena je po svom spoju goblena i čipke. Izrađena običnom šivacom iglom i tankim koncem, u Banjalučku kero su upleteni snovi i nadanja naših žena i pokušaj da se od zaborava otkine sva ljepota tradicije. Banjalučka kera treba dobiti svoje zaslужeno mjesto u grupi najljepših čipki svijeta, a i zaštiti nadležnih institucija. Nažalost, kao i mnogi drugi stari занati u Bosni i Hercegovini, tako i keranje polako pada u zaborav. Da bismo afirmisali i sačuvali Banjalučku kero u zaborava, nekoliko entuzijasta u sklopu Aktiva žena MDD "Merhamet" Banjaluka, formiranim 2. marta 2019. godine, oformilo je sekciju Banjalučke kere „Čipka od snova“. Ubroz su krenule učestalije akcije oko promovisanja, anketa, animiranja zainteresovanih i pokretanja redovnih kurseva. Uporedo je radeno na zaštiti i potvrđivanju vrijednosti Banjalučke kere pri nadležnim institucijama u saradnji s odgovarajućim stručnjacima u toj oblasti. Veoma smo zadovoljni da možemo potvrditi da smo uspjeli Banjalučku kero staviti na

preliminarnu listu nematerijalne kulturne baštine Bosne i Hercegovine. Također, Banjalučka kera je dobila potvrdu zemljopisne oznake od Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.

Aktiv žena „Banjalučka kera“ je promovisao kero na mnogobrojnim izložbama u gradu i van njega. Tako je u septembru 2022. godine uz veoma uspješnu izložbu održana i radionica Banjalučke kere u Travniku, na poziv direktorice Zavičajnog muzeja Travnik.

Želja nam je da se naša Banjalučka kera nađe na UNESCO-ovoj listi nematerijalnog kulturnog naslijeđa. Za ovaj proces potrebno je još mnogo truda i rada, uz pomoć svih onih koji žele da se ovaj tradicionalni banjalučki ručni rad ne izgubi, ne zaboravi, već da se izvuče na svjetlost dana s ponosom i postavi na ono mjesto koje mu pripada, a to je sami vrh.

Izložba u okviru manifestacije "Vezeni most" 2022.

listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa RS, a samim tim i na

Piše: Mersad RAJIC

U srid Šehera, u srid Bajneluke...

Susret njihovih očiju je u tren sve kaz'o i donio vel'ke promjene u njenim osjećajima kakve ona nije dođiv'la. Od tog slučajnog susreta njen život se naglo mijenja i dobija novi smis'o. Do tada, njen život se odvija u kući, avlji i ponekim odlaskom u čaršiju. Sada je poprimio drugačiji smis'o.

Bisernaza je mnogo odsakala po ljepoti od Ibre, bila je stasita, lijepa, uredna, sa očima čiji je poged otavar'o njenu sjetu dušu, vesela i nasmijana, bila je stalno na udaru šeherski' momaka koji bi uz dužno poštovanje prema njoj skromnim riječima i darovima davali do znanja da im se dopada.

Medu aškli momčima najglasniji i najuporniji je bio Alija, brat Umihanin. A ona, nakon susreta sa Ibroni i pogledima koje su izmijenjali, i sada osjeti neku čudnu milinu kad pomisli o tom susretu a što još čudnije što osjeća drago i milo podrhtavanje u trbuhi. Sad joj se i gledanje u akšamsko nebo po prvi put čini drago jer joj se dopadalo treperavo svjetljanje sitni' zvjezdicu na nebuh.

U takvim uslovima život se odvij'o svojim tokom, brez srkleta i hitnje, što je krasilo tadašnje običaje. Za sve se je imalo i nalaz'lo vremena, sve je teklo ustaljenim navikama i adetima. Majka je bila cijenjena i poštovana begovica kao i njena mlada kćerka koja se brinula da kući mora da sve blista i da je svaki stvar na svom mjestu. Momci koji su se udvarali Bisernazi su bili umjereni u svemu iako je ponekad neki od njih odskočio mimo adeta i razočaran sa aš'kovanjem znao bi se odati piću. Jaranstvo se cijenilo iznad svega a jaran bi bio i ostao to do posljednjeg daha i časa. Većina je iskreno i odano bila privržena svojoj vjeri i poštivala su se vjerska pravila i slijed'la ih. Naročito su se izdvajale riječi "ćeif", zatim "sevdah", u kojem se očitovala momčaka duša tog vaktar. Vjernost vjeri je bila izvan svega i kad bi koji od vjernika uniš'o u džamiju dotak'o bi resice na ušima i time bi dav'o znak da je gluh za sve osim za vjero u Allaha. I to se je i cijen'lo i poštivalo jer je bilo nastlijedeno od

roditelja.

Takođe je Islam u tom vaktu dao i ženamanjihova prava u ibadetu kao i muškarcu. Iako su se mnogi protiv'li ovakvoj istini kod nas je u tom vaktu ličnost žene veoma značajna. Žena, kol'ko je važna za svog čovjeka kao pojedinca, tol'ko je važna za kuću, familiju i cijelo društvo. Zato je njen život, odnosno način života, vrlo važan i utječe na čitavu zajednicu. Nijedno društvo neće biti korisno ukoliko u njemu nema korisnih žena. Ovo je jako složena i opširna tema. Svaka je žena ili cura od malih nogu učenjem od majki ili starijih sestara, tetaka, strini, znala svoje obaveze i dužnosti ali i prava koja ima pripadaju. Puno je segmenata u životu žene, stoga je nemoguće u ovom tekstu sve te detaljno opisati jer neki detalji iz tog vakta moraju se znati i poštivati, da bi se objasnili tadašnji običaji .

Taj i takav život familije nije dugo potraj'o jer je šejtan umiješ' o svoje prste kad se Alija, brat Umihanin, od'o rakiji, lumpovanju i pijančenju. Tonuo je sve dublje i dublje u ledenu prazninu apsolutne tišine i sveprožimajuće tame. Često je ostaj'o da ležeći zuri u daleku i nepomičnu bezličnost sivog neba. Zlo zbog neuzvraćene ljubavi ga je tol'ko pritisikalо, da su i on i njegovoj jarani primijet'li njegovo brzo propadanje jer je tuga sve brže i sve žešće napredovala i skraćivala mu život tako da je jednog dana leg'o na postelju kobno bolestan.

Alija je obolio jer kasnim dolascima, akšamlučenju do zore i vodenju neuredna života nije moglo dugo potratiti te ga je prerana smrt uzela pod svoje. Iako je bio običan Božji rob, duhovno siromašan,Allah dž.s. će ga pomilovati svojim oprostom.

Alijina nenadana smrt je pogodila njegovu sestruru koja je za smrt brata okrivila nikog drugog nego Bisernazu i njenu neuzvraćenu ljubav Aliji. Radala se u njoj griješna i ružna mis'o osvetne. Na licu joj klize modri plamenovi. Da l' od sreće il' od srditosti, nije znala. Teško je bilo razaznati je li se u njoj radala ljubomora na Nazinu ljepotu ili je bilo nešto drugo. To drugo se moglo odnos'ti na sestruru

ljubav prema bratu.

U čaršiji u Šeheru, ali i u Novoj varoši, bilo je mnogo dućana i jedan oveći, pokriveni Bezistan u kojem se nalazio veliki broj zanatlija. Pored nešto javnih kuhinja, bila je razvijena trgovina i a posebno mjesto je pripadalo zanatima i zanatlijama u njihovim dućanima sa magazama.

U toj i takvoj čaršiji živjeli su spomenuti akteri ove naše priče i legende o potopniku Bisernazi i njenoj tragičnoj ljubavi i njenom nestrenom završetku. U Šeheru je bio veći broj džamija od kojih su najvažnije bile Jama džamija i Carska džamija, koje su gledale jedna u drugu preko Vrbasa, a bile su povezane drvenom čuprijom koju ju je pedestih godina prošlog vijeka odnio pomahnitali Vrbas.

Pored ove dvije spomenute džamije, bila je još jedna manja, mahalska džamija na kraju Tabačkog sokaka nedaleko od Halil-pašinog turbeta, sagrađena na stijeni, nad samim Vrbasom. To je bila Kubadagina džamija koja se nazivala još i "Džamija na stijeni". U toj džamiji ezan je učio nama već poznati, mlad i lijep mujezin Karaprohić Ibrahim. Čaršiljne su govorila da je Ibro vrlo lijep i stasit momak, čestit, pošten i dobar majstor isto k' o što je bio i lijep njegov glas i poziv na ezan sa minareta Kubadagine džamije. Pored toga što je svojim krasnim glasom poziv'o ljude na klanjanje pet muslimanskih dnevnih namaza, on je im'o i dučan u čaršiji gdje je bio poznati i čestiti zanatlija i trgovac. Uredan, učitiv i skolovan, uz to i pametan, bio je jedan od cijenjenijih i uglednijih ljudi Šehera.

Zanimljivo je napomenuti i priču koja se pripovijedala oko dešavanja u ovoj džamiji. Ona je nakon izvjesnog vremena opustjela jer su se džematlije počele bojati zbog toga što su u vrijeme namaza mogli čuti škrigu dasaka te su poslu' namaza pričali o toj škripi i unutrašnjosti džamije, o pojavi duhova i šejtanlucima koje su slušali u vrijeme klanjanja. Pošto je obično i često uz svaku džamiju bilo i mezarje, gdje su sahranjivani mrtvi, a pošto je Kubat-džamija bila na osam na samoj obali Vrbasa, nije mnogo trebalo da uz te okolnosti ostane brez posjetilaca zbog dojava o nekakvim čudnim šejtanskim pojавama. Mnogo kasnije se ispostavilo da se je u prostorijama džamije, na tavani skrivo i živio izvjesni Imamović Ibrahim, zvan Kličko. O tom potom. Sva ta dešavanja oko Omer-begove familije nisu išle na dobro i moglo se natuknuti (osjetitit) da se nešto golemo iz brađa valja.

Saznanjem da joj je brat podlegao razočaran Bisernazinim oglušenjem na ljubavnu javljanju i ašikluk njenog brata, ona se pripremala za osvetu zaovinu. Da li je stvarni povod bila smrt brata ili njen ljubomora i zavist na zaovinu ljeputu, to se nije moglo saznavati i ona je tu tajnu odnijela sa sobom u mezar.

Jednog lijepog, sunčanog dana, Naza je pošla u bašču da obavlja svoje drage, svakodnevne jutarnje poslove oko kuće, da zalije baščidžik i opljevi korov. Njene lijepe ruke, gole do lakata, bile su sveže i mirisne od cvijeta iz bašće. Ptice su pjevale u bašći, šuštalo je lišće na voćkama, osjećala se prijatna sparina u avlji. Samo u 'vako sredenim avljima i baščama insan se more odmor' ti od daleke buke i zvukova čaršije i čaršinskih srkleta i nervosa, nači tih i udoban mir u hladu neke mirisne voćke il' u čardaku na samoj obali Vrbasa. Na ovim mjestima se najde zaštita zeleni' obala Vrbasa i dubokog hladnog obalskog drveća.

Kako je podmukla Umihana dugo vremena nakon bratove smrti smisljala kakav će taksirat bac' ti na zaovu, uvid' la je da joj se sada ukazala prava pričika i počela je da sprovdio svoju nakunu i spremi sve što je bilo potrebno da savije teviju baklave. Samo podmuklo, cinično biće može spremati zlo drugom. Pored baklave, ona je uz baklavu savijala i ujdurmuru i pasjaluk koji će imato kobne posljedice za Nazu i njenu familiju. Ubrzo, nakon što je baklava bila gotova i ohlađena, pozvala je služavku Lejlu da u boščaluku odnesu zalivenu teviju baklave i da kaže Ibru da je Bisernaza sprem'la baklavu i da je šalje svom miljeniku Ibru u dučan uz maksuz selame. Lejla se našla

ko u "neobranom groždu" (u neprilici), niti kako odnijeti baklavu, niti ne odnijeti, a nije mogla ni reći mlađoj begovici. Išla je džadom prema čaršiji žaleći se na svoju sudbinu.

Kako je Lejla znala da se je Bisernaza cijelo jutro zabav'la oko bašće, pljeve baščidžika, čišćenja avlje i pljeve korova po avlji, nikako nije imala kad, nit' je mogla da u isti vekat naspremi još i baklavu te joj je bilo začudo kakvu to Umihana ujdurmuru priprema. Ali sluga je sluga i ona je morala da posluša gospodarevu naredbu. A znala je da će taj boščaluk biti sevep vel'kom taksiratu Bisernazi jer nije običaj da cura nosi il' šalje poklon momku, nego je adet da momak nosi il' šalje poklon curi. Ako to cura uradi prva eh, to bi onda postalo kalfanje obrazu familije iz kojeg bi se radalo zlo. Bilo kako bilo, ona je odnijela boščaluk do Ibrinog dućana i kazala mu onako kako je Umihana odred'la da joj kaže: "da je to Naza sprem'la baklavu i njemu poslala", što je Ibru bilo pomalo začudno i šubhalj (sumnjivo). Samo da se ne izvrati na žlo! A moglo bi!

Belčim, tog momenta ne bi boščaluk nanio tol'ki zidan da se tamo, u dučanu kod Ibre, ne zateče niko drugi do Bisernazin brat Omer-beg kome ne bi pravo kad je čuo da negova miljenica sestra Šalje darove momku. To mu je jako teško palo, a još kad je ugled' o njihovu teviju, onda beg zapjeni od huje i srdžbe i brez ijedne kazane riječi natuknu kalpak (kapa od krvna) na glavu i napusti Ibrin dučan ne kazavši ništa. Brada mu je zadrhtala od srdžbe, a široke rukave šarene košulje samo je naglo zavrto' da što prije užaže konja i odleti do svojih saraja. Samo je još dva-tri puta duboko uzdahn' o i otpuhn' o i uzjah' o konja i u galopu odjurio kući. Ko da ga sami šejtani gone, konj je jurio kraldrmu prema Šeheru. Narod koji se naša' o na putu samo se ibretio konjaniku i njegovoj vilenoj trci. Iskre su frcale po kraldrmi pod kopitanu konja dok je vilenio pod jahačem a zvuk njegova topota jasno i glasno je odjekiv' o po baščama okolni' kuća.

A Ibro, stoeći na dovratku dućana, iznenaden ovak'om situacijom, u početku, malko se poradow' o daru, ali asli nije vjerov' o da je jaš tako moglo bit'. Zna on da bi mu Naza kaz'la da će mu sprem' ti baklavu iako nije bio nikakav, ni praznik, ni slavlje, ni povod za spremanje baklave.

Neka zasad bude kako Lejla veli, pomislio je on, pa će Nazu upitati večeras kad joj dođe pod pendžere na ašikluk, pa ako je istina, bice sretan, iako mu je sva ta rabota oko baklave bila vrlo šubhalj. Nije baš običaj u današnji vekat da bi cura don'la, il' poslala momku boščaluk. Zna to Ibro dobro pa se još više zabrin' o. Ne piše se na dobro. Vas cijeli dan jo o same tome mislio i nikako mu ta baklava nije bila draga. Vekat je klanjanju podneva, mor' o bi zatvor' ti dučan i poč' u džamiju

Omer-beg, kad stiže u avlju saraja, onako hujljiv i ters, glasno pozva slugu da odvede konja u štalu, a on pride Umihani i oštro je, s hujom u glasu.

- Šta naša kalajali tevija radi u dućanu Ibre Karaprohića? - oštro se brecuno na Umihanu koja ga je spremo dočekala na vratnicama. Znajući što će je Omer-beg upitat', ona je već spriprem'la brz odgovor pa slaga i kaza:

- Pitaj svoju seju Bisernazu, ona će ti kaz'ti! S podugljivim pogledom nastavlja' la je ona sa svojim planom. Bila je podla i pakosna po prirodi i zbog njene pakosti se nije mogla ni udeblijati.

Omer-beg je znao da mora nešto učin' ti jer mu je bijes skoro oduz' o pamet. Zar da mu njegova draga sestrica, njegova miljenica i ponos familije, taku sramotu nanese i okalja obraz. Ali pošto bi vekat da se klanja podne, jer se upravo oglasio Ibrin poziv sa munare za podnevnu molitvu, Omer-beg pozva sestru da mu doneše peškir i lavor sa vodom da uzme abdest. Kad je završio sa uzimanjem abdesta, zaprijeti prstom Nazi da će popričati s njom kad se vrati iz džamije:

- Stan' pričekaj, draga sestro moja, dok ti bratac iz džamije dođe!
Ode bratac u Novu džamiju, Naza ode majki u čardaku!

Nastavak u sljedećem broju

Pisati, kao disati...

Razgovarao: Mersad RAJIĆ

Po prirodi posla kojeg sam odabroa; pisanju hronološki o vremena u kojem živim, o ljudima koji kod mene bude interesovanje, ostavljujući pečat u sjećanju, svakako se našla i **Beisa Mešić Romanić**, naša Banjalučanka, pjesnikinja po svojoj vokaciji, prozaistka i književna analitičarka i kritičarka, po struci profesorica ruskog jezika i književnosti, a po djelatnosti savjetnica za kulturu u Novom Sadu.

Neka moja sjećanja na Beisu Mešić Romaniću datiraju još iz našeg djetinjstva jer smo rođeni iste godine, 1946, u Banjaluci. Rodbinske veze s familijom Saltagić, mojim komisijama, često su je dovodile majkom i starijom sestrom u posjetu, tako da mi je, dok je prolazila pored moje kuće, ostala slika njenog dostojanstvenog, uspravnog hoda, što će kasnije plijeniti i u njenoj poeziji. Peti razred je pohađala u mojoj školi „Jovan Jovanović Zmaj“, i tada sam na velikom odmoru trčao da je vidim, dok je skromno razgovarala sa svojim drugarcama. A onda se otvorila škola „Kasim Hadžić“ u njenom kvartu i cijelo jedno odjeljenje je bilo tamо prebačeno.

Nakon toga nisam je viđao, pa čak ni slučajno se nismo susretali, kao da je prst sudbine uradio svoj scenarij.

Društvene mreže, Internet i Grupa koju sam ja formirao dovele su i Beisu M. Romanić u grupu „Banjalučki Vremeplov“. Odmah sam je prepoznao iako se između nas desio život decenijaških razmjera, dogadaja i zbijanja.

Privukli su moju pažnju njeni izuzetni komentari, te sam sve to počeo s više pažnje da

pratim. Bio sam zadivljen njenom poezijom i nedvosmisleno sam joj ponudio moju pomoć oko uređivanja i objavljivanja njene knjige stihova. Naišao sam na otpor i dugo mi je trebalo da jednu tako jaku osobu uvjerim da je svaka moja riječ argumentovana i da će naš rad zasigurno dati dobre rezultate.

* Da li si razmišljala da objaviš svoju knjigu poezije i proze? – bilo je moje prvo pitanje.

Beisa Romanić:

Da, jesam, i ponekad mi je bilo krivo što to nisam ranije uradila kada je to bilo sve mnogo jednostavnije i jestinije. Danas je to pravi podvig i velika investicija. Ja vrlo dobro znam što znači objaviti knjigu jer sam profesionalno vodila i tu delatnost. Koncepcija posla zahteva veliki trud i značajna sredstva.

Mersad Rajić:

Ja ју se pobrinuti oko sponzorstva, a ti vizueliraj svoju knjigu, daj joj naslov i prodani izdavača.

Beisa Romanić:

Hej, Mersade Rajiću, pokrenuo si lavinu razmišljanja, probudio si mi sećanja na vreme kada sam se po službenoj dužnosti družila sa velikanima pisane reči, organizirala susrete i književne večeri u Novom Sadu, učestvovala na mnogim regionalnim i međurepublikim danima poezije kada smo se, posle oficijelnog dela programa, opuštili, recitovali i govorili poeziju za svoju dušu.

Tako, jednom, u Tesliću, na jugosloven-

skoj manifestaciji „Mesec dana knjige“ posle programa govorila sam jednu svoju dragu pesmu i naš čuveni glumac, Zoran Radmilović, imenova me kao Balkansku Sappho (Antika grčka pjesnikinja iz Eresosa ili Mitilene). „Pesnički susreti“ u Senti su imali posebnu draž kada mi je Miroslav Mika Antić rekao: „Ženo, piši! Tvoj život je raskošan, svetlučav, titra i zrcali kao Kaleidoskop!“

Šta misli, Mersade, da knjizi damo taj naslov u znak sećanja na velikog pesnika Miku Antića?

Mersad Rajić:

Odlično! Baš mi se dopada!

Tako nastade knjiga poezije Beise Romanić „Život je Kaleidoskop“. Za vrijeme susreta „Vezeni most“ 2021. god. u Banju Luku je kao gost stigla i Beisa Romanić, koja je učestvovala na književnim dogadjajima u dvorcu banjalučke književnice i pjesnikinje Nasihe Kapidžić, kao i u vijećnicama Banskih dvora gdje je govorila svoju omiljenu poemu „Banjo Luko, voljeni grade“. Naš razgovor se nastavio uz ručak kraj Vrbasa.

Mersad Rajić:

Banja Luka - Novi Sad ili ako želiš Novi Sad - Banja Luka! Kome gradu daješ prednost? Ili svaki od ova dva grada imaju kod tebe svoje posebno značenje.

Beisa Romanić:

Nema tu favorita, oba grada volim i svaki je na svoj način obeležio moj život. Banja Luka jo moja kolevka, miris majčinog mleka,

vetra u kosi, pupanja i beharanja, moga prvog poljupca, našeg kestena i lipe, tepila na stultzu od raznobojnog lišća, pa naša "Zelena rijeka" Vrbas, koja teče našim venama i za mene od posebne važnosti vreme cvetanja magnolija.

Mersad Rajić:

Banju Luku krase vrtovi i cvjetnjaci ruža, karanfila, zumbula, tulipana, jasmuna...zašto baš izabrala magnolije?...

Beisa Romanić:

Znaš, Mersade, ja sam svoj život zamišljala u rodnom gradu, ja nisam htela otići...na neki način, to je bio moj egzodus. Nisam dobila radno mesto u rodnom gradu gde sam rođena, nastanjena, čak ni posle četiri godine rada po selima, dok su gradske škole zapošljavale ljudе sa sela...vodila se čudna politika a poznato je gde nas je to dovelо. Kada smo ja i suprug dobili posao u Novom Sadu i kada sam se spremala za odlazak moja Banjaluka je bila u mirisu i cvetu magnolija. Tu sliku sam ponela kao pečat, utisnuti žig u mom sreću, to je moj "memory chip". Eh, sve rane pesme i prozni radovi su i pisani stihom ljubavi prema mome gradu, posebno prema već pomenuoj poemи "Banju Luko, voljeni grade" koju izuzetno volim jer sam u nju utkala sve derdane i merdane, a to smo zapravo mi, nijena deca rasuta po celom svetu.

Mersad Rajić:

Zaista je bio veliki užitak zajedno s tobom pripremiti tvoju knjigu jer me sve nekako do srua dodirivalo, pa me zanima koliko je to pjesnička fikcija ili je to nešto duboko tvoje, intimno i proživljeno čemu si se ti rado vraćala kroz pisanje.

Beisa Romanić:

Razmišlјajući o tome, došla sam do zaključka da pisati poeziju je isto kao disati vazduh svaki dan. To je zapravo spajanje naših misli i emocija u jedno, to je naš način da se nešto nagovesti, dodirne..., to je tajno-vito, intrigantno, suštinsko..., to je najbolja forma da saopštiš svoju ideju, svoje sećanje kroz koje prolaziš, to je tvoja misao pretaćena u reči. Poesija je retorična proza! Ona je puna ukrama duše.

Sav moj život je bio poezija.

Mersad Rajić:

Tvoja poesija je literarna forma puna estetskih kvaliteta, blagojevična je i bogata zvučnim simbolima, pa se dobiva utisak da si zapravo to ti u pisanim izdanju. Mene zanima da li sam i koliko sam u pravu?

Beisa Romanić:

U mome formiranju, srećna okolnost je

Što sam ja kćerka izuzetne žene, moje majke, heroine, moje svetlosti i zvezde vodilje. Lepotu življenja su mi u izobilju pružale i moje starije sestre, tako da sam medju njima rasla kao egzotični cvet u raskošnom vrtu. U opservaciji mogu umna stvarala se kreacija bleškom trenutku i vrlo često u narativu njenog ubličavanja nesvesno zalataš iz istinitosti u fikciju. Kao naprimer pesma "Odgovor pescniku", gde sam se poistovetila sa velikom ljubavi Sergeja Aleksandrovića Jesnjina – Dankansidorm.

*Bila sam ti tvoja Isidora Dankan
Dok vjetar čarlija krošnju zaštitnicu
Skriveno nas je probudila zora
A rosa se rosi na tvom lepom licu.*

Mersad Rajić:

Poezija se smatra najstarijim oblikom književnosti i u antičkom dobu a pjesnici su smatrani prorocima, poštovala se njihova ri-

ječ i njihovo mišljenje. Tvoje pjesme puno o tome govore pa da čujemo nešto i o tome.

Beisa Romanić:

Sve je podredeno stvaralačkom umu jer pesnik ima privilegiju na svoje gledište, tako da prorače unutrašnji treptaji podvesti i tro-pistička energija odradi svoje, dobiva ličnu sliku o dogadjaju, stvarima, i ljudima. To nije fikcija, to je jednostavno tvoj kreativni svet, to je tvoja stvaralačka aura, zvonjava reči u nekom tvom dešavanju.

U književnosti, takozvani duplirani diskurs (razgovor), svet paralelizma, dupliranja...u tome je zapravo ta lepota naracije u nekom redosledu. Cilj poezije je prevašodno da se dopadne čitaocu...

Mersad Rajić:

Pored pisanja poezije, imao sam priliku da čitam tvoje prozne radove, pa me zanima da li će svjetlost dana ugledati i neko prozno djelo?

Beisa Romanić:

U vremenu kada nam se raspada SFRJ napisala sam oko 200 stranica proze vezano za događaje s jednom divnom retrospektivom na moje detinjstvo, familiju, odlazak iz Banje Luke, dolazak u Novi Sad. Tekst je mirovao i na kraju sam zaključila da je suviše ostršćen, jer su mi osećaj bila burba, uskomešana, a um šokiran događajima za koji ni u periferiji misli ne bih mogla ni pomisliti da će nam se desiti u našoj zemlji Bosni, tako pitomoj, toploj kolevcu ljubavi i slega.

Mersad Rajić:

U tebi svakim danom sve više i ozbiljnije sazrijeva pisac, pa mi reci kakvi su ti planovi za buduće, šta ćemo sa novonastalim pjesmama?

Beisa Romanić:

Ha, ha, ha. Lako je meni sve dok za saradnicu imam tako dobrog urednika i iskrenog prijatelja! Nadam se da ćemo timski uraditi još jednu knjigu, jer imam osećaj da ove nove pesme nose jake poruke, određeni smisao i književnu vrednost. Neka nam to bude imperativ, motivacioni nagon i način razmišljanja...

Sunce se lagano iskradalo svome zaslaku praveći zlataste sjenke po površini Vrbasa milujući svilenkaste cvjetove vrbovih grana, koje su se poigravale sa talasima naše Zelene rijeke. Ustao sam i poljubio ruku našoj pjesnikinji Beisi Romanić, uvaženoj Novosadanki s velikim banjalučkim srcem, rekavši tihu:

"Pero ti se pozlatilo za sve napisano i ono što ćeš sutra napisati!"

BOSNE UVIJEK IMA... ... jer Bosna je tamo gdje je i ljubav

Piše: Ernad Metaj

Foto: Mario Ilić

Kulturni aktivitet Bosna djeluje u švedskom gradu Hamstadu već pune 23 godine. Neraskidivo s njim, od dolaska u ovu zemlju, povezan je bračni par **Metaj, Fatima i Mujo**. zajedno s brojnim dobrovoljnim pregacima oni su dali veliki dobrobitos očuvanju bosanske tradicije i jezika u Švedskoj.

Po mnogo čemu ovaj bračni par je specifičan, oboje vole umjetnost i na zidovima njihove bosanske asocijacije su brojna umjetnička djela koja su stvorili. Otišli su i korak dalje, trajno zaljubljeni u svoju Banju Luku oni su u Halmstadu našli kutak koji ih podsjeća na voljeni grad.

- *Ovdje prema Sjevernoj kapiji, koja je za nas mala maketa Kas-tela, ima i Velika ulica koja nas podsjeća na Gospodsku. Najveća razlika u odnosu na Banju Luku je činjenica da se u kaficima, osim vikendom, ne toči alkohol - istakao je Mujo.*

Zanimljiva je i priča o prvoj donaciji za Kulturni aktivitet Bosna. Prvi novac došao je od tada popularne švedske rock grupe **Roxette**. Na žalost, sliku sa prijema donacija nisu sačuvali.

Ali zato jesu sačuvali i tradicionalni način proizvodnje hrane pa se iz njihovog doma uvijek širi primamljivi miris bosanske kuhinje. Komšije Švedi su se brzo navikli na bosansku kuhinju koji mnogo vole. Mujo uzgaja i povrće u vrtu koji mu je dodijelila komuna, a strastveni je i ribar.

Fatima jedino žali što su mladi sve neaktivniji u bosanskim udruženjima. Voljeli bi, kaže, kada bi se našlo mladih ljudi koji neće dozvoliti da se ugasi bosanski centar u Halmstadu. I tako se tu i dalje bude osjećao kutak Bosne, a gdje je Bosna, tu je i ljubav.

"Kraljevina čevapa"

Piše: Dr Severin D. Rakić

Foto Mirsad Filipović

Jedino u čemu se svi slažemo: "Njegovo Veličanstvo Mujin čevap"

Daje Banjaluka "kraljevinačevapa", i da su Banjalučani jedini međitorini kada su u pitanju čevapi, svjedoči i to, da svaka rasprava oko roštilja prestaje kad se neko od Banjalučana pojavi na teferiću ili bilo kakvom okupljanju koje uključuje roštilj. Sve ostalo su "mudrovi" koji si uzimaju za pravo da diskutuju o nečemu o čemu pojma nemaju, niti su ikada probali "Njegovo Veličanstvo Mujin čevap".

Ovako bi Senad Maglajlić Magla opisao ljubitelje dobrog čevapa iz drugih dijelova Bosne i Hercegovine. On se čak, kao osvjeđenični značac i ljubitelj čevapa, upuštao u detalje pripremanja prave smjese za "banjalučki roštilj", prema navodno "pravljenoj tajni" iz čevabdžinice Damask (kod Bilog). Vjerujem da je to uspio "ukrasti" dok je Damask jošradio kod Zelenog mosta, u njegovom komšiluku.

Čevapi – najvažnija kulturna baština

Čevapi nisu bili samo "take away" ili "brza hrana", kako u današnja moderna vremena banjalučke čevabdžije nazivaju ovaj kulinski grb grada Banjaluke, pokušavajući da ga utepe i profitiraju u sveopštim kretanjima globalnog kapitalizma, po ugledu na američki Macdonald's. Za Banjalučane, čevapi su bili mnogo više od roštilja: "prvi put s ocenom na čevape", prvi izlazak sa djevojkom, rodendan, matura, sahraña, Prvi Maj; ko god je dolazio nekome u Banjaluku, probao je Mujinečevape; zahvaljujući Borcu i rukometu, cijela Evropa je znala za Mujin čevap i svi klubovi koji su igrali u Banjaluci, omastili su brke u "čevabdžinici iza Zenita".

Zbog općeg koncenzusa među svim Banjalučanima, da su čevapi najvažnija kulturna baština našeg grada, oduvijek je bilo pokušaja da se originalni banjalučki čevap rekreira na privatnim roštilj-zabavama, kako tamo i u ona dobra vremena, tako i danas, na svim meridijanima gdje Banjalučani egzistiraju. U posljednjem slučaju, mogao bih slobodno reći, ti pokušaji dosežu desperatnu razinu, jer mi Banjalučani jednostavno ne možemo bez čevapa.

Sve je to tako išlo godinama sa pokušajima Mujinog ili nekog drugog banjalučkog čevapa, ali bez većeg uspjeha. U najboljem slučaju, jedanput u deset do petnaest godina kada nas put nanese do Minkice u Starom fijakeru, onda u tih par dana za doručak, ručak i večeru nastojimo nadoknaditi dugogodišnji propust i žal za sretnim danima u "lini" menoj baraci iza Zenita".

Nostalgija za banjalučkim čevapima

Nakon dvije teške godine COVID-a i svih lockdown-a, odlučisimo se u aprilu ove godine da odemo u posjetu rodacima u susjednu državu Queensland. Family reunion, nakon toliko teških dana u izolaciji, prijaо je svima. Easter Holiday, vjetar u kosi, otvoreni automobili, sunčem obasjan Surfers Paradise i hiljadne mladih tijela na 60 km dugoj pješčanoj plaži. Sve zrači nekim optimizmom poslije dvogodišnjeg mraka u kućnom privoru. Ima li bolje eliksira čak i za ljudе u moјim godinama?

Trećeg dana našeg boravka, skupila se raja, uglavnom banjalučka

Mujina kćerka Mina vrlo uspješno nastavlja porodičnu tradiciju

sa pokojim Sarajljom i par ljudi iz drugih dijelova Bosne i Hercegovine, na pool party sa neizbjježnim roštiljem. Ekipa je bila zaista prava, drage komšije i ljudi s kojima sam živio u prošlom životu, tako da sam se osjećao kao nekad na Incelovom bazenu sedamdesetih. Neke od njih nisam vidiо od kada sam otišao iz Banjaluke, čak od prije rata.

Kad je došlo vrijeme roštilja, sve jedu čevape; sve puca iza usiju; i neobavezne priče iz naše prošlosti, uglavnom "Jeba," što bi Cajkan rekao. Niko ne priča o čevapima, niti komentarišešta u vezi s roštiljem. Meni ne nude znajuć' da sam iz razočarenja u lokalne čevape, gotovo potpuno prešao u vegetarijance. U neko doba, ženina rodaka će:

"Hajd" probaj samo jedan zalogaj; baš me interesuje šta misliš o ovim čevapima?" Ja odgovaram:

"Nema tu šta da se misliš ako nisu Mujini".

Da ne budem potpuni idiot i uvrnjedim domaćine, uzimam jednu pličiću u pola somuna. Već nakon prvog zaloga, vatromet okusa, mirisa i uspomena odvodili me u neki svijet i vrijeme koje više ne postoji, u "Valhalla-u" u kojoj danas živi sva banjalučka dijaspora. U ovakvim trenucima prosvjetljenja, svakom postaje jasno da Mujini čevapi, Vrbas, Kastel, rukomet, Šukrijna boza nisu obični simboli grada Banjaluke; oni su toliko duboko utkani u nas DNA da se ponos i ljubav prema banjalučkom čevapi prenosi iz generacije u generaciju. Ta nostalгиja za banjalučkim čevapima je poput bola, koji osjeća svaki ovisnik o heroinu, ali mu se uporno vraća, jer ga makar na trenutak odvoditi iz nepodnošljive stvarnosti postojanja. Svaki Banjalučanin dok jede čevap biva transponiran u jedno vrijeme, jedan grad i mladost, koja više ne postoji. Što je čevap bliži Mujinom, to je toplije oko srca i emocije su intenzivnije. Zato svako odstupanje od "originala" predstavlja uvredu i izaziva revolt kod svakog pravog Banjalučanina.

upire prstom prema meni: "Čovjek iz Prijedora! Da, čovjek iz Prijedora ubija!" Ko je Čovjek iz Prijedora, nepoznati drug dealer? Niko ne zna njegov pravi identitet; znaju gdje živi i koliko naručiš Čovjek iz Prijedora napravi. To je svešto se zna o tajanstvenoj osobi. Moje očajanje je u toliko veće što Australija ima stroge karantinske zakone, čak između država Commonwealth-a, da je prenijeti ikakvu svježu hrancu (meso, mlijeko i mlječne proizvode, voće, povrće itd.) iz jedne države u drugu go tovo nemoguće.

Par dana pošto smo se vratili u Sydney čujem se sa prijateljem u Adelaide-i, još jednim ovismikom, koji je beznadno pokušavao da rekreira Mujin čevap. On mi reče da su davno odustali, jer imaju "Čovjeka iz Kozarca" koji pravi odlične čevape, pa nema potrebe da pokušavaju nemoguće. Nisam više ništa pitao. Preostaje mi da i dalje tragam za nekim "čovjekom iz potkozarskog Golden Triangle-a" u Sydney-u da me makar na trenutak vrati u vrijeme i mjesto gdje oduvijek pripadam.

Postoji li nešto bolje, pitaju se vrhunski fotograf Enes i Goran

Tamo gdje oduvijek pripadam

Iz razmišljanja me budi grohotan smijeh i veselo društvo koje

Nekadašnji banjalučki pruvredni gigant „INCEL“ – na izložbi fotografija i građe umjetnika fotografije Slobodana Rašića Bobare.

Piše: Erduan KATANA

Svjedočanstvo jednog vremena

Poznata banjalučka fabrika celuloze, viskoze i papira „Incel“ oživjela je u svome nekadašnjem svjetlu na jednoj izložbi fotografija, dokumenata i afrikata, otvorenoj 29. novembra 2022. u Kulturnom centru Banski dvor. Njen autor **Slobodan Rašić**, nakon skoro dvogodišnjeg istraživanja, predstavio je svoje radove u već prepoznatljivom maniru - dokumentarnu gradu približilo znam je u formi zidnog kolačnog plakata, čime izložba dobiva na dinamici i poziva gledatelje da je sa zanimanjem sagledaju do kraja.

Tamo gdje je bio gigant...

„Incel“, hemijska fabrika celuloze, viskoze i papira, prije posljednjeg rata bila je jedna od najvećih u Banjaluci i imala je veliki značaj za razvoj grada na Vrbasu, a na svom vrhuncu zapošljavala je između šest i sedam hiljada radnika. Danas ona skoro da ne postoji.

Od nekadašnje fabrike i velikog broja njenih OUR-a radi samo još Celuloza koju su kroz privatizaciju kupili Slovaci. Danas se u krugu „Incelovog“ fabričkog kompleksa nalazi Poslovna zona Banja Luka, u kojoj su smještena privatna preduzeća i nekoliko republičkih i državnih ustanova. Pored ovih firmi i ustanova koje rade nalaze se ruinirani objekti nekadašnjeg privrednog giganta koji je samo još jedan od primjera loše provedenih privatizacija u gradu na Vrbasu.

Izložbu je otvorio direktor Kulturnog centra Banski dvor **Mladen Matović**.

Direktorka Udruženja Radnička solidarnost u BiH **Gordana Katana** na otvaranju je istakla da je izložba „Incel“ posvećena istorijskom razvoju tvornice, a da je autor Slobodan Rašić svoje višedenjsko iskustvo profesionalnog fotografa, ali i istraživača arhivske graden, predstavio kao svjedočanstvo jednog vremena kojeg smo dužni kroz kulturu sjećanja sačuvati od zaborava.

Izložba kao podsjećanje

„Ova izložba i njen autor svjedoče da „Incel“ nije bio samo skup proizvodnih pogona, već sistem u kojem su radnici imali priliku da se dodatno obrazuju, sistem koji je pratilo savremene tehnologije svog vremena, ali i mjesto na kojem su radnici imali mogućnost za zajedničku sportsku druženja, iskazivanje svojih kreativnih umijeća kroz novinu koju je tvornica izdavala. Ova izložba namijenjena je na jednoj strani savremenicima samog „Incela“, kao podsjećanje i zahvala svim onim radnicima – radnicama, koji su svoje živote vezali za njen razvoj, dok na drugoj strani za nove generacije priča priču o vremenu razvoja, entuzijazma, radničkoj solidarnosti i tako od zaborava i istorijskog revisionizma spašava jednu epohu, istakla je Gordana Katana.

Izložba je realizovana zahvaljujući Udruženju radnička solidarnost u BiH, njemačkoj fondaciji Rosa Luxemburg, Foto agenciji Zipo i Kulturnom centru Banski dvor Banja Luka.

Susreti književnog prijateljstva

Stihovi za Evropu

Tekst: Ljubica PERKMAN

Pjesme Ljubice Perkman, naše dugogodišnje saradnice, često su prisutne na susretima prijateljstva i kulture u Njemačkoj, u kojoj živi već pola stoljeća. Tako je bilo i početkom ove jeseni, prilikom obilježavanja 15-godišnjice prijateljstva Rodgau – Hainburg.

Jedna lijepa priča o kulturnim povezivanjima u Evropi počela je prvih dana novembra 2007. godine, kad je održan susret bratimljenja u mjestu Hainburg na Dunavu u Austriji, i kad je započela svestrana saradnja između gradova pobratima Hainberga i Rodgaua (Nemačka) i ostalih Rodgauovih pobratimljenih gradova: Nieuwpoort (Belgija), Puiseaux (Francuska) i Donja Stubica (Hrvatska). Glavni cilj partnerskog sastanka bio je intenziviranje kontakta između stanovništva, klubova i predstavnika javnog života.

Mnogo toga, o čemu se tada, na radionicama i u druženjima s velikim interesovanjem govorilo, ostalo je bez dalje konkretizacije. Međutim, kratak razgovor na novom susretu dao je novi život partnerstvu Hainburg-Rodgau. Gospodin Steffen Hartmann iz grada Rodgau, koji je prvobitno odlučio o bratimljenju s Hainburgom 1974. godine, obavijestio je Erwina Matla, predsjednika pisaca Hainburga, da u Rodgau ima aktivnih pisaca i obećao da će stupiti u kon-

takt. Medu tim piscima značajno mjesto zauzima i Ljubica Perkman, koja je dosad objavila više knjiga poezije i proze, od kojih su neke prevedene i na njemački jezik.

U nekoliko narednih sedmica razmjjenjene su knjige i prva pisma, a nekoliko mjeseci kasnije krug pisaca iz Hainberga imao je prvi književni susret s Ljubicom Perkman. Zatim su slijedila redovna čitanja i projekti u oba pobratimljenih grada, uvijek uz podršku i pratnju Rodgau radne grupe bratimljenja gradova i općine Hainburg.

Zajednički konkursi mladih pisaca, svečani dani Evrope, godišnjice partnerstva u Rodgau i Hainburgu i objavljivanje nekoliko antologija, bili su vrhunci 15-godišnjeg književnog prijateljstva između dva grada. Pisci iz grada Šamorina (Slovačka) također su uključeni već niz godina, tako da se sada redovno održavaju „Evropski susreti književnika“.

U petak, 16. septembra 2022. godine, u okviru proslave 15 godina književnog prijateljstva „Hainburg/Donau – Rodgau“ u Haydnstüberl u Hainburgu pisci iz kluba Hainburg čitali su poeziju i prozu, kada se ponovo predstavila i pjesnikinja Ljubica Perkman. Neke od njenih pjesama, koje su prevedene i na njemački jezik, možete pročitati i na ovoj stranici našeg magazina.

Boris Perkman i predsjednik kluba "Autorenrunde" iz Beča

Ljubica Perkman: Pjesme

Klas

Negdje daleko, daleko,
u Ukrajini,
na rubu crne poljane
spazih jedan klas.
Opet je plakao.
Žašto si tužan, zlaćani klase?
Klase zavičaja tvog.
Polje mi moje spališe,
žeteoce moje ubiše.
Niko me neće požnjeti,
htjedoh da gladne nahranim.
Plameni zmajevi,
nedužan narod u vatru bacaju,
iza njih pustoš ostaje.
Kuća po kuća umire...
Domovinu u uglen pretvaraju.
Na rubu crne poljane
zablista samo suza
u oku tužnog klasa.

Protjerana

Protjerana,
iz voljenog grada.
Kao cvijet s rodnih livada.
Sve su joj oduzeli. Sve...
Sve osim slomljeng tijela.
Sve osim ranjene duše.
Uprkos svemu osta cijela.
I sad u tamnoj sjeni života
skriva bol u sjećanju...

Tuđa obala

Izbjegli su davno
od olovnih kapi.
Sreća su im kao ptici
a strah beskrajan.
Listove duša
vjetrovi im nose,
da padnu u pjesak
na obalu tudu.
Ta zrnca spasa,
da li su zrnca sreće,
ili zrnca bola...

Putnik

Davno je bilo, kada sam pošla,
korak za korakom...
U rano prediskonsko svitanje,
u staroj trošnoj odjeći.
Prešla sam duge i teške putanje,
odupirući se novim preponama,
nosila sam sve riječi i čutanje
u mojim kratkim pjesmama.
Putnik sam...
I put sam često mijenjala,
putem sam ljubav sijala,
u mojim mislima
nova je klica života klijala...

Riječi su kao ruke

*Ni jedan dan bez pročitane,
bar jedne, stranice knjige...*

Piše: Ismet BEKRIĆ

Svaki dan je i dan djeće knjige, k nj i g e, dan lijepih, hrabrih, vedrih riječi i njihovih mostova koji nas uvijek vode jednu prema drugima. Naglasio sam to i kao prijatelj djece, i svih onih koji rado čitaju, u svojoj poruci napisanoj za Novinskih agenciju BiH, u kojoj se riječi prepliću i prijateljski dotiču, kao što se spliju i na stranicama našeg magazina na kojima često pišemo o knjigama i za djecu, posebno u prilozima posvećenim susretu »Vezeni most«, u koji smo i mi uključeni, i kao suorganizatori, i kao stvaraoci, i kao čitaoci.

Uvijek su važne, i odvažne, riječi koje izgovaramo, zapisujemo, čitamo, nosimo u sebi kao čudesne slike i poruke djetinjstva, i kao blago života. Zato je i važno, i više nego što smo toga svjesni, da čitamo knjige u djetinjstvu, jer one u nama ostavljaju najdublje tragove

- dobrote, poštovanja, iskrenosti, ljubavi. Drugovanje sa knjigama, sa riječima, sa ljepotom, mora zato biti neraskidivo dio djetinjstva, obrazovanja, sazrijevanja i pripadanja svijetu bez zla.

Ni jedan dan bez pročitane bar jedne stranice, jednog stiha ili prozogn odlomka! Ni jedan dan bez riječi koja će nam biti prijatelj, koja će nam pomoći, ali kojih ćemo i mi pomoći, i pomagati, jer jedni bez drugih ne možemo kroz draži i iskušenja što se zovu život.

Oktobar je, dok nastavljam pisati o knjigama za sve one koji žive djetinjstvo ili u sebi nose ljepote i draži djetinjstva, i onog koje traje, i onog kojega se sjećaju. Oktobar je i mjesec knjige, u kojem doživljavamo radosti novih izdanja i novih dometa i uspjeha naših au-

tora. Tako je osebujni pisac **Ranko Pavlović** na Medunarodnom sajmu knjiga u Beogradu predstavio svoja izabrana djela, u dva kompleta, među kojima je osam knjiga poezije, proze, eseističkih i kritičkih, i šest proznih i pjesničkih ostvarenja za djecu, u kojima plijeni bajkovitost i čudesni splet djetinjstva i maště. Pavlovićeve knjige, kako naglašava kritičar Vasa Pavković, pišući o »Tajni Kraljevog grada«, bajke su i za male i velike čitače željne avantura i daha starog viteškog doba, koje se upliće i u naše vrijeme.

Među novim izdanjima posebnu pažnju je pobudila i jedna knjiga prevoda sa francuskog jezika; riječ je o dosad neprevedenim bajkama francuskog klasika Aleksandra Dime, čiji je prevodilac i naš saradnik, Banjalukačan **Ranko Risojević**, koji napominje: »Radujem se ovoj knjizi kao da sam je sam napisao, jer samo prevođenje tražilo je da se priče jezički približe našem mlađom čitaocu.« Biće to, svakako, knjiga koja će imati svoje mnogobrojne čitaoce.

Još jedan »naše gore list«, pjesnik, romanopisac, pripovjedač i dramatik, **Irfan Horozović**, dobitnik je regionalne nagrade »Mali princ« za svoj doprinos književnosti za djecu. Nagrada mu je svečano uručena na Medunarodnom dječjem festivalu »Vezeni most«, koji je održan u Tuzli od 19. do 22. oktobra i na kojem je, kako ističe pjesnik **Šimo Esić**, sudjelovalo oko 50 značajnih stvaralaca u oblasti književnosti, slijekarstva, muzike i scensko-vizuelnih umjetnosti. Bio je to pravi praznik knjige.

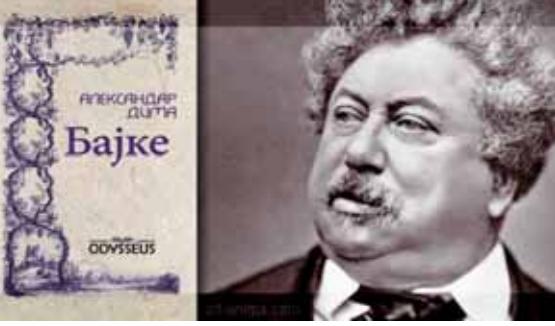
A knjiga?! »Knjiga je u tebi!« Tako je u bajkovitom romanu Ir-

fana Horozovića »Vauvan« Djed Badem rekao dječaku, možda baš piscu, koji je tada imao devet ili deset godina. I bio je u pravu. Taj dječak je kasnije napisao knjigu. I svakom od nas živi njegova knjiga. Otvorena, Jer svako do nas ima svoju vlastitu priču, satkanu od najljepših riječi. Zato je otkrijmo, Zapišimo. Odsanajmo. Pročitajmo. Budimo dio bajke. I svoja bajka u nekoj univerzalnoj.

I ja sam, kao pisac, prevashodno za mlade, za vječnu djecu, bez obzira na broj godina, izlio na papir, i pred oči ljubitelja knjige, mnoga pjesama i priča u kojima sam bio na strani onih koji žele da nam svima bude bolje, i da bude što manje mržnje, a što više trenutaka, dana, godina, desetljeća, dostojnih dječjeg osmijeha. Zato uz dan(e) dječje knjige, u ovom Mjesecu knjige, prilažem svoju pjesmu o riječima. Ako su knjige nepregledne poljane, riječi su onda raznobojni cvjetovi, ali ponekad i trnje iz kojega ipak može da se izviju i latice. A pisci treba da pomognu i riječima koje, ponekad, možda postaju onakve kakve ne bi trebalo da budu. Jer...

Nekad i riječi lijpe / postaju pomažu tužne. / Možda zbog nečeg strijepe, / možda su zbog nečeg tužne. // Pitaj ih, što ih to bolii? / I što bi da se skvrči? / Malo ih osokoli, / pusti ih nek se istreće. // Ako ti se čini, / da gube svoje snove, / vezove sa njih skinici, / neka slobodno plove. // Riječi su kao lade, / koje širine vuku. / Svaka će opet da nade, / svoju najljepšu luku. // I tako, od luke do luke, / odlaze, i nazad hrle. // Riječi su kao ruke / što svijet griju i grle.

Mrvica uobraženica

Napisao: Aleksandar Dima
Sa francuskog preveo: Ranko Risojević

Aleksandar Dima (otac) poznati je francuski pisac iz 19. vijeka, koji je u svojoj bogatoj literanoj baštini, sačinjenoj od avanturističkih i fantastičnih romana, među kojima su i svima znani Tri mušketira, Grof Monte Kristo i dr., napisao je i više bajki, od kojih je književnik Ranko Risojević, naš saradnik, odabrao one koje dosad nisu prevodene u jezike naše regije, i sad nam ih poklanja u kapitalnom izdanju beogradske izdavačke kuće Odyseus. Neka to bude i naš dar čitaocima i ljubiteljima poetičnih i fantastičnih bajki, u ovom novogodišnjem ozračju.

Mrvica je bilo najmanje stvorenje koje ste mogli da vidite; zato je i dobila ime Mrvica, što znači manje od maleenkosti. Imali biste velikih poteškoća da ugurate palac u njenu cipelu, a korice mača bile su pravo čudo. Istina, lutka od voska, obične veličine, sažalila bi se na nju. Njena majka joj je sama isplela čarape, jer nijeđan pletať ne bi želeo da preuzme zadatku da pravi tako male predmete; možete videti da je bilo sasvim u redu da je nazovete Mrvicu, tako da se na kraju potpuno zaboravi njen pravim imenom. Ni sam ga nikada nisam znao. Ovo neznanje je, štaviše, nevažno, pošto će se moja priča baviti njegovom prirodom, što nema nikakve veze sa njenim imenom. A to stvari sasvim suprotne jedna drugoj, jer da je njenime bilo malo, s druge strane, njena predstava sebe je bila ogromna. Z a ova greška, stavlja, bila je kriva njena majka, koja je gubila mnogo vremena na ukrasavanje malenejadne Mrvice.

Čim se obukla, štala je gore-dole ispred najbližih udžerica, kako bi izmamiла pohvale komšija, koji, iz ljubaznosti, nisu nikad propustili da uživaju:

- Oh! zaista je lepa! kakve prelepe oči! kakva divna kosa! ona je zaista malo savršenstvo lepote!

Mrvica je sve ovo shvatala zdravo za gotovo, a njena uobraženost se strašno povećala.

Nezadovoljnja ovim i mnogim drugim komplimentima, zamislila je, jednog lepot jutra, da se mora diviti sebi i, nemajući kod kuće ogledalo, otišla je da posmatra sebe na bistroj i sjajnoj površini obližnjeg izvora.

Dok je tako stajala očarana slikom koja se ogledala u talasu, ona se lecnula, čuviš glas koji joj je doviknuo:

- Zdravo, velika uobraženost!

Podigla je pogled i videla na drugoj strani prelepnu damu sa blistavim krilima, u pratnji užasnog malog patuljka. Oboje su se smeđali i ismejavali je.

- Nema sumnje da ste savršeni, nastavi dama, nakon što je smirila svoju potrebu da se smeje; zar ne? a možda čak i iznenadujući lepotom vaših oblika; ali, malo stvorenje, vi gazite pod svojim malim nogama stvari mnogo lepše i mnogo savršenije od tebe. Ako nastavite da budete tako ponosni na sebe celog života, nikada nećete biti srčani, a svima ćete služiti kao predmet poruge. Ja želim, ipak, da pokušam da vam dam očiglednu pouku, koja može da ima pravu svrhu da vas ispravi. Ponudiš vam par krila, koja će vam pomoći da tražite istinu. Trajaće samo nekoliko sati, ali po njima ćete moći da procenite koliko je loše samoljublje, tako što ćete ga videti kod drugih.

Mrvica se lecnula kada je osetila kako joj krila izbjaju iz ramena i odvajaju od zemlje. Iako se u početku prilično plasila njihove brzine, ubrzao je počela da uživa u novom i prijatnom osjećaju da se kreće kroz vazduh. Zatvorila je krila i spustila se usred divnog snopa divljeg cvjeća, blizu velike sove koja je, verovatno, zatalutala usred bela dana.

- Ko si ti? rekla je promuklo, pokušavajući da je prepozna, uprkos tome što ju je sunce zaspelilo.

- Molim vas, gospodine, odgovorila je, ja sam devojčica.

- O nebesa! Šta! Samo devojčica? rekao je; Mislio sam da si ptica.

Medutim, imate li krila?

- Da, gospodine, ja imam krila, rekla je ponizno, otkrivajući kako je sova lako previdela malu devojčicu. Krila mi dade dobra vila, da vidim svet.

- Ah! Ah! Ah! smeđala se sova; videti svet! zaista, čemu služi? Vidite mene, ja provodim većinu svog života u šupljem drvetu, a ja sam ipak najmudrija ptica.

- Da li je to istina, gospodine? upitala je Mrvica željno; pa, možda biste želeli da pristamate da mi saopštite svoju nauku?

- Dobrol reče sova, zatvorivši oči, kao da je želela da svoju mudrost traži u svojoj glavi. Nisam sigurna, ne želim baš da postanem učitelj u školi. Ipak, mogu vam lako reći jednu stvar koju znam, a to je da sam sigurna da sam veoma mudra. Svi se u tome slažu, i verujem u to, pošto me najposobniji ljudi proglašavaju za uzor mudrosti. Zato ostanite u to uvereni kao i ostali i nastavite svojim putem, a ja ću se potruditi da pronađem svoju rupu.

Na te reči, izgledajući sposobniji nego ikad, nasmeja se sopstvenoj šali.

- Kakva glupa i sujetna stara životinja! Mrvica reče dok se sova udaljavala skakućuci. Ništa dobro nisam naučila od nje.

Dok je lebdela u obližnjoj šumi, bila je veoma iznenadena ugledavši džinovskog kengura, koji je pomožuci se svojim ogromnim repom skakao veoma dugim skokovima. Pažljivo ga je pratila očima.

Iznenađena je iz vlažnog ugla ispunjenog trskom izšla velika plava roda i prisia kenguru.

- Oh! Oh! Dakle, tu ste, gospodine skakaču, reče roda. Kakav ogroman rep imaći zasto ga ne nosite dražesno, umesto da ga koristite kao nogu? Uzgred, jesu li te bedne sitnice koje vidim, tvoje prednje šape? Mislim na ona dva mala komadića koja vise napred.

- Drska ptico! odgovorio je kengur tonom prezira, da li vi to pokušavate da kritikujete savršenstvo i lepotu mojih oblika, u svakom slučaju lepsih od oblika svih drugih životinja? Moj veličanstveni rep, koji je sam po sebi čudo; moje divne male prednje šape, tako lepo prilagođene za upotrebu koja mi koristiš? Vratite se, o! glupa ptico, u močvaru gde ćeš se najbolje sakriti, i sakrij od svih očiju one dugačke motke koje nazivаш šapama, i koje, pokazujući te svetu na sмеšan način, još više ističu tvoru ružnoću. Ako nadeš dovoljno vode okolo, idi i razmišljaj o svojim mršavim i nesrazmernim udovima, i pocrveni, ako možeš, kroz svoje perje, prepoznačjući neizmernu razliku između tebe i stvorenja savršenog kao što sam ja. I, ne sačekavši odgovor rode, ispušti divljački krik, i jednim skokom ćete u šumu.

- Dobro, reče Mrvica, kad je i roda odletela; ovo ide dobro na obe strane. Takođe su slatkorečivi u veličanju sopstvenih prednosti i preziru jedni druge.

Mrvica je odletela i stala blizu debla velikog drveta sa raširenim granama, na jednoj od kojih je bila smeštena prelepa malabarska veverica, koja se grejalna na suncu krkajući orahе.

- Baš sam radoznala da li zna da govorit, pomisli Mrvica. Sigurna sam da govorit, jer izgleda veoma oštroumno.

Jedva je siožila svoju misao, kada je ugledala kako iz šipražja, pred njenim nogama, izlazi malo zamorče, najsmješnije na svetu, kako kaska, njuška i hoda veoma oprezno.

Veverica je prestala da lomi svoje orahe; bacila je nekoliko ljsuki na zamorče, glasno povikavši:

- Zdravo! Hej! smešno malo biće, gde ćeš? Kako se zoveš? I takođe, a da te uvredim, dozvoli mi da te pitam sa ljubavlju što se desilo sa tvojim repom?

Zanemelo zamorče je pogledalo oko sebe da pronade gde se krio učitiv ispitivač. Na kraju ugleda vevericu i reče joj vrlo poniznim tonom:

- Istina, dragi moj gospodine, ne sećam se da sam ikada imao problema sa repom.

- Šta tim hoćeš da kažeš? reče razmetljiva veverica. Zatim je skočila na zemlju i došla da pogleda iznenadenu svinju izblizu.

- Šta hoću da kažem, odgovori svinja, koja se nimalo nije uplašila, mislim da sam imao dugu i tešku čekinju kao vi, bio bih veoma dosadan i bio bih neugodan. Čak bih dodatak da bih to smatrao, po mom načinu sagledavanja stvari, veoma opasnim. Jer vi, blesavi orašaru, bili biste mnogo zaštićeniji od opasnosti, da zbog svog nepodnošljivog samoljublja ne prestano ne mašeš tim repom oko sebe. Tim mahanjem dajete signal lovcu, što je, ponavljam, za vas velika nesreća. Živeli biste mnogo duže da imate kraći rep. Dela, želim vam dobro jutro i manje ponosa.

Svinja nestade negde na zemlji, a veverica je skočila nazad na svoje drvo da se sakrije.

Mrvica je lebdela dalje. Dug odgovor svinje, naizgled tako glup, bio joj je vrlo zabavan. Ubrzo je pored nje prošao divan leptir. On je svoj let prilagodavao svom izvanrednom izgledu, pa se zbog toga i zaustavio veoma blizu mesta gde je sletio.

- Zdravo, draga moja, reče ljubazno, časti mi, u početku si me stvarno zbumio. Pomiclio sam da si leptir moj poznam, ali sam se brzo prevario kada sam video kolike su ti noge, i kako ti je uopšte izgled zbumujući. Ipak, uprkos ovim ružnjim nesavršenostima, drago mi je što vas vidim; pa onda, hajde da razgovaramo, ali pripazi da me ne zgaziš svojim velikim stopalima.

Mrvica, ni manje ni više nego polaskana ovim drskim pozivom, spremala se da odgovori kada se puž pojavi kraj njih.

- Nebesa! viknu leptir, eto strašne stvari! Jadno stvorenje! kakva sudsibna! da većno puži po zemlji, noseći ovu strašnu školjku na ledima!

- Na koga se žališ, mal? reče puž. Da li je na tebi da vredaš nekog poput mene, jer imas na ledima oklop jarkih boja; ali juče si bio samo jadan, bezobličan objekat, beskraino ružniji od svega čega se sada mogu setiti. Vi koji imate tako kratak život, dovoljno dug za beskorisno biće, usudujete se da govorite o sažaljenju! Vi, izgnanik, bez doma koji možeš nastaniti svojim, pošto živate tu i tamo, i bilo gde, čak se usudujete da razgovarate sa vlasnikom, kao što sam ja, koji svoju kuću nosi svuda sa sobom? Idite, idite, nastavi svoju krađu u cveću koje je dovoljno nepromišljeno da vas privrhava!

- Podlo stvorenje, odgovori leptir. Ukaljao bih svoja krila da ostanem duže u tvojoj blizini, i da me prekrije tvoja nečista služ.

Na ove reči, posle nekoliko lepih okreta da bi se istakle blistave boje njegovih krila, leptir je poletio i krenuo ka mestu koje je sunce obasjavalо u svoj snazi.

- Oh! Oh! Reče Mrvica, odletevši na njenu stranu, čini mi se da je uobraženost ovde naučila dobru lekciju.

Sunce je ubrzo postalo prejako, a Mrvica se našla na užarenom pesku, gde je videla ogromnu crnu kornjaču koja leži. Bila je tako mirna, da je u prvi mah pomisnila da je to veliki crni kamen; ali je neprimetan pokret glave dokazao da je živa. Dok je stajala i posmatrala je, odjednom ju je ugledala obavijenu ogromnom senkom. Podigla je pogled i videla da je senka nastala usled približavanja ogromne žirafe.

- Dobro! moja lepa malena, reče žirafa, da li si baš zaokupljena sagledavanjem ovog jadnog stvorenja, koje bi ustvari moglo biti i kamen, na koji toliko liči što je pogrešno. Mislim da se mesećima nije pomerila, jedni, skoro neosjetljivi paket! Svakako ne možemo zahtevati, nastavi ona, ponosno gušići svoj dugi vrat, da svu budu tako lepi i graciozni kao ja. Ne ne! bez sumnje. Međutim, nemoguće je uzdržati se od sažaljenja nad stvorenjem tako potpuno sirotim kao što je ono pred našim nogama. Kao da

je bačeno na pesak bez nogu, koje bi ga nosile negde drugde.

Kornjača klimnu glavom, podiže pogled i reče žirafi sporim i svečanim glasom:

- Neugledna i beskorisna životinja, sa tim dugim nogama i dugim vratom! zainta je žalosno čuti da neko biće, koje postoji tek nekoliko godina, govori o svojoj veličanstvenosti! Moje noge nisu mnogo dugačke, ali mogu da ih sklonim da mi niko ne hoda po prstima. Moj vrat je dovoljno dugačak da mi omogući da gledam van s mojih vrata, ali dovoljno kratak da mogu da zavučem glavu kada se opasnost približi. A moj život je toliko dug, da se živo sećam da sam video deset ili dvanaest generacija vaše porodice, čije kosti pobele na pesku pustinje. Dakle, neka te tvore duge noge odnesu od mene, da tvoja samoljublje više ne vredi moje oči.

Pošto daljnje više nisu plašile, Mrvica, pošto je imala krila, odletela je u drugi deo sveta gde je vazduh bio hladniji. Sletela je na neke stene, gde je stajao stari pingvin, diveći se u penušavim talasima koji su se razbijali pred njenim nogama.

- Evo hladnog povetara, reče Mrvica.

- I veoma okrepljujućeg, odgovorio je pingvin. I kao dokaz onoga što je gorivo, zamahnuo je krilima, malim krilima koja su ličila na kožu.

- Ovo mesto, nastavio je, najzdravije je i najlepše mesto na svetu.

- Zaista! reče Mrvica, ne znajući šta da kaže.

- Ne gubite vreme, devojčice, povikao je orao sa vrha strmog brda; ne gubite vreme u lošem društvu. Ova životinja, pola ptica, pola riba, vodi nepodnošljiv razgovor koji mišiće na slanu vodu. On je sramota velike porodice ptica. Prvo, on hoda uspravno kao čovek Drugo, uprkos svojim tvrdnjama, nema ona što se zove krilo. Ja sam, na primer, kralj ptica, i ja mogu kraljevski čaškati s vama. Zato doletite do mene, da vas počastim nekoliko minuta razgovaram.

- Ostanite gde ste, dete moje, reče pingvin, ja mogu biti skroman i bez milosti, kao što ovaj kralj ptica veoma malo kraljevski posmatra. Ja ipak imam poštěnje, dok je ovaj, što obešćačuje svoju titulu kralja, pljačkaš i lopov, ptica grabiljivača bez kajanja, koja se prlja nevinom krvlju, i uživa u činjenju svih vrsta svireposti.

- Zar se usudeš to da kažeš, ptica koja si više riba nego ptica, zagaljimo je orao, koji se napregao iz sve snage da zgrabi pingvina između svojih kandži. Ali pingvin, koji je poznavao njegov osvetnički karakter, potražio je utočište pod morskim talasima. Orao se nadvio iznad vode, kružio široko, nadajući se da će se osvetiti, ali pingvin se nije pojавio, a pobesni orao je bio primora da se vrati kući ne kažnjavajući urevdu za koju je rekao da potkopava njegovo kraljevsko dostojanstvo.

Mrvica je držala slušajući krike moćnog orla. Pobegla je i letela, sve dok nije mogla da sleti u ljkup cvetnu dolinu, gde su joj oči bile očarane bezbojnim cvetovima koji su mirisali vazduh oko nje. Veličanstveni mirisni ljljan nosio je svoju srežnu kapicu i svoj zlatni putni visoko iznad glave. Sa divljenjem je posmatrao svoj prekrasni oblik i svoje kraljevsko držanje. Dok se približavala, videla je blistave kapi vode skliznule iz njenog lišća, koje su iskrile poput dragulja pre nego što su pale.

- Detce, reče ljljan ponosno i nadmeno, pridi. Nisam stidljiv, rođen sam da mi se dñe. Moja je sudsiba da oduševljavam sve one koji me posmatraju.

Mrvica je prišla, i vrlo bojažljivo je pokušala da uživa u mirisu predinovog cveta. Ali se brzo povukla, jer je osetila samo oštar i neprijatan miris, kojeg je mogla da se osloboди samo uz pomoć nekoliko ljubičica koje je ubrala kraj svojih nogu.

- Hvala ti, draga dete, rekoće ljubičice, da si nas stavio u svoja nedra, da i mi sam ne moramo da pevamo samohvale. Neka su tobom utisak bude tako. Nikada ne prezirite ponizne, kada ste u društvu velikih i oholih. Pogledajte dobro ovaj visoki ljljan, njegova spoljašnjost privlači našu pažnju i poštovanje, ali nema pravli kvalitet koji bi mogao da pravi utisak potraje. Izbegavate ga čim se izbjiza upoznate. Ovi svetuljavi diamanti, koji kao tolike kapi rose vise za njegovim lišćem, u stvari su samo suze koje prolije zbog svoje potpune nedostojnosti. Sjajan izgled, bez prave vrednosti, beskoristan je poklon, nemoćan da izazove poštovanje ili obezbedi sreću.

Mrvica je pritisnula ljubičice na svoje srce da im se zahvali na ugodnoj lekciji, i nastavila put koji ju je odveo u prelepo uredenu baštu. Tu se, čuceći na terasi pored ivice uličice, sasvim opušteno izležavala vrlo lepa mačka.

Klasične bajke

- Maco! Maco! rekla je Mrvica, prilazeći slatkoj uspavanoj zveri, zdravo!

- Oh! Zdravo, kako ste? odgovori mačka. Istina, nisam vas videla, jer sam bila u polusnu, gledajući dobar deo noći priredbu miševa.

- Zaista! reče Mrvica; da li je bilo zabavno?

- Za mene jeste, vragolasto je rekao mačak, blago namigujući, ali ne za njih.

- Ah! Razumem! reče Mrvica; Oh! mačak, mačak!

- Da li ste me zvali? — reče mladi, razbuden zec, koji se iznenada pojavi ispod širokog lišća jedne biljke.

- Ti! reće mačak, pogledavši ga prezivim pogledom. Vas, maco!

- Da, u najuglednijim krugovima me zovu mačak, suvo je odgovorio zec.

- Vi ste ciganin, seoski avanturista, odgovori mačak. Nemate ništa od mačje rase. Gde ti je rep, prijatelju? Ti, mačka! zaista!...

- Rep? fu! reče zec. Za šta bi mi on služio? Ali, pogledajte moje predmete uši. Pokažite mi svoje, molim vas?

Mačak se nije udostojio da odgovori, već je počeo da trlja nos šapom.

- Usudjuite se da meni gorovite! nastavi zec, meni koga traže najugledniji ljudi u komšiluku, gdje sam ukras većine njihovih trpeza! Živim uglavnom na svojim imanjima, apsolutno kao najbolji seoski gospodin u zemlji. A vi kratkouhi, dugorepi pokvarenjak živate od miševa i svega što možete da ulhvate. A nakon svoje smrti niste dobr i za pripremanje bilo koje poznate hrane. Ah! Ah! mačak, zaista! Vi ste mišolovka.

Na ove reči on udari je nogom o zemlju i odjuri. Mačak pričajući sam sa sobom promrmlja: - Koja vrsta!

- Kra! kra! javi se žaba u blizini. Mrvica je potraži i nađe kako sedi na malom humku i grije na suncu. Dok ju je posmatrala, jedna riba svetlih očiju i srebrnih krljušti podiže nos iz vode i obrati se velikoj žabi ovim rečima:

- Pobogu, vi, ružna zveri, prekinite ovu galamu. Užasna buka koju spravčaća moje mališane da zaspu.

- Budalasto! reče žaba, koja se nehajno igrala trstikom, ako mi probijate glavu pričom o svojim mlađincima, oteraču vas iz mog jezera.

- Vaše jezero! zaista, gmicazav! odvrati ponosna riba. Zašto ga ne prisvojite, ako je vaše? Ali ne! ne možete tu dugo da ostanete, voda je prečista za vas, gadno čudovište!

- Ne ljutjite se, ribo moja dobra, odgovori žaba. Da ste pristojno biće, izashi biste iz vode da porazgovaramo, ali nemate za šta da se držite, pa sam milostiv prema vama. Vi ste nepotpuna tvorevina, pa samim tim nedostojni da se neko na svojoj zemlji brine o vama. Dozvoljavam van da kažeš da je jezero vaše, jer se njime samo umivam.

Riba je nestala ne reagujući na ovu drskost.

Tinu je let vratio na obalu mora, gde je bila pomalo zatećena pojavom ogromnog raka koji kao da je nekud žurio, kao da je zaokupljen nekim važnim poslom. Ipak je jedna nepredviđena prepreka zasmetala jednoj njegovozi nozi, pa se prevrnuo na leđa. Kad je ustao, video je da je to školjka kamenica koju je potok naneo na obalu.

- O! najgluplja riba! medu ribama! poviče razdraženi rak, zar niste mogli da stanete kad ste me videli da dolazim? Protestujem vam da ste vi uzrok da mi je jedna od kandži okrutno povredena.

Ostriga , otvarajući se polako da odgovori, reče:

- Ko ste vi, gospodine, molim vas?

- Zar ne vidiš da sam ja veličanstveni rak? on joj odgovori.

- Ah! Da! Vidim? reče kamenica, školjka! jedna od naših!

- Jedan od nas! nastavi rak s prezirom. Jedan od naših! tvrdi da si na istom nivoju kao ja? Vrhunsko stvorenje, ukrasena rezervnim kandžama, sa očima koje jasno vide, i oklopom savršene konstrukcije. Potpuno izuzetno biće i izvan poretku u velikoj porodici školjki. A vi se nadite, ipak, svrstani u vrstu kao što ste vi, paket, kamen! Razbacuje vas more a da niste u stanju da sami upravljate! Uglavnom, najčešće, ništa više od komada stene pričvršćene za drugu stemu!

- Ah! Ah! reče kamenica prasnuvši u smeh; budalasto i sujetno stvorenje, zaista ne mogu a da ti se ne smejem. Vidite onda, uprkos svim vašim savršenstvima, i dalje se vučete pogrešno, i nemoguće vam je da idete pravo napred. Ah! Ah! reče još ostriga, koja je zatvorila svoju

školjku, nastavljujući da se smeje.

Rak je bez reči zaronio u vodu.

Mrvica se udalji od mora i odllete u polja, gde se skoro odmah našla u društvu prelepop skakavca čije su zlatne oči blistale u travi.

- Kako ste, draga moja? zavrklatala je. Očarana sam što te vidim, jer evo jedne budalaste krtice koja me nasmrt gnjavi. Dok je govorila, pokazala je Mrvica nos krtice, koji je štrčao tačno izvan male humke koju je podigla. — Vidite, nastavi skakavac, umesto da kao ja nosi zelenu livru po-lja, i da se veličanstveno pozlati, ona je jedna, živi pod zemljom, ne zna ništa, i zato je samo jedno veoma dosadno društvo, prava hripcia.

- Ako su blistava haljina i pozlati korisne stvari, sigurno će reći da ste neprocjenjivi, reče krtica. Ali, pošto ne radiš ništa osim što brbljaš, ne mogu da te pohvale kako očekuješ, i prirodno sam prinudena da priznam da sam najcenjenija od nas dvoje. Jer ja prožidrem gamad koja bi jela pšenicu i uništila travu koja vas štiti. Tako da sam, iako zakopana pod zemljom, veoma živa kada su u pitanju korist drugih, i prema tome treba da me cenite za usluge koju pružam.

- Evo opet čestitosti koja se bori protiv sujetu! mislila je Mrvica dok je odleteala od dvoje protivnika.

- Gde letiš tako brzo? reče mala plava senica, skakućući po stablu.

- Žurim da vidim što više mogu, odgovori Mrvica, jer moja krila treba da me napuste pri zalasku sunca“.

- Već su otpala, reče ptica, a ja sam te spasila od pada.

Dok je govorila, Mrvica je bio začuđena videvši svoja krila na zemlji.

- Hvala, dobra ptice! - tužno reče Mrvica. Ali kako će se vratiti kući?

- Ohrabri se, rekla je senica, dobra mala vila će te zaštititi, pa idi sa povremenjem.

Reče i odlete.

Jedan veliki noj, pompezzo hodajući, i pokazujući svoje veličanstveno perje sa vidljivim ponosom, pride detetu spremnom da zaplače i reče:

- Devojčice, možda možete da odlučite ko je lepši između mene i one ružne ptice koja sedi na drvetu koju vidiš tam?

- Ružna ptica! stvarno? reče jedan jedinstven tukan, pucnuvši kljunom, koji je bio velik skoro kao celo njegovo telo. Voleo bih da znam gde bi se mogla stresti ptica glupa kao noj, čije je telo prekriveno obiljem perja, dok su joj noge prilične gole. Njegova krila svojom lepotom služe kao mamač nepristupljima koji želes da je unište, ali nemaju moć da je odnesu dalje od opasnosti. Istina, moj ljkupki kljun vredi više sam po sebi nego celo njegovo telo.

- Pa, na devojčici je da odluči, odgovorio je noj.

Mrvica, koja se u stvari veoma divila prelepom noju, i jedva se suzdržava da se ne nasmeje u lice čudnog tukana, konačno se ohrabriла i rekla:

- Vas, noje, smatram daleko lepšim od vas dvoje.

Ogorčeni tukan je odleteo, a noj, oduševljen dečjom odlukom, ponosno se okrenuo ka noju i reče:

- Kuda ćete, lepa moja mala?

- Oh ! mnogo milja, daleko, daleko! reče ona, a ja se bojim da nikad više neću videti svoju kuću, jer tako dugo sam letela s jedne strane na drugu!

- Popni se na moja leđa, reče noj, sagnuvši se da se ona ugnezdi između njegovih krila.

Čim se tu udobno smestila, krenula je svojim putem, i trčala kao veter, preko brda, dolina, peščara, dok ne dodoše do morske obale. Tu je noj stao, pošto nije mogao dalje sa svojom malom štićenicicom.

- A sad, dobiti moj noje, šta da radim? Mrvica reče.

- Čekaj malo, odgovorila je ptica, dolazi prelepa školjka za koju sam siguran da će te odvesti preko mora.

Školjka je plesala na talasima, sve dok nije dotakla obalu.

- Uđite, devojčice, rekao je, i prevešu vas zdravu i čitavu do vašeg doma, preko vode, jer mi je to tako naredila dobra vila“.

Mrvica nije oklevala ni trenutka. Popela se u školjku, koja ju je lagano nosila usred uzburkanih talasa, a pred sumrak se iskrcale sasvim blizu svog doma. Dok je hodala, vođena svetlošću koja je sijala sa prozora njene kolibe, mislila je da je vila bila veoma dobra, da je želes da nauči kako je lako videti greške drugih, dok samoljublje tera da veruje da je svakog savršen sebi.

Banjaluka: Uručena plaketa "Muftija Ibrahim -ef. Halilović"

Muftija banjalučki mr. Nusret-ef. Abdibegović danas je u prostorijama Medžlisa Islamske zajednice (MIZ) Banjaluka uručio plaketu "Muftija Ibrahim-ef. Halilović" za 2022. godinu Mirsadi Delnežirević. Dogadaju su prisustvovali hfz. Muamer-ef. Okanović, glavni imam Medžlisa Banjaluka i mr. Admir-ef. Blitović, rukovodilac Službe za vjerske poslove i obrazovanje Muftijstva banjalučkog.

Mirsada Delnežirević rođena je 1962. godine u Banjaluci gdje završava osnovnu i srednju Ekonomsku školu. Godine 1981. zapošljava se u tvornici alatnih mašina "Jelšingrad", gdje ostaje do 1992. godine. Naredne 1993. godine u ratnom vihoru napušta Banjaluku sa porodicom. Kao izbjeglice borave u Zagrebu, da bi već sljedeće godinu u januaru otišli u Njemačku. Nakon pet godina vraća se u Bosnu, u grad Visoko, gdje upisuje u osnovnu školu svoja dva sina. U grad Banjaluku dolazi sa porodicom 2001. godine i počinje raditi u VIB-u, Fondu za povratnike, koji je osnovao rahmetli Dževdo Delić. Iste godine formira u Banjaluci ogrank akcije "Fatma", te radi na organizovanju i aktivnostima povratnika na svim poljima u gradu na Rvbasu.

Godine 2003. zasniva radni odnos u Vladu entiteta RS, u Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, gdje i danas radi.

Godine 2020. imenovana je za koordinatoricu Aktiva žena pri Medžlisu Banjaluka. Od momenta povratka u Banjaluku radi na organizovanju kulturnog i edukativnog rada sa povratnicima.

Navodimo neke od edukativnih i kulturnih sadržaja koje je organizovala sa svojim saradnicama u odredenim prigodima, povodom za povratnike grada Banjaluke i šire:

1. Horove: "Hannan" - Večići, Kotor Varoš, "Bulbul" - Ljubija, Prijedor, "Kevser" - Ženska edukativna organizacija Sarajevo, "Kevser" - Omladinski hor Sarajevo, "Harmonija" - Sanski Most, "Dejn" - Vrbanja, Banjaluka, "Safikada" - Banja Luka, "Sejfullah" - Konjic,

2. KUD-ovi: "Gajret" - Sarajevo, "Grmeč" - Bosanska Krupa, "Maglaj" - Maglaj, "Gradačac" - Gradačac, "Osman Džafić" - Prijedor, "Visoko" - Visoko, "Zenica" - Zenica,

3. Horovi međužlisa: "MIZ Sarajevo" - muški i ženski, "MIZ Građiska" - ženski, "MIZ Bijeljina" - muško-ženski,

4. Kulturno-umjetnička društva: "Preporod", "Hadžići", "Zenica", "Gradačac", "Visoko", "Bijeljina",

5. Ugošćavanje muftijstava: Muftijstvo mostarsko, dolazak muf-

tija sa horom medrese, Muftijstvo goraždansko, dolazak muftije i hora imama muftijstva,

6. Organizirala manifestaciju "Vrelo duhovnosti na obalama Vrbasa",

7. Ugostila izvođače sevdalinki i ilahija: Šaban Burhan, Latif Močević, Hasiba Agić, Dževad Pamuković, Hanka Paldum, Hazre i još amatera iz BiH,

8. Organizovala Međunarodnu konferenciju "Srce do mira".

Navedene aktivnosti su provedene u saradnji sa Medžlisom Banjaluka i Muftijstvom banjalučkim, uz podršku struktura koje su bri nude o povratnicima u periodu 2003-2019.

Mirsada Delnežirević se zahvalila na plaketi i tom prilikom je istakla da joj ovo priznanje puno znači i da je navedene aktivnosti provodila sa svojim Banjalučankama, saradnicama ne očekujući nikakvo priznanje.

- Priznanje Muftijstva banjalučkog me puno osnažilo, dalo snagu i obavezalo u mom budućem radu - kazala je Mirsada Delnežirević, ovogodišnja dobitnica plakete "Muftija Ibrahim-ef. Halilović".

Prethodnih godina plaketa je uručena Miši Vidoviću (2020. godine) i Mesudu Mulaomeroviću (2021. godine). Tradicionalno godišnju plaketu "Muftija Ibrahim-ef. Halilović" dodjeljuje Muftijstvo banjalučko i Savez Banjalučana u Švedskoj.

Žubori u nama

Nataša Križanić
SPOMENAR

»Spomenar« Nataše
Križanić – pjesme
prijateljstva
i nostalгије

Piše: Ismet BEKRić

»I riječi dođu, nekad tužne, nekad vedrje. Rašire se, pazgusnu, u još jednu pjesmu, čije se riječi spliču u nadu, u radost stvaranja. I dok riječi go-tovo nečijuo dotiču beskraj papira, važno je samo to, da su tu, da se dotiču, prepliću, i da bi željele živjeti i druge.«

Odsjaj ovih riječi obasja nas iz uvoda nove zbirke pjesama **Nataše Križanić**, »Spomenar«, koja je ove jeseni, u oktobru, mjesecu knjige, predstavljena i u Ljubljani, u zajedničkoj organizaciji Društva slovensko-bošnjačkohercegovačkog prijateljstva »Ljiljan« i Društva za kulturu BiH, čiji je ženski zbor »Rosa« obogatio ovo veće kazivane i pjevane poezije. Knjiga »Spomenar« izasla je u Grafičkoj radionici »Bor« u Ilirskoj Bistrici, u Sloveniji, u kojoj su se pripremale i tiskale i knjige »Banjalučki žubora«.

Žar nostalgiјe

»Već svojom prvom zbirkom pjesama Most duginih boja, objavljenoj početkom 2020. godine, Nataša Križanić, inače i naša saradnica, još više je u svojim sugrađanima, i svima onima rasutim svijetom, raspramsala onaj žar nostalgiјe i sjećanja na zavičaj i dragu lici«, rekao je na promociji ove knjige njen urednik Ismet Bekrić. »Na tom tragu su i njene nove pjesme koje sada čitamo i među koricama ovog poetskog i životnog Spomenara.«

O poeziji ove Banjalučanke u SAD-u već smo pisali na našim stranicama, u svjetlu njene prve zbirke »Most duginih boja«, a sad vas uvodimo i u svijet njenih novih pjesama. A one su, kao što su napisale i njene većrinskije, rasute svijetom, »pjesme prijateljstva i ljubavi« (Ljiljana Sabljic Tešanović), »pjesme koje lako pronalaze put do srca« (Zahida Bastić Dakin), »pjesme kao dio našeg zajedničkog života« (Dušanka Despot Mehanović), i »poneka duša će se naći u svakoj od njih« (Natalija Cikic-Marić). Knjigu je ilustrirala pjesnikinja drugarica iz školskih klupa Jasna Barilić Malbašić.

Povratak fontane

Ova knjiga pjesama ima i jednu svoju priču, pravu banjalučku, ve-

zalu za fontanu u banjalučkom parku »Petar Kočić«. Kao što znamo, tu fontanu našeg djetinjstva i mladosti, naših bezbrojnih fotografisanja i sjećanja, porušili su novim urbanističkim rješenjem parka, koje nije dobilo svoje mjesto u srcima ne samo onih koji su morali otići, nego i onih koji su ostali u svome gradu.

A Nataša Križanić napisala je i pjesmu u kojoj ta fontana »još žubori u nama«, dok je ilustratora Jasna Barilić Malbašić sačuvala njen izgled na više svojih crteža. I, gde čuda, fontana se vratila, u istom obliku, samo na drugom mjestu – u parku »Mladen Stojanović« u Bojiču hanu.

U jednoj internetskoj poruci Nataša Križanić je, u svojoj sjeti, iskazaла i radost što se ipak oživljavaju slike njenog djetinjstva, i njenog grada kojega želi da sačuva u svome sjećanju i bitisanju: »Brštem suze jednom rukom, / dok drugom ipak ponešto pišem./Sjećanja, čežnje, sve je sad skupa, / za grad daleki / još uvijek dišem...«

Jer ti si ostala čudesna slika...

Zato ova zbirka stihova svakako zaslужuje da bude više prisutna i u samoj Banjaluci, jer je grad aleja i vrbaskih sedara i dajak-čamaca i njena najveća inspiracija, iako se u mnogima, rasutim svijetom, udaljenim, pomalo izgubljenim, sve više udaljava i gubi u nekoj sumaglici. Dovoljno je samo otisnuti se njenim stranicama i osjetiti damare nostalgiјe: »Možda se više nećemo sresti, / ali želja uvijek širi svoja krila, / jer ti si ostala čudesna slika/ u kojoj sam i svoj kutak svila.« (Pismo Banjaluci); »Kao ljubav prva, / kad se zatalasa, / sjećanja još žive / žuborom Vrbasa.« (Ono što nas spaja); »Cvjetaju lipe / i bez mene, / i s njima moje / uspomene.« (Banjaluka); »Misli same plove, / gdje i moja rječka, / na obali drugoj / grad me rodni čeka.« (Na obali drugoj); »Na klupi jednoj, / usred aleje, / poljubac prvi / još uvijek cvjeta. / Imena naša / još urezana, / vidim ih i s druge / strane svijeta.« (Naša klupa); »U meni, ipak, / još plamti nada, / stići ēu i ja / do rođnog grada...« (Nada).

A našim čitaocima još malo poezije iz ove nostalgične knjige.

U PET DO SEDAM

Pod jednim satom
još uporno stojim,
u kazaljke mu
neprestano gledam,
nadam se da ćeš,
kao nekad,
doći tačno
u pet do sedam.

Kao da od tad
čas prošao nije,
vremenu neću
da se tek predam,
čekam i dalje
pod krivim satom,
da dodeš k'o nekad
u pet do sedam.

Sjene me vuku
na drugu stranu,
ali se ipak
tome ja ne dam,
stojim i dalje,
kao nekad,
i čekam da stigneš
u pet do sedam.

NAŠA FONTANA

Postoji samo
na slikama,
ali žubori
još u nama

Novčić u ruci
držim, k'o dijete,
naviru sjećanja,
prepuna sjete.

Najveće želje
bude nam nadu,
da se vratimo
svom rodnom gradu.

BANJALUKA

Još jedno proljeće
stže u naš grad,
željela sam i ja
s njime bar sad.
Cvjetaju lipe
i bez mene,
i s njima moje
uspomene.

Proljetnju kišama
grad lice mijе.
Da li je lijep,
kao prije?

Da li je isti?
Tako se bojim,
dok ga ne taknem
pogledom svojim.

Možda ћu doći
sljedećeg ljeta,
kao što kažem
svaki put,
iako sam daleko,
preko svijeta,
Banjaluka u srcu
ima svoj kut.

LJUBAV

Ljubav,
samo jedna riječ,
tako jednostavna,
ne zna za daljinu.
tako obična,
a tako slavna,
od najveće mutnoće
stvara bistrinu.

Ljubav,
od koje i cvijeće niče,
svijet boji u hiljadu boja,
jedna riječ, koja

izraste u najljepše priče
i pjesme
prepune opoja..

Ljubav,
pobjednik svih teških bitaka,
a tako prozirna, laka,
to svjetlo kada je tama.
Samo jedna riječ,
a u njoj sve
što je vrijedno u nama.

NA OBALI DRUGOJ

Što me hvata sjeta,
što me tišti tuga?
Banja Luka moja,
nakon kiše duga.

Što mi sna sad nema,
u samotnoj noći?
Samo jedno želim,
svojoj kući doći.

Misli same plove,
gdje i moja rijeka,
na obali drugoj
grad me rodnici čeka.

ESAD KOPIĆ OSMANOVIĆ, AUTOR EDICIJE „1.000 PJESAMA“

“HAMAJLJA ZA BOSANSKU KUĆU”

Tekst i foto: Namik Alimajstorović

Esad Kopić Osmanović

Rijetki su autori u svijetu koji su u svojim zemljama napisali 1.000 autorskih tekstova poezije. To je pošlo za stihom **Esadu Kopiću Osmanoviću**, Bosancu sa zagrebačkom adresom, velikom ljubitelju i rizničaru bosanske sevdalinke. Ovaj vrijedni autor je izdao ediciju 1.000 pjesama u pet knjiga pod nazivom "Hamajlja za bosansku kuću". Pored većine pjesama u ruhu sevdaha, tu je i lijep broj do moljubnih pjesama, ilahija i kasida. Otkud toliki ljubav prema sevdalinki, prvo je što sam pitao Esada Kopića Osmanovića, prilikom našeg nedavnog susreta u Art Kući Sevdaha u Sarajevu.

Sevdalinka je obilježila moje djetinjstvo

-Veliko vam hvala za vaše zanimanje za moj rad koji je za Bosnu i Hercegovinu bitan iz više razloga. Kao što ste napisali u jednom komentaru "ispunjen čovjek", upravo ta misao

objašnjava da kad čovjek dođe u zrelje godine, postavlja sebi neka pitanja. Šta ostaje iza mene dobrog za zajednicu i domovinu? To sam pitanje sebi postavio u svojoj pedesetoj godini, a sad nakon osam godina, u amanet BiH ostavljam ove tekstove koji se već u nekim školama čitaju kao dio lektire, recitiraju se na mnogim kulturnim dogadjanjima, a najbitnije je što to se ovi tekstovi pretvaraju u muzičke kajde i postaju pjesme koje se često izvode na raznim festivalima. Dakle, pjesma sevdalinka je obilježila moje djetinjstvo, a sad tu ljubav prema sevdahu ispoljavam na ovaj način i pokušavam prenijeti na nove generacije.

Bosni i Hercegovini ostavljate izuzetno vrijedno poetsko-duhovno blago kojim ste uspjeli održati duh sevdalinke, i to na osebujan način. Kako "Hamajlju" približiti ljubiteljima sevdaha?

ESAD KOPIĆ OSMANOVIĆ: Hvala vam na vašem viđenju i pitanju. Vrlo direktno: Stvar je u odgoju u kući, svijesti roditelja o tradiciji naših korijena, a onda je iznimno bitno da nam djeca već sa 10, 11, 12 godina počnu čitati sevdalinke u školi, pred roditeljima, ali i pred nanama i dedama. Taj "proces" bih ja nazvao simbioza. Kad djeca čitajući počnu postavljati pitanja, šta znači koji "arhaizam", to znači da odrasli imaju priliku proći sevdahom kroz stoljeća Bosne. Ja ču malo karikirati pa reći da je sevdah ljubav, jer se dešava iz srca. Dakle, prevedimo SEVDAH srcem, a ne jezično (crna žuč). Ne postoji bolja prilika poslijе čitanja teksta sevdalinke, djeci pustiti i pjesmu sevdalinku da se navikava na zvuke harmonike i saza, a to, onda, i nas podsjeća, ali i usmjerava na neka dobra razmišljanja.

Sevdah je ljubav

U vremenu komercijalne muzike, pojavi se svakog pojedinca koji stvara u duhu sevdalinke i ne dozvoljava da se zaboravi njenja vrijednost u našoj kulturi je od izuzetnog značaja. Da li je to prepoznato od ljudi koji bi trebali da vode računa o njegovanjtu tradicije i kulture Bosne i Hercegovine?

ESAD KOPIĆ OSMANOVIĆ: Sam izraz komercijalna muzika naše misli može usmjeriti da se zapitamo, kuda ide ovaj svijet. Naravno, sve je to granicama i razumljivo, jer tržište se ne može zaustaviti, a ukusi se ne mogu nametati. No, upravo je bitno biti svjestan DA SE LJEPOTA I TRADICIJA NE PRODAJU! Na mojo žalost, imao sam nevjerojatno neugodnih situacija u svemu ovome, ali dovoljno sam i uspio. Bila mi je dovoljna makar i slatka laž, da me ohrabri za moj cilj. Laži i nesporazumi su ostali iza mene, a sad, hvala Bogu, malo drugačijim pristupom uspijevam uvjeriti neke koji nešto odlučuju i garantiram da se sevdah i sevdalinka vrlo intenzivno vraćaju "na pozornicu" kulture, medijski prostor, ali i ono najvažnije - u srcu onih koji vole Bosnu i Hercegovinu, jer sevdalinka pjesma otvara emocije i dušu i onih najtvrdih ili tužnih.

Dugo živite van domovine i sigurno ste prepoznali značaj očuvanja tradicije i kulture Bosne i Hercegovine u dijaspori. Sa laganim pristupom uvjereni smo da bi vaša "Hamalija" mnogo pomogla mnogim kulturno-umjetničkim društvima i bh. dopunskim školama u dijaspori da kroz vaše tekstove mladi zavole tradicionalnu bosansku pjesmu sevdalinku. Da li imate u planu poduzimanje koraka koji će "Hamaliju" i sevdah približiti bh. dijaspori?

ESAD KOPIĆ OSMANOVIĆ: Dijaspora, sreća ili tuga? Nakon agresije na našu

domovinu, dijaspora jeste, a može biti i više krvotok izvan domovine. Četrdeset godina živim blizu Bosne, ali i čuvam Bosnu. Tako sad rade mnogi po svijetu. Upravo ste apsolutno pogodili sa pitanjem "dopunskih škola". U mojim tekstovima je 100% bosanski vjekovni jezik, a bosanski jezik je "prvo slovo" kulture i obrazovanja bosansko-hercegovačkog čovjeka. Divim se ljudima koji čine razliku unatoč svemu i svojim aktivnostima postaju nevjerojatno važni ambasadori naše domovine u svijetu. Od meni poznatih dopunskih škola za bosanski jezik jesu škole sa sjedištem u Stuttgartu i okolini koje je pokrenuo bivši generalni konzul Haris Halilović, u Velikoj Britaniji, također, nekoliko entuzijasta, u Americi i Kanadi u nekim okruzima, također u Austriji, Švedskoj, Australiji. Isto tako jako su bitni časopisi koji mirisu na Bosnu kao što su: Sabah, Preporod i Žurnal u Hrvatskoj, Plima u Njemačkoj, a znam da ih ima još puno, ali se ne mogu sjetiti naziva. Živimo Hajmliju, vodimo se plimom dopunskih škola bosanskog jezika i kad već putujemo svijetom, uvezujmo se da svi skupa uspješnije promoviramo našu domovinu i činimo je domovinom ponosa i radosti.

Šta biste istakli iz svoje biografije?

ESAD KOPIĆ OSMANOVIĆ: Esad Kopić Osmanović, rođen je 09. 12. 1963. godine u Baraćima-Teslić. U Zagrebu živim 40 godina. Do 1992. godine najuspješniji sam u Jugoslaviji sa Štandovima kože i tekstila, Kahvić i butik u Puli, a nakon nesretnog vremena, dva puta sam među prvima u Hrvatskoj počeo vrlo uspješno raditi sa fondovima i dionicama. Imam sinu Jasmina koji je navršio 30 godina i završio višu privatnu školu poduzetništvo i menadžment. Na takvom poslu i radi. Posljednjih osam godina intenzivno pišem, i pored ovih pet knjiga sevdaha, objavio sam i knjigu klasične poezije, knjigu mudrosti i roman. Trenutno sam aktivan na više 'frontova', a svi su bitni za Bosnu i Hercegovinu.

Sevdah je ljubav: Esad Kopić Osmanović

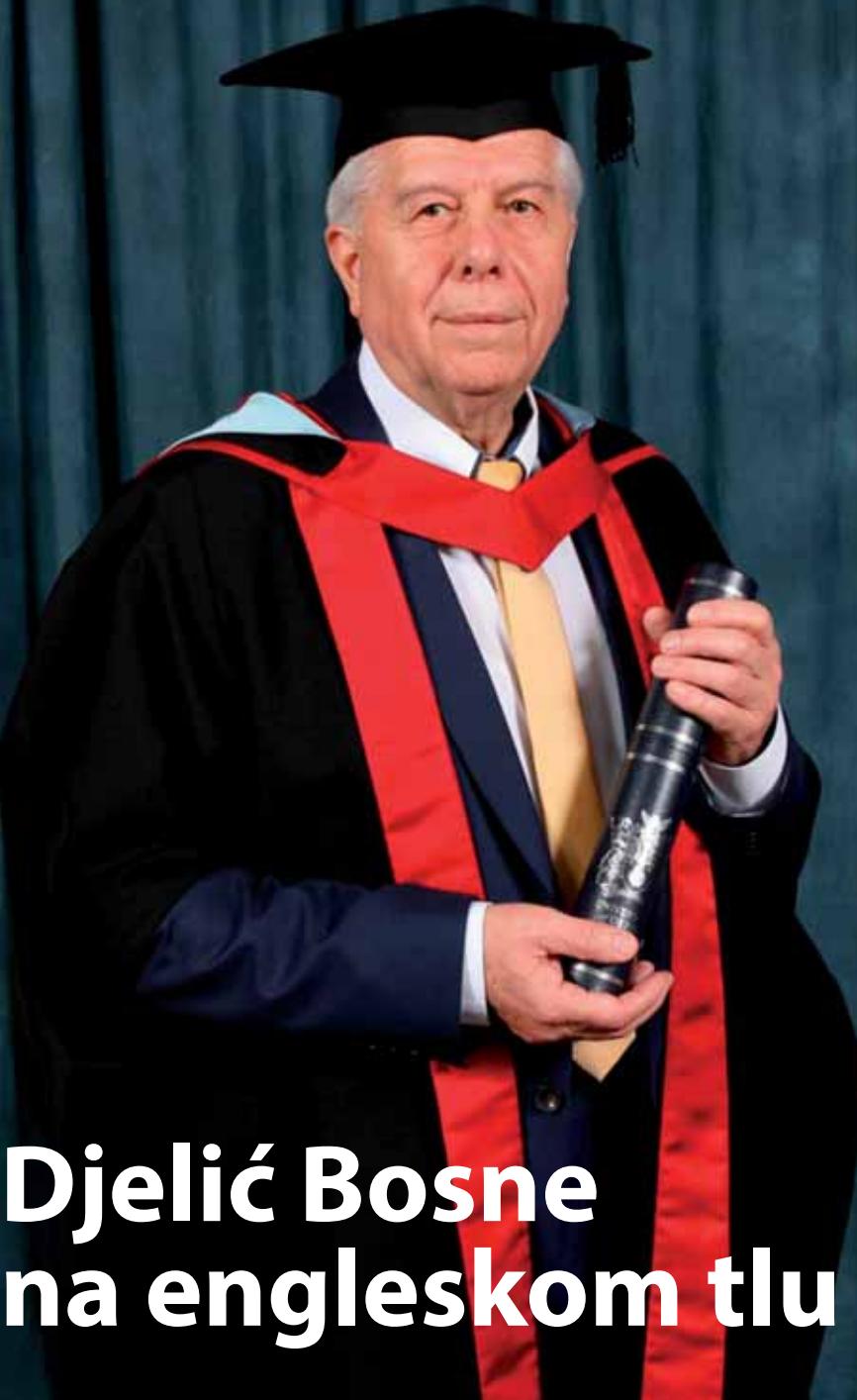

*Esad Kopić
Osmanović
i Namik
Alimajstorović*

Hiljadu pjesama za svoju BiH

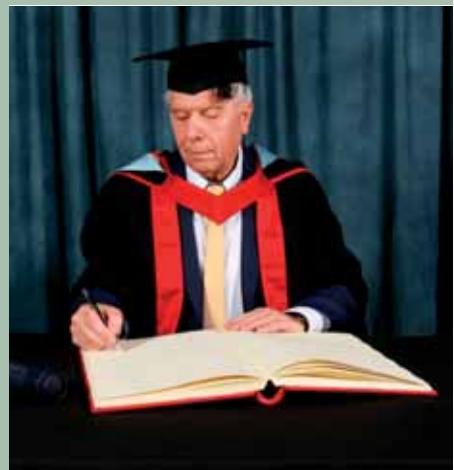
**Priznanje za pomoć
izbjeglicama**

**Djelić Bosne
na engleskom tlu**

Piše: Lejla Solaković

Priznanje počasnog magistra Univerziteta (HonMUniv) dodijeljeno je Feridu Kevriću, za njegova izuzetna dostignuća u podršci izbjeglicama i azilantima u Derbyju. Ovo je zaista posebna čast, biti tako vrednovan i nagrađen od institucije kao što je Univerzitet Derby.

Ferid Kevrić je ličnost izuzetne hrabrosti i plemenitosti. Rođen je i školovao se u bivšoj Republici Jugoslaviji, a školovanje je završio na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Pridružio se jugoslovenskoj vojsci kao oficir, i služio kao major do 1992. Na početku rata u Bosni, osjećao je, da nema drugog izbora nego da tajno dezertira iz vojske. U maju 1992. izbjegao je atentat i otputovao u Ujedinjeno Kraljevstvo kao tražilac azila. Stigao je u Derby ne znajući skoro ni jednu riječ engleskog jezika.

Uz podršku svojih sunarodnika, osnovao je Bosansku zajednicu za pomoć narodu bivše Jugoslavije, pomažući svim ljudima bez obzira na vjeru i nacionalnu pripadnost. Pod Feridovim vodstvom, Centar je postao utočište za socijalnu podršku, umrežavanje i kućne i pravne savjete. Pružao je utjehu i bio djelič Bosne na engleskom tlu.

Svim izbjeglicama i azilanata u Derby otvorio je vrata Centra, pozdravljajući sve bez obzira na rasu, boju kože ili vjeroispovijest i, ono što je ključno, dijelio je svoje iskustvo o odlasku u drugu zemlju. Ferid je pomogao da Bosanskohercegovački centar postane drugi dom onima koji su morali ostaviti prijatelje i porodicu, često bježeći od prijetnje mučenjem ili smrću.

Feridu Kevriću je nagrada Počasni magistar Univerziteta svečano uručena na prezentaciji i ceremoniji održanoj 16. novembra 2022. godine u Derby Areni.

Izuzetno smo ponosni na Ferida i želimo da se zahvalimo Univerzitetu Derby što je prepoznao njegova dostignuća i altruistički rad u zajednici.

BH Asocijacija Derby

Život kao vječna utakmica između Xherdana Shaqirija, Granita Xhake i Srbije

Piše: Miljenko Jergović (peuzeto sa portala)

Kao što dobro znaju oni koji su čitali, moja Nona – kao književni lik ili kao stvarna mati moje majke – bila je demonstrativno areligiozna, nakon što se Gospodin Bog odvazio da joj ubije sina, neprijateljskog vojnika, ali ona je na ovakve događaje uzvraćala čudnom fazrom za demonstrativnog antiteistu: ima Boga! I većeras bi, nakon utakmice između Srbije i Švicarske, rekla: ima Boga! Ali, što je mnogo interesantnije, ona bi na cijelokupnu tu fizičko-metafizičku, duhovno-civilizacijsku i sportsku ostavinsku raspravu, koja nakon raspada Jugoslavije traje, evo, sve do danas, uzvratala samo konstatacijom: ima Boga! To što su Hrvati baštinišili grandiozna ratna junaštva, generalski zbor barem dvadesetostruko brojniji od književnog razreda akademije nauka, impresivne vojne parade i proslavlja vlastitih ratnih pobjeda i poraza, ona bi uživknula: ima Boga! To što su Srbi baštinišili odistinski fluentni život kulture, književni život one velike Jugoslavije, knjižare u svakoj i najmanjoj zabitici i jednu beogradsku ulicu, Knez Mihajlovu, u kojoj je više knjižara nego što ih je u cijeloj današnjoj Hrvatskoj, ona bi samo slegnula ramenima, širila ruke, i govorila: ima Boga! To što su Hrvati moćni u demonstracijama elementarne snage, recimo u ženskom bacanju diska, te što su vicešampioni svijeta u nogometu, nakon što su na jednom svjetskom prvenstvu već bili treći, i što su svakom trenutku imajući reprezentaciju nego što je velika Jugoslavija ikad imala, Nona bi bezbožnički samouvereno zaključila: ima Boga! To što Srbi imaju najvećeg tenisača u povijesti teniskog sporta, dakle najboljega u najgospodskijem sportu pod kapom nebeskom, kod svakoga bi izazvalo odistinsko čudenje, ali ona bi rekla: ima Boga! To što Srbi već trideset godina imaju košarkaše koji su superiorni svim drugim košarkašima, i reprezentacija koja je u kontinuitetu moćnija od svih drugih svjetskih reprezentacija (izuzev, naravno, američke), a Hrvati su zakovani za samo europsko dno, pa kupuju rashodovanje američke plejmejkere, plaćaju ih da uzmu hrvatsko državljanstvo, premda su osnovu velike jugoslavenske reprezentacije često činili upravo Hrvati. Nona bi ispratila riječima: ima Boga! To što je narod koji se naziva Hrvatima nakon rata preuzeo sve ono što je krasilo narod koji se prethodno nazivao

Srbima, a narod koji se naziva Srbima nakon rata preuzeo je sve ono što je krasilo narod koji se nazivao Hrvatima, moju bi pokojnu Nonu, koja nije dočekala raspad Jugoslavije, navelo da još jednom ponovi: ima Boga! Samo što Mu je dosadno, pa nakon što mu dosade ovi bezvezni i samouništavajući narodići, on im zamijeni uloge. Čisto da provjeri kako će se Hrvati ponašati kao Srbici, a Srbici kao Hrvati.

U utakmici između Srbije i srpske fudbalske sudbine pojavili su se, istina, i Švicari. Ta utakmica igrala se nakon što su Hrvati već ispunili svoj faturum, te se kolektivno raspametili pobjedom nad Kanadom i neriješenim rezultatom utakmice s Belgijom. Srbi su, susrevoši se sa sudbinom, imali pred sobom jedanaestorici nogometnika od kojih je većina njih pojedinačno lošija i manje darovita od njih. Igraju u manje važnim klubovima, ili u tim klubovima uopće ne igraju. Ili su pomalo već bivši igrači. Srbi su, pak, spoj superiornog iskustva i igračke plemenitosti jednoga Dušana Tadića, poleta i najboljih igračkih godina Aleksandra Mitrovića i Sergeja Milinkovića Savića, i mladosti ekipa koja se rodila nakon svih velikih povijesnih i nacionalnih frustracija svojih roditelja. Isto kao što su se hrvatski košarkaši – oni koji ne mogu pobijediti ni Poljsku, a ponekad ni Austriju – rodili nakon što je hrvatska košarka već doživjela slom. Našavši se pred Švicarcima, Srbi su se, zapravo, našli pred idealnim protivnikom. Onim koji u sebi nema baš ništa ne-pobjedivo.

Da, ne sumnjajte u to ni trenutku: poželio sam Srbima da pobijede! Naprosto zato da se već jednom rasturi sav taj absurd jugoslavenske ostavinske rasprave, da neki mlađi ljudi nastave svojim putem, mimo sudbina njihovih majki i očeva. Poželio sam da u meni ušuti moja Nona! Ali istovremeno, čak ni ja ovakav nisam mogao biti protiv Švicara. Zato što su među njima ove večeri bila dvojica mojih. Prvom je trideset i jedna, najbolji dani karijere za njega su već prošli, pa nastupa za nekakav čikaški nogometni klub, ponikao u FC Baselu, gdje je

postao legenda kluba, ali ga pamtimo i u minhenskom Bayernu, u Stoke Cityju i u velikom Liverpoolu. Malen, ni 170 visok, širokih ramena, sav u tim grudima, nadirao je prema protivničkim kaznenim prostorima, u svakom trenutku svjestan da je ovo za njega mnogo više od igre, da je fudbal za njega i mnogobrojnu njegovu obitelj veći od života. Jer kroz fudbal je Xherdan Shaqiri ostvario sve ono što mu je danom i mjestom njegova rođenja, 10. listopada 1991. u Gnjilanu, doživotno bilo osporeno. Nije navršio ni godinu dana, a već je bio izbjeglica, s roditeljima i troje braće i sestara. Otac, za nekih sretnijih vremena nogometni trener pionira i omladincu, radio je kao peraća sudija i nekvalificirani građevinski radnik, a mati je čistila poslovne zgrade po Baselu, i usput bi vodila djecu sa sobom, da joj pomažu. Xherdan je zaigrao nogomet u klubu gradića u kojem su se nastanili. I taj nogomet bio je, kao i za toliku drugu izbjegličku djecu, njemu jedini put izvan onoga što mu je bilo zadano kao sudsina.

Drugi moj čovjek u švicarskom dresu godinu dana je od Xherdانا mlađi, zove se Granit Xhaka. Porodica mu je izbjegla iz Podujeva, u Baselu rođeni su Granit i njegov stariji brat. Fizički mnogo moćniji, za nogomet predodređeniji od Xherdana Shaqiriju, pritom iznimno talentiran, pa ga je veliki Ottmar Hitzfeld još kao klinika prozvao novim Schweisteigerom, Xhaka se vinuo sve do kapetana londonskog Arsenal-a i švicarske nogometne reprezentacije. Sve mu je, zapravo, mnogo lakše išlo nego Shaqiriju, pa bi se moglo reći i to da je, bez obzira na stvarno veliku karjeru, Xhaka svoj talent u manjoj mjeri iskoristio nego njegov zemljak. Ali obojica već imaju preko stotinu nastupa za švicarsku reprezentaciju, i u utakmici sa Srbijom njezina su pokretačka snaga. Shaqiri, istina, u ranijoj utakmici protiv Brazil-a nije ni zaigrao, dok je protiv Kameruna bio nevidljiv na terenu, ali ovo je nešto drugo.

Obojica njih, i Xherdan kad god zaigraju protiv Srbije, nastavljaju neke svoje odavno izgubljene utakmice, ali ne svoje privatne ni porodične, nego igraju utakmice zajednice iz koje su potekli. Protiv jedne davne podcjenjenosti, protiv ponjenja i omalovlažavanja, protiv cijelog desetljeća drugorazrednosti njihova naroda, koje započinje 1981., a finale će dosegnuti pogromom i masovnim protjerivanjem, nakon što njihovih obitelji na Kosovu više i ne bude. Kada Shaqiri i Xhaka igraju protiv Srbije, onda ta utakmica za kosovske Albance u Švicarskoj i na Zapadu, a možda i na Kosovu, više znači od utakmica koje igraju Kosovo ili Albanija. E, isto tako za srpske igrače utakmica protiv Švicarske, u kojoj igraju Shaqiri i Xhaka, a povremeno i još poneki od

Švicaraca kosovsko-albanskoga roda, biva teža od bilo koje druge utakmice. Jer se neprestano igra nešto što je izvan i iznad nogometa, nešto što je uništavajuće za njih koji nisu — Švicarska. Toga bi nestalo kada bi isti taj Shaqiri i Xhaka zaigrali za Kosovo ili za Albaniju. Nikada to nitko neće shvatiti, osim kosovskih Albanaca i Srbaca, kojima je sve jasno, bez ikakvih objašnjenja.

I naravno da vam nisam rekao cijelu istinu, rekavši da sam na početku utakmice Srbima poželio da pobijede! Uz napomenu da moji razlozi u toj stvari nemaju, na žalost, previše veze s nogometom. Cijela istina je da sam poželio nešto što je na prvi pogled nemoguće: da Srbija pobijedi, ali tako da Xherdan Shaqiri i Granit Xhaka ne izgube! Pa ako ima Boga, kao što moja Nona na sve ovo kaže, onda neka se to već jednom i dogodi! Naravno da se nije dogodilo. Dok god Shaqiri i Xhaka budu igrali za Švicarsku, Švicarska će pobijediti Srbiju, koja će pri tom imati sve bolje i bolje igrače, ali uvijek će biti uzaman i uzalud. Možemo to romantično pripisivati snazi Xherdanova i Granitonova stradanja, gubitničkom užasu njihova izbjegličkog rođenja, vječnoj osveti jednoga poniženog naroda, koja se prenosi s generacije na generaciju... Istina je, međutim, vrlo obična: srpski nogometari gube usprkos svojoj kvaliteti, kao što i hrvatski košarkaši gube usprkos svojoj kvaliteti. I jedni i drugi gube zato što su malo previše srpski, to jest hrvatski, a pre malo su nogometari, to jest košarkaši. Istovremeno, višak u atributu na drugoj strani, u drugom sportu proizvodi sve same pojedine, i tek poneki sporadični poraz. Sistemski posve nevažan. Pritom, oni pobijedu jer su preuzeuli sve moći i talente svojih prethodnih arhivnih neprijatelja.

I onda se Granit u lice velikom Piksiju Stojkoviću hvata za onu prečišćenu mušku stvar i za bijele bubrege pod njom. I onda Piksi Stojković velikom Granitu i velikom Xherdanu opsruje majku šiptarsku. I onda započinje parada balkanskog koškanja, koja završava bez suštinskog pobijednika. Moji, međutim, bivaju poraženi i poniženi tek kada se na ekranu pojave HRT-ovi komentatori, potpričavajući najnižih strasti u ljudima i u insektima, a među njima Joško Jeličić, bivši igrač za kojeg se ne zna je li Hajduković ili je Dinamov, koji izgovori da je ova utakmica pokazala razlike između dvije države i dva društva, Švicarske i Srbije. Kao da on o tome išta zna. Čovjek bez vlastitog lica i bez sudsine, koji je nešto samo ako je navijač. Joško ne shvaća šta je nogomet, a što život. Život je vječna utakmica između Xherdana Shaqirija, Granita Xhake i Srbije. Smisao nogometa je da se to promijeni.

Na šem dragom

Paladi

In memoriam

Amir Bukić

Širio je ruke kao da će nas sviju zagrliti...

Amir Bukić, dugogodišnji urednik i voditelj SBS radio-programa na bosanskom jeziku, nakon duge i teške bolesti preselio se na "ljepši i bolji svijet". Neizmerna tuga u porodicu, u redakciji SBS-a, tuga u horu "Sevdalinka" i u cijeloj BiH zajedno.

Ovom izuzetnom čovjeku, kolegi, saradniku i prijatelju novinari SBS-a, na čelu sa Aišom Hadžiahmetović, posvetili su dirljivu emisiju. "Čini mi se da u svom dosadašnjem radu na SBS-u nisam imala teži zadatak do ovog momenta kad moram da saopštим poštovanim slušaocima tužnu vijest da nas je zauvijek napustio naš Amir Bukić. Trebat će mnogo vremena da prode pa da se shvate prave razmjere gubitka koju osjećaju prije svega njegova porodica - voljena supruga Ana, kćerke Mira i Jerina, sestra Suada - te svi mi sa SBS-a, svi članovi hora "Sevdalinka" koji su mu bili kao velika familija i sva Bosansko-hercegovačka zajednica Australije kojoj je bio posvećen više od dvije decenije i koje je jako volio i poštovao. I moje se srce, dodaje Aiša, stže dok ovo govorim u spomen kolege od kojeg sam tako puno naučila i stekla samopouzdanje u poslu koji obavljam. Svi smo ga neizmjereno poštivali i voljeli zbog njegovog odnosa prema profesiji, familiji, prijateljima, životu upršte. Bio je najbolji uzor za sve nas.

Kao i Amirove kolege sa SBS radija, tako su i svi koji su ga poznavali ostali u šoku i nevjericu da ga viš nema među nama. Tome je doprinio i sam Amir jer je u toku bolovanja prenio svoj optimizam i nadu u ozdravljenje na sviju nas. Posebno na članove hora "Sevdalinka" u kojem je bio aktivan od dvije decenije. Nikad nije dozvolio da se hor ugasi pri povremenim krizama. U tome su njegove zasluge za uspon hora, kao i njegov predvredni tenor, koji nikog nije ostavio ravnodušnim. Zapravo, Amir je bio duša hora i nije krio svoj ponos nakon svakog izvedenog koncerta i priznanja, nakon kojih je hor postao jedan od najboljih u Australiji, i jedini sa četveroglasnim pjevanjem. U posljednih šest godina Amir se proslavio i kao direktor i dirigent "Sevdalinke". Iako bolestan, dolazio je na probe naš dragi Amir, planirao koncerete, bio je i domaćin horu "Modra Rijeka iz Sidneya", pjevao sa nama svima, zabavljao se i širio ruke kao da će nas sviju zagrliti. Niko, zapravo, nije ni slutio da će to biti njegovo posljednje dirigovanje i pjevanje. Uistinu, budin nam je nadu da ćemo još dugo, zajedno sevdahom kititi Melburn, Camberu, Sidney i druge gradove Australije, i da ćemo u uvom ogromnom multietničkom prostoru sačuvati osjećaj pripadnosti, tom najeminentnijem znaku našeg duhovnog identiteta. Možemo mu obećati (jer će biti uvijek s nama u našim mislima) da ćemo tamо, gdje je on bio najuspješniji nastaviti izgradnju mosta ljubavi i prijateljstva između BiH i Australije.

Munevera Kalajdžić

SJEĆANJE

UMJETNIK I NOVINAR REŠAD SALIHOVIĆ Hroničar našeg grada

Protekla je već puna godina, 6.decembra, od smrti našeg saradnika, novinara i publiciste **Rešada Salihovića**, koji je bio živi hroničar našeg grada. Rođen je u Banjaluci 1943. godine. Želio je biti sudionik događaja i trenutaka, pa je stekao diplomu i zvanje majstora fotografije. Zaposlio se u Školskom centru oklopnih jedinica Petar Drapšin u Banjaluci, baš na mjestu fotografata.Uz rad i dalje školovanje završio je i Likovnu akademiju. Nakon toga fotografsku kameru zamijenio je i filmskom, kasnije video kamerom.Sve vrijeme provedeno u JNA bio je jedan od učesnika u kreiranju pravila i ostale literature vezane za upotrebu borbenih vozila, kao i stvaranje mnoštva naučno-nastavnih filma vezanih za tu tematiku.Za svoje kreativnosti nagraden je Ordenom rada.

Rešad Salihović ostao je u svome gradu i u njegovim najtežim vremenima, nije pomisljao da ga napust, jer volio i svoju i onu našu Banjaluku.Tokom ratnih godina, a i kasnije, radio je u "Glasu srpskom", "Nezavisnim novinama", "Banjalučkim novinama", magazinima "Ljiljan" i "Primera", zatim u "Unsko-sanskim novinama", "Prelomu", Agenciji "Mina" i "Preporodu".Od 2002. godine počeo je da se oglašava na Radio IRIB-u,kasnije i na TV SAHAR-u.Nakon prerane smrti njegove supruge 1998.godine prihvatio se dužnosti predsjednika Medžlisa Islamske zajednice Banjaluka, na kojoj je ostao do kraja 2002.godine.Napisao je dvije knjige pod nazivom "Grad bez svojih građana".Nastavio je da radi do posljednjeg dana svog života kao fotoreporter i dopisnik iz Banjaluke. Napisao je i snimio brojne reportaže, bavio se istraživanjem banjalučkih vrijednosti, i ostavio dubok trag u srcima Banjalučana, posebno onih u dijaspori. Rodenjem Pobrđanin, koji se iz svoje rodne kuće spustio na banjalučke Čaire i tu ostao do svog posljednjeg dana. Otišao je mirno i tiho,onako kako je i živio.

Pripremio: Vlado Bojer

VIDEN

Dolazi Mirko u posjetu prijatelju u bolnicu i govoriti mu:

- Pa šta se dogodilo? Sinoć sam te video da plešeš s'nekom zgodnom plavušom a sada si u bolnici?
- Nisi me samo ti video, prijatelju. Vidjela me i moja žena....

SRAMOTA

Prigovara otac oženjenom sinu, pa mu kaže:

- Kako te nije sramoto? Svakodnevno jurčas za ženama, a imaš djecu koja ti idu u školu!!!

Sin se malo zamisli pa kaže ocu:

- Pa šta da radim, da ispišem djecu iz škole?

ŽALBA

Kupac se jada trgovcu:

- Molim vas, dali ste mi jučer jetrenu pašetu, ali tamo nema ni traga od jetre!
- Trgovac će na to:
- Nema ni u vojničkom grahu vojnika, pa se opet tako zove!

ANKETA

Popisivač zazvoni i vrata mu otvori raskošna žena u neglizeu:

- Vršimo anketu, pa vas molim, recite mi čim se bavite?

A ona odgovori:

- Ako imate desetak minuta vremena i stotinjak eura, udjite, tako ću vam najbolje objasniti čime se bavim.

SLIČNOST

Majka šiša sina, a on opirući se viče:

- Neću istu frizuru kao tata!

A majka zaključi:

- Moraš sine, svi pričaju da sličiš na susjeda.

SAMO NOGOMET

Razgovaraju dvije susjedice:

- Da li si nekada pomicala da što bi ti rekao suprug kada bi saznao koliko si intimna sa košarkašem?

- Ne bi to njega interesiralo. Ne zanima ga košarka, on obožava nogomet!

NA PREGLEDU

Dode pijanac doktoru na pregled i uđe u ordinaciju.

Doktor mu kaže:

- Ne mogu vas pregledati zbog velike količine alkohola u organizmu.

Kada mu na to pijanac odgovori:

- Dobro doktore, doći ću ja kad se vi otreznite!

POGODAK

Razgovaraju dva poznanika:

- Šta misliš o odabiru naše pjesme za Eurosong
- Pa pjesma nam je konačno u skladu sa stanjem u zemlji-mizerija!

POGADJANJE

Zabrinuta majka pita kćer:

- Što, zar ćeš dobiti dijete? Od koga?
- Majčice, imaš pravo pogadati pet puta.

ZBOG LEDA

Doktor kaže pacijentu:

- Imate previše vode u organizmu.
- Ja nikad nisam pio vodu-začudi se pacijent,
- pa zaključi:
- To je možda od leda kojeg sam stavljao u viski.

UDAVAČE

Razgovaraju dvije najbolje prijateljice:

- Ja ću se udati za Talijana.
- A druga će:
- A ja sam odlučila se udati, samo za Hindusa iz Bengal.
- Zašto?
- Zar ti nisi čula za bengalsku vatrū?

RODENDANSKI POKLON

Dobio Huso za rodendan digitalni sat. Kad ga

je stavio na ruku, zapitaše ga gosti:

- Hajde slavljeniče, da čujemo koliko je sati?
- Ne bih znao reći.
- Kako to misliš?

A Haso im zamišljeno odgovori:

- Pa tako! Hajde vi od prve podijelite 18 sa 27!

MUDRAC

Krenulo pet prijatelja na izlet sa ženama, a jedan od njih poveo ljubavnicu. Jedan od prijatelja ga upita:

- Kako si mogao povesti ljubavnicu sa sobom?

Isto ga upitaše i ostali...a on odgovori:

- Ja sam bar poveo svoju ljubavnicu, a vi budite!

POTRAGA ZA POSLOM

Dolazi žena sa sinom u policijsku stanicu i kaže

jednom policajcu:

- Želim da zaposlim moga sina kao policajca.
- Dobro gospodo a zašto zelite da bude policajac?
- Zato što je dosta glup.
- Dobro, ali to mi morate dokazati.

- Hajde sine, idi dolje i vidi jel' mama tamо?

Dječak ode dolje, a policajac će na to:

- Stvarno je glup, mogao je to vidjeti kroz prozor.

SOK

U ugodnom razgovoru između dvojice prijatelja uz kavici, koji se dugo nisu vidjeli nakon dugo vremena, jedan kaže:

- Znaš, moja me žena šokirala ubrzno poslije vjenčanja....

- A kako to?

Ovaj razočaranog odgovori:

- Pa dok sam ja bio u sedmom nebu, ona je već bila u osmom mjesecu.

POVIŠICA

U direktorov ured ulazi zaposlenik, pa mu kaže:

- Gospodine direktore, ne mogu više, na mene vrše pritisak mnoge značajne tvrtke, čijim finansijskim zahtjevima više ne mogu udovoljiti te zato vas molim, povisite mi plaću.

Direktor se zamisli te upita:

- A, je li? Objasni mi koje su to tolike značajne tvrtke?

Zaposlenik odgovara:

- Pa, radi se o vodovodu, toplani, elektrani, televiziji...

PROSLAVA

U nekoj britanskoj firmi dogovara se mala proslava za zaposlenike. Englez kaže:

- Ja ću donijeti pivo.

Dometne Irač:

- Ja ću se pobrinuti za klopnu.

Velsanin će zadovoljno:

- Društvo, desert je moja briga.

A Škot zaključi:

- Ja ću dovesti brata, pa neka se zaori prava pjesma.

MJERILO

Ćime se može izmjeriti razina dobrosusjedskih odnosa?

- Visinom postavljene ograde koja razdvaja njihova dvorišta!!!

PUCJAVA

Bračanin zamoli susjeda da pred samu Novu Godinu ispalj pred njegovom kućom par metaka u zrak.

Susjed ga posluša i ispalj par hitaca, a Bračanin istreća van i vrati seukajući:

- Ajme dico, ubili su Djeda Mraza. Ništa od poklona ove godine!

NADMUDRIVANJE

Nadmudriju se dva umirenovika u parku:

- Vidiš, ja ti cijelog života pijem vino, i pogledaj me kakav sam. Osamdeset mi je godina i samo što ne pucam od zdravlja.

A drugi mudro odgovori:

- Moguće, no da nisi toliko pio, sada bi zaci-jelo već imao devedeset godina.

Ambasada Bosne i Hercegovine
Амбасада Босне и Херцеговине
Veleposlanstvo Bosne i Hercegovine
Embassy of Bosnia and Herzegovina
Stockholm

SRETAN 25. NOVEMBAR
DAN DRŽAVNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE!

Povodom obilježavanja 25. novembra - Dana državnosti Bosne i Hercegovine, ambasadorica Bosne i Hercegovine u Kraljevini Švedskoj NJ. E. Elvira Dilberović i uposlenici Ambasade Bosne i Hercegovine u Stockholmu svim Bosancima i Hercegovcima u Kraljevini Švedskoj, Republici Finskoj i Republici Estoniji upućuje iskrene čestitke.

Stockholm, 23.11.2022. godine

Sretnu Novu Godinu i sretne Božićne praznike

ŽELIVAM
SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
I REDAKCIJA MAGAZINA ŠEHER BANJA LUKA

BiH-Švedska *redovna autobuska linija* **utorkom i petkom**

09:00 SARAJEVO
10:30 ZENICA
12:10 DOBOJ
11:00 TUZLA
12:30 SANSKI MOST
13:00 PRIJEDOR
14:00 BANJA LUKA
15:15 B. GRADIŠKA (BIH)
15:40 KOBENHAVN (DK)
17:00 MALMÖ (S)
18:00 HELSINKI
20:30 VARNAMO
21:00 GÖTEBORG (S)
21:00 JONKOPING
22:15 MJOLBY (S)
22:45 LINKOPING
23:30 NORKOPING (S)
01:30 STOCKHOLM (S)

09:00 STOCKHOLM
11:00 NORKOPING
11:50 LINKOPING
11:30 UDDEVALLA (S)
12:00 SVANESUND
12:20 MJOLBY
13:25 JONKOPING
14:00 VARNANO
16:00 HELSINGBORG
16:25 LANDSKRONA
17:30 MALMÖ
13:30 GÖTEBORG (S)
17:25 B. GRADIŠKA (BIH)
18:15 BANJA LUKA
19:10 PRIJEDOR
19:40 SANSKI MOST
20:10 DOBOJ
21:45 TUZLA
22:30 ZENICA
24:00 SARAJEVO

travel agency
BISS-TOURS

Agencija Sarajevo
Morića han, Saraci 77
tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica
Metalurg Business City
tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobil tel BiH: +387 (0)61 780 250
Göteborg: +46 737086340
Stockholm: +46 703997516
Malmö: +46 736307882
Oslo: +47 951 481 56

 Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u suradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U assortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, čevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

